

Οδηγός Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Χοίρων

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση για την Υγεία και την Ασφάλεια των Τροφίμων
Διεύθυνση G — Διαχείριση Κρίσεων στα Τρόφιμα, ζώα και Φυτά
Μονάδα G.2 — Υγεία και Ευζωία των Ζώων

Επικοινωνία: Denis Simonin

E-mail: SANTE-CONSULT-G2@ec.europa.eu

*Ευρωπαϊκή Επιτροπή
B-1049 Βρυξέλλες*

Οδηγός Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Χοίρων

Γενική Διεύθυνση για την Υγεία και την Ασφάλεια των Τροφίμων

Κοινό Οικονομικό Πλαίσιο για τη διαχείριση των δαπανών στον τομέα της τροφικής αλυσίδας

***Η υπηρεσία EUROPE DIRECT σας βοηθάει να βρείτε απαντήσεις στις ερωτήσεις σας
σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση***

Αριθμός χωρίς χρέωση (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Η παροχή πληροφοριών είναι δωρεάν, το ίδιο και η τηλεφωνική κλήση στις περισσότερες περιπτώσεις (παρόλα αυτά ορισμένοι πάροχοι, τηλεφωνικοί θάλαμοι ή ξενοδοχεία μπορεί να σας χρεώσουν)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Το παρόν έγγραφο έχει προετοιμαστεί για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όμως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διαθέσιμες στο Διαδίκτυο (<http://www.europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018

PDF

ISBN:978-92-79-87142-9

doi: 10.2875/22439

EW-BI-18-003-EL-N

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2018

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Ευχαριστίες

Επικοινωνία

Για οποιαδήποτε επικοινωνία σχετικά με το Πρόγραμμα "Animal Transport Guides" απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: hans.spolder@wur.nl και στην Ελλάδα: sossidou@vri.gr.

Αναφορές

Οποιαδήποτε αναφορά στο έγγραφο αυτό γίνεται ως εξής: Consortium of the Animal Transport Guides Project (2017-rev1 May 2018). "Guide to good practices for the transport of pigs"

Περιεχόμενα

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
0.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	9
0.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ	12
0.3. ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΖΩΙΑ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ	12
0.4 ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	14
0.5 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ	16
1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	20
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	20
1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	21
1.3 ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	22
1.4 ΕΥΘΥΝΕΣ	23
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	25
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	25
2.2 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	25
2.2.1 Διάρκεια ταξιδιού	26
2.2.2 Σχέδια έκτακτης ανάγκης	27
2.3. ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	31
2.3.1 Σχεδιασμός και συντήρηση του οχήματος	32
2.3.2 Ρυθμίζοντας το περιβάλλον εντός του οχήματος (έλεγχος κλιματισμού)	34
2.3.3 Διαθέσιμος χώρος	35
2.4. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	36
2.4.1 Προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού	36
2.4.2 Ικανότητα των ζώων για μεταφορά	37
3. ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΤΩΣΗ	39
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	39
3.2 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΦΟΡΤΩΣΗΣ	39
3.3 ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΟΡΤΩΣΗ	42
4. ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	46
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	46
4.2 ΟΔΗΓΗΣΗ	46
4.3. ΈΛΕΓΧΟΣ ΜΙΚΡΟΚΛΙΜΑΤΟΣ	48
4.4. ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΑΡΡΩΣΤΩΝ Η ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΩΝ ΖΩΩΝ	51
4.5. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	54
4.6 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ	55
5. ΕΚΦΟΡΤΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	57
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	57
5.2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗΣ	57

5.3 ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗ.....	58
5.4 ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	59
5.5 ΈΚΤΑΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	60
6. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ, ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	61
6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	61
6.2 ΣΤΑΒΛΙΣΜΟΣ.....	62
6.3 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ.....	63
6.4 ΒΙΟΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	65
6.5 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	70

0. Εισαγωγή

Από το 1991, η Ε.Ε. παρέχει ένα κοινό νομικό πλαίσιο για τη μεταφορά των ζώων, το οποίο έχει εκσυγχρονιστεί με τον [Κανονισμό \(ΕΚ\) 1/2005](#), για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, εφεξής καλούμενος ως «ο Κανονισμός». Ο Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2007 και αποσκοπεί στην παροχή ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους μεταφορείς, εξασφαλίζοντας παράλληλα επαρκή προστασία για τα ζώα που μεταφέρονται. Το περιεχόμενο και ο αντίκτυπος του Κανονισμού αποτέλεσαν αντικείμενο Επιστημονικής Γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων ([EFSA, 2011](#)). Το 2011, ακολούθησε μία Έκθεση Επιπτώσεων της εφαρμογής του Κανονισμού, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ([Anon., 2011](#)). Στην Έκθεση αυτή, διατυπώθηκαν τρεις βασικές συστάσεις:

1. Ο Κανονισμός είχε θετικές επιπτώσεις στην ευζωία των ζώων κατά τη μεταφορά, όμως **υπάρχει περιθώριο βελτίωσης** της κατάστασης;
2. Μια **τροποποίηση** του Κανονισμού **δεν είναι η καταλληλότερη προσέγγιση** για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν εντοπισθεί;
3. Όσον αφορά το χάσμα μεταξύ των απαιτήσεων της νομοθεσίας και των διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά με την **εκπόνηση οδηγών ορθής πρακτικής**.

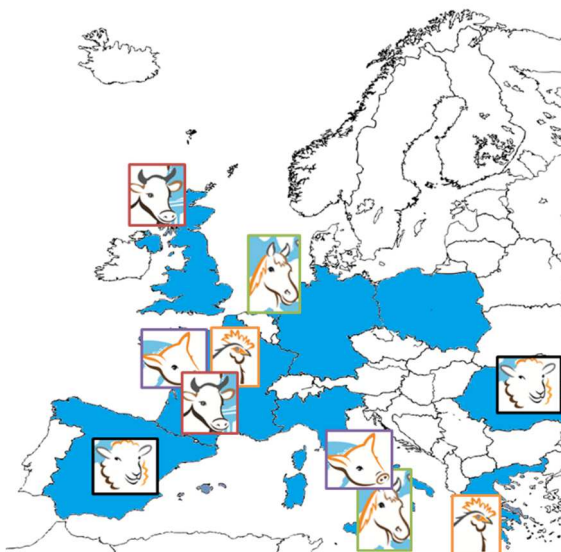
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαιρέτισε την εκπόνηση "σαφών και απλών κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μεταφορών" που ετοίμασαν κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς για [τα βοοειδή](#) το 2012, και [τα ιπποειδή](#) και [τους χοίρους](#) το 2016. Στη συνέχεια, θεωρήθηκε σημαντική η επέκταση αυτής της προσέγγισης για την αντιμετώπιση όλων των πτυχών της ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους.

0.1 Προσέγγιση του θέματος και Ευχαριστίες

Ο Οδηγός αυτός καταρτίστηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος 'Animal Transport Guides', το οποίο ανέθεσε η Γενική Διεύθυνση SANTE βάσει της σύμβασης SANCO/2015/G3/SI2.701422. Το έργο ξεκίνησε στις 10 Μαΐου 2015 **έχοντας ως κύριο στόχο να αναπτυχθούν και να διαδοθούν οι Ορθές και οι Βέλτιστες Πρακτικές για τη Μεταφορά Ζώων**. Τα θεμέλια για τον παρόντα Οδηγό τέθηκαν στο πρώτο έτος του έργου, μέσα από μια εκτεταμένη βιβλιογραφική αναζήτηση και την αξιολόγηση ενός σημαντικού αριθμού διαθέσιμων πρακτικών. Αυτές οι ανασκοπήσεις των προτεινόμενων πρακτικών διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Προγράμματος 'Animal Transport Guides': <http://animaltransportguides.eu/>. Υπάρχει μία έκθεση για κάθε ένα από τα πέντε είδη ζώων (χοίροι, πτηνά, ιπποειδή, πρόβατα και βοοειδή). Κατά το δεύτερο έτος, αυτές οι πολύ ευρείες και ποικίλες λίστες πρακτικών συζητήθηκαν και επαναξιολογήθηκαν σε σημαντικό βαθμό, προκειμένου να εκπονηθούν οι πέντε Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Ζώων (ένας Οδηγός για κάθε είδος). Η διαδικασία αυτή συμπεριελάμβανε εντατική διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Το πρώτο βήμα για τη μετάβαση από τη συλλογή πρακτικών σε ένα προσχέδιο του Οδηγού Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών έγινε σε επίπεδο κράτους-μέλους. Ομάδες αποτελούμενες από ακαδημαϊκούς εταίρους από δύο χώρες ανά είδος ζώου (**Duo Countries**) ανέλαβαν την εργασία αυτή ως εξής:

- ✓ Πρόβατα: Ισπανία και Ρουμανία
- ✓ Πτηνά: Ελλάδα και Γαλλία
- ✓ Χοίροι: Ιταλία και Γαλλία
- ✓ Ιπποειδή: Ιταλία και Ολλανδία
- ✓ Βοοειδή: Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία

Οι ακαδημαϊκοί εταίροι εντόπισαν Πρακτικές που βρίσκονται στο επίπεδο της τρέχουσας νομοθεσίας της Ε.Ε. (**Όρθες Πρακτικές**) και των πρακτικών που προσβλέπουν σε κάτι περισσότερο (**Βέλτιστες Πρακτικές** πέρα από την κοινοτική νομοθεσία ή απλώς **Βέλτιστες Πρακτικές**). Στη συνέχεια, οι εταίροι ζήτησαν από εθνικές ομάδες

ενδιαφερομένων φορέων στις χώρες τους να εξετάσουν αυτές τις προτάσεις για Όρθες και Βέλτιστες Πρακτικές. Για να υποστηριχθεί αυτή η διαδικασία και να εργαστούν όλοι προς την επίτευξη συναίνεσης, χρησιμοποιήθηκε μια επαναληπτική διαδικασία (μέθοδος Delphi) με ανώνυμη συλλογή απόψεων. Πάνω από 100 ενδιαφερόμενοι συμμετείχαν σε αυτή τη διαδικασία, αντιπροσωπεύοντας μια ποικιλία υπόβαθρων σε γνώσεις, εμπειρίες και απόψεις. Ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετεχόντων ήταν κτηνοτρόφοι (19 άτομα), μεταφορείς (27), προσωπικό σφαγείων (13), εκπρόσωποι Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (12) και κρατικοί κτηνίατροι (27). Εκπρόσωποι από την εμπορία ζώων, από τον ακαδημαϊκό κόσμο και από τους κατασκευαστές οχημάτων συμμετείχαν επίσης στη διαδικασία διαβούλευσης. Όλες οι συζητήσεις διεξάχθηκαν στην εθνική γλώσσα του εμπλεκόμενου κράτους-μέλους. Τα τελικά αποτελέσματα της διαδικασίας Delphi ήταν πέντε "Προσχέδια Οδηγών Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών". Αυτά δεν δημοσιεύθηκαν, αλλά χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την εκπόνηση των τελικών Οδηγών.

Οι τελικοί Οδηγοί, και για κάθε ένα από τα πέντε είδη, εκπονήθηκαν μέσω ενός δεύτερου γύρου επίτευξης συναίνεσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη βοήθεια των **Ομάδων Εστίασης**. Οι Ομάδες αυτές είχαν διεθνή βάση: οι εκπρόσωποι κλήθηκαν να συνεισφέρουν με γνώσεις, εμπειρίες και απόψεις πέραν εκείνων της χώρας προέλευσής τους. Ο **Πίνακας 0.1** παρουσιάζει τη σύνθεση αυτών των πέντε Ομάδων Εστίασης.

Πίνακας 0.1 Σύνθεση των διεθνών Ομάδων Εστίασης, που συμμετείχαν στην εκπόνηση των τελικών Οδηγών Ορθών Πρακτικών. Ο αριθμός αντιπροσωπεύει τον αριθμό των εκπροσώπων από κάθε κατηγορία ενδιαφερόμενων φορέων.

	Πρόβατα	Πτηνά	Χοίροι	Ιπποειδή	Βοοειδή	Σύνολο
Κτηνοτρόφοι	3	5	3	1		12
Κατασκευαστές οχημάτων			2			2
Έμποροι ζώων	1				2	3
Μεταφορείς		3	2	3	5	13
Προσωπικό Σφαγείων	2	5		1		8
Επίσημοι κτηνίατροι		2	1	2	2	7

Ζωοτέχνες	2	3	2	2	2	11
Προσωπικό Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων	2	3	2	4	5	16
Σύνολο	10	21	12	13	16	72

Μια πρώτη σειρά συναντήσεων των πέντε Ομάδων Εστίασης οργανώθηκε στα τέλη Μαΐου 2016. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, τα προσχέδια των Οδηγών παρουσιάστηκαν από τους ακαδημαϊκούς εταίρους. Στη συνέχεια, μία σειρά ενεργειών για τη μετατροπή των προσχέδιων των Οδηγών στις παρούσες τελικές εκδοχές, συμφωνήθηκε με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Όλες οι Ομάδες Εστίασης οργάνωσαν συναντήσεις εργασίας στις Βρυξέλλες, για να συζητήσουν και να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διατύπωση κάθε μίας από τις Πρακτικές που περιλήφθηκαν στους τελικούς Οδηγούς. Οι τελευταίες από αυτές τις συναντήσεις εργασίας πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2017.

Για να υποστηρίξει και να βοηθήσει στην καθοδήγηση της διαδικασίας σύνταξης, η ομάδα έργου του Προγράμματος δημιούργησε μια **'Πλατφόρμα Ενδιαφερομένων Φορέων'**. Η Πλατφόρμα αυτή παρείχε συμβουλές κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών του Προγράμματος σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης ζητημάτων που εξετάζονται και στους πέντε Οδηγούς. Η Πλατφόρμα αποτελούνταν από εκπροσώπους 13 διεθνών οργανισμών ή ομάδων ενδιαφερομένων: η Διεθνής Ένωση Οδικών Μεταφορών (IRU), η Ομοσπονδία Κτηνιάτρων Ευρώπης (FVE), Η Ευρω-ομάδα για τα Ζώα (EUROGROUP for Animals), η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Κτηνοτρόφων και Αγροτικών Συνεταιρισμών (Copa-Cogeca), ο Σύλλογος των Μεταποιητών και Εμπόρων Πουλερικών (AVEC), η Γερμανική Οργάνωση Εκτροφών (ADT), η Μη Κυβερνητική Οργάνωση "Eyes on Animals", το Ιρλανδικό Υπουργείο Γεωργίας, ο Κατασκευαστής Οχημάτων Pezzaioli, η Ευρωπαϊκή Ένωση Εμπόρων Ζώων και Κρέατος (UECBV), το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Εκτροφών Οικόσιτων Ζώων (EFFAB), ο Γερμανικός Οργανισμός Μεταφορέων (BDT) και το Ελληνικό Υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Τα μέλη της Πλατφόρμας συναντήθηκαν 5 φορές στις Βρυξέλλες στη διάρκεια δύο ετών.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των πέντε Οδηγών, οι Ομάδες Εστίασης και η Πλατφόρμα Ενδιαφερομένων Φορέων επέλεξαν 17 θεματικές περιοχές, που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Οι Πρακτικές σε αυτούς τους τομείς συνοψίστηκαν σε 17 **'Ενημερωτικά Δελτία'** με σκοπό τη συνοπτική παρουσίαση και απεικόνιση, με εύγλωττο τρόπο, των πλέον κρίσιμων πτυχών του ταξιδιού ή των πιο ευάλωτων κατηγοριών ζώων. Τον Οδηγό των χοίρων, που παρουσιάζουμε εδώ, συνοδεύουν 3 Ενημερωτικά Δελτία: **Μεταφορά των χοίρων, Φόρτωση και εκφόρτωση των χοίρων και Έλεγχος και αξιολόγηση των μεταφερόμενων χοίρων**. Αυτά τα 3 Ενημερωτικά Δελτία, καθώς και αυτά που σχετίζονται με τους άλλους Οδηγούς, δημοσιεύτηκαν μεταφρασμένα σε οκτώ Ευρωπαϊκές γλώσσες (συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής γλώσσας).

Το κοινό, στο οποίο στοχεύουν τα ενημερωτικά δελτία, είναι κτηνοτρόφοι, οδηγοί, τοπικοί κτηνίατροι και προσωπικό σφαγείων. Το κοινό, στο οποίο στοχεύουν οι Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών, είναι οι διοργανωτές μεταφορών, οι αρμόδιες αρχές και οι φορείς

χάραξης πολιτικής. Οι Οδηγοί και τα Ενημερωτικά Δελτία βρίσκονται στο δικτυακό τόπο του έργου: <http://animaltransportguides.eu/>.

Η εκπόνηση των Ενημερωτικών Δελτίων και των Οδηγών δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τις εξαιρετικά εποικοδομητικές συζητήσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με τους πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς που αναφέρθηκαν παραπάνω. **Η βοήθειά τους σε αυτή τη διαδικασία ήταν ουσιαστική και οι συγγραφείς είναι ευγνώμονες για το χρόνο και τη γνώση που προσέφεραν κατά τη σύνταξη των Οδηγών.**

0.2 Σκοπός του Οδηγού

Οι Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών έχουν ως σκοπό **τη βελτίωση της ευζωίας των ζώων** κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τους, **παρέχοντας πρακτικά εργαλεία** για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Κανονισμού, καθώς και για την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών, που υπερβαίνουν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας.

Η μεταφορά είναι μια κατάσταση καταπόνησης (στρες) για τα ζώα. Ο Οδηγός αυτός απαριθμεί Πρακτικές που στοχεύουν στην υποστήριξη των επιχειρηματιών-μεταφορέων στην προσπάθειά τους για αύξηση της ποιότητας μεταφοράς των ζώων, σύμφωνα με τον Κανονισμό, εξασφαλίζοντας άνεση στα ζώα και προάγοντας την ευζωία τους.

Οι πρακτικές που παρουσιάζονται στον παρόν Οδηγό βασίζονται σε επιστημονικές γνώσεις, επιστημονική βιβλιογραφία, εμπειρίες και πληροφορίες από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Δεν γίνεται διάκριση με βάση τη πηγή προέλευσης, εκτός εάν αυτό θεωρείται ότι έχει σημασία για την καλύτερη κατανόηση ή έλεγχο του υφιστάμενου πλαισίου. Οι πρακτικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών από συγκεκριμένες εταιρίες ή Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας για μεταφορείς και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς ή ως πηγή αναφοράς για την αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων κατά τη μεταφορά ζώων κατά τρόπο πρακτικό, και που υποστηρίζει την ευζωία τους.

Παρόμοιοι Οδηγοί ορθών πρακτικών έχουν εκπονηθεί για τα ιπποειδή, τα βοοειδή, τα πτηνά και τα πρόβατα.

Το παρόν έγγραφο δεν έχει νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα και δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για τη μεταφορά των ζώων ή άλλων σχετικών νομοθετικών πράξεων. Επιπλέον, δεν δεσμεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο για την επίσημη ερμηνεία της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, ο αναγνώστης καλείται να **συμβουλευθεί τον παρόντα Οδηγό σε σχέση με τις αντίστοιχες διατάξεις της νομοθεσίας** και να επικοινωνήσει, όποτε χρειάζεται, με τις σχετικές αρμόδιες αρχές.

0.3. Κύρια σημεία για την ευζωία των χοίρων κατά τη μεταφορά

Οι κίνδυνοι που χαρακτηρίζονται ως σοβαροί για τους μεταφερόμενους χοίρους περιλαμβάνουν: ανεπαρκή αερισμό, ανεπαρκή διαθέσιμο χώρο, διάρκεια μεταφοράς, έλλειψη επαρκούς νερού κατά τη μεταφορά, λανθασμένο χειρισμό κατά τη φόρτωση, κακή φυσική κατάσταση πριν από τη μεταφορά, εισαγωγή παθογόνων πριν και κατά τη μεταφορά και μη-κατάλληλη εφαρμογή των κανόνων για ανάπαυση κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

Αναγνωρίζεται ότι η **καλή προετοιμασία και ο προγραμματισμός** αποτελούν προϋποθέσεις για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Επιπλέον, απαιτείται επαρκής εμπειρία για τον προγραμματισμό και την προετοιμασία, καθώς και για το χειρισμό και τη μεταφορά των ζώων. Το Κεφάλαιο 1.2 ασχολείται με τις απαιτούμενες [ικανότητες και κατάρτιση](#).

Οι χοίροι αισθάνονται πιο χαλαροί και λιγότερο αγχωμένοι όταν χειρίζονται από προσωπικό που **καταλαβαίνει τις ανάγκες και τη συμπεριφορά τους**. Οι καλά εκπαιδευμένοι εργαζόμενοι μπορούν να φορτώσουν και να εκφορτώσουν τους χοίρους σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα χωρίς στρες, ελαχιστοποιώντας έτσι τον κίνδυνο τραυματισμού, ολίσθησης και πτώσης. Επιπλέον, ο καλός χειρισμός έχει θετική επίδραση στην ποιότητα του σφαγίου και του κρέατος. Συνεπώς, οι καλοί χειριστές δεν γνωρίζουν μόνο τις θεωρητικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τη μεταφορά, αλλά έχουν επίσης επαρκείς πρακτικές γνώσεις σχετικά με τη συμπεριφορά των χοίρων και τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνονται στους ανθρώπους. Αυτός ο Οδηγός παρέχει κάποιες προτάσεις για αυτό το στάδιο στο Κεφάλαιο [3.3 Χειρισμός κατά τη φόρτωση](#).

Ορισμένοι κίνδυνοι για την ευζωία **συνδέονται άμεσα με την κατηγορία των χοίρων** που πρόκειται να μεταφερθούν, καθώς οι διαφορές στην ηλικία, το φύλο και το μέγεθος μπορεί να συνδέονται με διαφορετικές ανάγκες για ευζωία. Τα χοιρίδια αμέσως μετά τον απογαλακτισμό έχουν βάρος 5 ή 6 kg. Είναι σχετικά αδύναμα και ευαίσθητα στις χαμηλές θερμοκρασίες. Τα μεγαλύτερα χοιρίδια βάρους 25-35 κιλών είναι πιο δυνατά και πιο ικανά να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες διαδρομές σε σύγκριση με τα μικρότερα χοιρίδια, αν και ίσως όχι τόσο καλά όσο οι χοίροι πλήρους ανάπτυξης. Οι θηλυκοί χοίροι και οι κάπροι απαιτούν επίσης ιδιαίτερη προσοχή: ο λόγος για τον οποίο αποστέλλονται για σφαγή συχνά σχετίζεται με προβλήματα υγείας, όπως η νωθρότητα, οι τραυματισμοί ή οι ασθένειες.

Ανεξάρτητα από την κατηγορία των ζώων, οι χοίροι είναι πιο ικανοί να αντιμετωπίσουν το στρες της μεταφοράς αν είναι σε **καλή φυσική κατάσταση κατά τη φόρτωση**. Πρέπει να είναι σε καλή κατάσταση υγείας και να ομαδοποιούνται εκ των προτέρων σε ήρεμες συνθήκες. Άγνωστοι χοίροι δεν πρέπει να αναμιγνύονται στο όχημα για να αποφεύγονται επιθέσεις και τραυματισμοί. Το Κεφάλαιο 2.4.1 ασχολείται με τη [Φυσική Κατάσταση για ταξίδια](#).

Το **ταξίδι πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερο**, αλλά η διάρκεια της διαδρομής μπορεί πάντα να επηρεάζεται από απρόβλεπτα γεγονότα, όπως κυκλοφοριακή συμφόρηση, ατυχήματα ή βλάβη του φορτηγού.

Το κλίμα στο όχημα πρέπει να παραμείνει σε αποδεκτό επίπεδο καθ 'όλη τη διάρκεια του ταξιδιού. Ειδικότερα, η θερμοκρασία και η υγρασία έχουν σημαντική επίπτωση στην ευζωία των χοίρων καθώς οι χοίροι δεν μπορούν να ιδρώσουν και να χάσουν τη θερμότητα με αυτόν τον τρόπο. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο τόσο τα κινούμενα όσο και τα ακίνητα οχήματα να έχουν **καλό έλεγχο του κλίματος**. Η πρόκληση για την αποφυγή της θερμικής καταπόνησης είναι ακόμη μεγαλύτερη εάν τα αποθέματα χώρου είναι στο ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο. Το Κεφάλαιο 2.3.2 αφορά την [ρύθμιση του κλίματος](#) στο όχημα.

Οι χοίροι πρέπει να **πίνουν νερό ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού**. Η περίοδος νηστείας πριν από τη σφαγή θα πρέπει να σχεδιαστεί προσεκτικά σε σχέση με την αναμενόμενη διάρκεια του ταξιδιού. Το Κεφάλαιο [4.5 Απαιτήσεις νερού και ζωοτροφών](#), ασχολείται με αυτά τα ζητήματα. Για την αποφυγή της ναυτίας και του εμετού, το όχημα πρέπει να οδηγείται προσεκτικά χωρίς απότομα φρεναρίσματα και επιταχύνσεις, ιδιαίτερα κατά μήκος καμπύλων και κυκλικών διαδρόμων. Οι χοίροι που αρρωσταίνουν

κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ενδέχεται να χρειάζονται κτηνιατρική βοήθεια ή/και ευθανασία (βλ. Κεφάλαιο [4.4 Φροντίδα άρρωστων ή τραυματισμένων ζώων](#)).

Κατά τη διάρκεια μεγάλων διαδρομών τα ζώα θα κουραστούν και **απαιτούνται περίοδοι ανάπαυσης**. Το [Κεφάλαιο 6](#) ασχολείται με τα σημεία ελέγχου και άλλους χώρους όπου εκφορτώνονται τα ζώα, και όπου πρέπει να στεγάζονται άνετα σε κατάλληλους αριθμούς, σε καλές θερμικές συνθήκες, και να μπορούν να πίνουν και να τρώνε σύμφωνα με την αναμενόμενη περίοδο νηστείας.

Αυτοί και πολλοί άλλοι κίνδυνοι εξετάζονται σε αυτόν τον Οδηγό Ορθών Πρακτικών.

0.4 Μετρήσεις βασιζόμενες στις ανάγκες των ζώων

Ο απώτερος στόχος της παροχής των κατάλληλων συνθηκών κατά τη μεταφορά θα πρέπει να είναι η ευζωία των ζώων, **έτσι ώστε αυτά να είναι υγιή και ρωμαλέα όταν εκφορτώνονται από το φορτηγό στον τόπο προορισμού**. Η τρέχουσα νομοθεσία, οι υπάρχουσες οδηγίες σχετικά με τη Φυσική Κατάσταση για Μεταφορά (Fitness to Travel) ([Eurogroup for Animals et al., 2012](#)), τα περισσότερα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας καθώς και ο παρών οδηγός προσφέρουν αρκετές προτάσεις σχετικά με το ποιες πρέπει να είναι οι εν λόγω συνθήκες. Δίνουν συστάσεις π.χ. σχετικά με τον απαιτούμενο χώρο, τη συχνότητα και διάρκεια των στάσεων για ξεκούραση, και τις ανάγκες των ζώων για τροφή και νερό. Αυτή η συμβουλή βασίζεται σε χρόνια **εμπειρίας** ή διεξοδικές **έρευνες** που έχουν αξιολογήσει τους κινδύνους για την ευζωία που προκύπτουν λόγω αποκλίσεων από τις συμβουλές αυτές: εάν ο διαθέσιμος χώρος είναι πολύ μικρός, τα ζώα μπορεί να μην έχουν πρόσβαση στις ποτίστρες, μπορεί να τραυματιστούν πιο εύκολα, και μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να ξεκουραστούν. Εάν δεν ξεκουραστούν αρκετά, θα εξαντληθούν και θα υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία τους, στην ποιότητα του κρέατος, κτλ.

Είναι σημαντικό να καταστεί σαφές ότι οι συστάσεις που βασίζονται σε **'συνθήκες'** (όπως π.χ. οι διαθέσιμοι πόροι στο φορτηγό ή ο χειρισμός και η διαχείριση των ζώων από τους μεταφορείς) **δεν εγγυώνται κατ' ανάγκη την ευζωία τους**, αλλά προσφέρουν συμβουλές για να μεγιστοποιηθεί η πιθανότητα να επιτευχθεί η καλή διαβίωση του ζώου. Οι επιπτώσεις που έχουν οι 'συνθήκες' στην πραγματική ευζωία επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, καθώς πολλές από τις (συνιστώμενες) συνθήκες αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Προφανή παραδείγματα είναι η συνδυασμένη δράση του υγρού τριχώματος και της θερμοκρασίας περιβάλλοντος: εάν κάνει πολύ ζέστη, η κατάβρεξη των ζώων μπορεί να είναι επιθυμητή, αλλά εάν κάνει κρύο τότε πρέπει να επιδιώξεις να κρατήσεις τα ζώα στεγνά. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σχέση ανάμεσα στις οδικές συνθήκες και τη διάρκεια του ταξιδιού: μετά από ένα δύσκολο ταξίδι, τα οφέλη από τη ξεκούραση των ζώων εκτός οχήματος υπερκεράζουν το πιθανό στρες από την εκφόρτωση. Όμως, εάν το ταξίδι ήταν ομαλό και οι συνθήκες εντός του οχήματος ιδανικές, τα οφέλη από την εκφόρτωση μπορεί να είναι μικρότερα ή μπορεί και να είναι καλύτερα να μείνουν τα ζώα πάνω στο φορτηγό μεταφοράς.

Δεδομένων αυτών των περιορισμών στη διαχείριση και τις σχετικές πρακτικές με τους διαθέσιμους πόρους, είναι φανερό ότι τα **Μέτρα που Βασίζονται στις Ανάγκες των Ζώων (MBAZ) μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο ελέγχου** για να βοηθήσουν τις εταιρίες μεταφοράς να εξασφαλίσουν την ευζωία των ζώων, και ένα είναι απαραίτητο να λάβουν σχετικές διορθωτικές δράσεις. MBAZ, όπως τραυματισμοί, το λαχάνιασμα, το ρίγος, η κατάσταση του σώματος και του δέρματος, μπορούν να ερμηνευτούν ως άμεσοι δείκτες της ευζωίας των ζώων. Η χρήση MBAZ κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ζώντων ζώων δεν είναι

τόσο καινοφανής και καινοτόμος, όπως μπορεί να ακούγεται. Αυτοί οι δείκτες αποτελούν για μεγάλο χρονικό διάστημα εργαλεία για τους μεταφορείς, και **οι καλοί επαγγελματίες οδηγοί και επιστάτες ήδη βασίζονται στις ενέργειές τους στα 'σήματα' που λαμβάνουν από τα ζώα** με τα οποία εργάζονται. Κατά τη διάρκεια των ελέγχων ρουτίνας, δεν θα κοιτάξουν (απλά) τον μετρητή θερμοκρασίας για να διαπιστώσουν εάν ο εξαερισμός είναι επαρκής: θα εξετάσουν τα ζώα για σημάδια λαχάνιασματος ή ρίγος. Δεν κρίνουν την καταπόνηση από τη διάρκεια του ταξιδιού, αλλά εξετάζοντας τη στάση των ζώων και τη στάση ανάπαυσης.

Τα MBAZ μπορούν να βρουν εφαρμογή **πριν, κατά τη διάρκεια και μετά** το ταξίδι της μεταφοράς. Μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια των προγραμματισμένων ελέγχων για να αξιολογήσουν πως πάει το ταξίδι, και εάν απαιτούνται ενέργειες για να βελτιωθεί η ευζωία των ζώων. Μπορεί να χρησιμοποιηθούν και μετά το ταξίδι, όταν τα ζώα εκφορτωθούν, για να γίνει αντιληπτή η επίδραση της μεταφοράς στα ζώα. Γνωρίζοντας τα παραπάνω ο μεταφορέας (και όσοι χειρίζονται τα ζώα) θα μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες κατά τη διάρκεια του επόμενου ταξιδιού με διαφορετική αποστολή.

Πίνακας 0.2: Για να επιτευχθεί ο στόχος μιας 'καλής' μεταφοράς όσον αφορά την ευζωία χοίρων, τα ακόλουθα MBAZ μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία ελέγχου.

MBAZ	Περιγραφή
Νεκρά κατά την άφιξη	Ο θάνατος ορίζεται από το σταμάτημα της αναπνοής και την απουσία σφυγμού (καρδιακή ανακοπή). Όλα τα ζώα που θα βρεθούν νεκρά στο πάτωμα του φορτηγού ή πεθάνουν κατά την εκφόρτωση θεωρούνται νεκρά ζώα κατά τη μεταφορά
Νεκρά στους χώρους ανάπαυσης	Αριθμός νεκρών χοίρων που έχουν εκφορτωθεί και βρίσκονται νεκροί στους χώρους ανάπαυσης
Σοβαρή χωλότητα ή αδυναμία στάσης σε όρθια θέση	Η χωλότητα περιγράφει μια ανωμαλία κατά την κίνηση και είναι πιο εμφανής όταν τα πόδια βρίσκονται σε κίνηση. Προκύπτει από την αδυναμία να χρησιμοποιηθεί ένα ή περισσότερα πόδια με φυσιολογικό τρόπο. Ένα ζώο θεωρείται ότι δεν μπορεί να σταθεί όρθιο όταν δεν μπορεί να σηκωθεί ή να σταθεί όρθιο χωρίς βοήθεια, παρόλο που είναι ακόμα ζωντανό
Γλίστρημα	Ως γλίστρημα ορίζεται μια προσωρινή απώλεια της ισορροπίας χωρίς όμως να έρχονται σε επαφή με το έδαφος άλλα μέρη του σώματος εκτός των ποδιών
Πτώση	Πτώση είναι όταν ένας χοίρος χάσει την ισορροπία του και άλλα μέρη του σώματος (εκτός των ποδιών) έρθουν σε επαφή με το έδαφος
Αδυναμία κίνησης	Ένας χοίρος δείχνει απροθυμία να κινηθεί όταν για τουλάχιστον 2 δευτερόλεπτα σταματάει να κινείται, δεν εξερευνάει τον χώρο, δε κινεί το σώμα του ή το κεφάλι του
Μεταβολή	Κατά την εκφόρτωση, η μεταβολή συμβαίνει όταν ένας χοίρος με μέτωπο προς τον χώρο εκφόρτωσης στρέφει το σώμα του και έρχεται μέτωπο με τον χώρο του φορτηγού

Ενεργοποίηση θερμο-ρύθμισης	Κατά την εκφόρτωση, η ενεργοποίηση της θερμορύθμισης είναι ορατή μέσω ρίγους ή λαχάνιασματος. Η εμφάνιση και των δύο φαινομένων παρατηρείται κατά την εκφόρτωση. Το ρίγος ορίζεται σαν μια αργή και μη ομαλή δόνηση οποιουδήποτε μέρους του σώματος, ή όλο του σώματος μαζί. Το λαχάνιασμα ορίζεται ως σύντομες κοφτές αναπνοές με ανοιχτό το στόμα
Πολύ λεπτή κατάσταση σώματος	Τα οστά της σπονδυλικής στήλης, του ισχίου και των πλευρών των χοίρων που πρόκειται να βαθμολογηθούν ελέγχονται οπτικά, λαμβάνοντας υπόψη πόσο ορατά είναι τα οστά. Η προσοχή στην αξιολόγηση αυτή δίνεται στον αριθμό των ζώων που είναι πολύ λεπτά. Τα ζώα με ορατά οστά της σπονδυλικής στήλης, του ισχίου και των πλευρών θα αξιολογηθούν ως υπερβολικά λεπτά
Καθαριότητα	Τα ζώα αξιολογούνται για την ύπαρξη κοπράνων στο σώμα τους σε μια κλίμακα τριών σημείων. Ο αξιολόγησης πρέπει να έχει καθαρή οπτική μιας πλευράς του σώματος του ζώου. Τα ακόλουθα πρότυπα εφαρμόζονται για κάθε κλίμακα: Χοιρίδια κατά και μετά την πάχυνση: 0-Λιγότερο από 20% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο; 1-Πάνω από 20% αλλά λιγότερο από 50% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο; 2- Πάνω από 50% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο Χοιρομητέρες: 0-Λιγότερο από 10% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο; 1-10%-30% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο; 2-Πάνω από το 30% της επιφάνειας του σώματος είναι λερωμένο
Άρρωστοι χοίροι	Τα ζώα και οι χώροι σταβλισμού ελέγχονται για τα ακόλουθα συμπτώματα ασθενειών: - Βαριά και δύσκολη αναπνοή, το στέρνο ανασηκώνεται και πέφτει σε κάθε αναπνοή; Αν Ναι, το ζώο καταγράφεται ως περίπτωση δυσκολίας στην αναπνοή - Εσωτερικοί ιστοί προεκβάλουν από τον πρωκτό; (τα ζώα πρέπει να εξεταστούν από πίσω). Αν Ναι, το ζώο καταγράφεται ως περίπτωση ορθικής πρόπτωσης - Υγρή κοπριά (περισσότερο υδαρής από το συνηθισμένο) βρίσκεται στο χώρο σταβλισμού; Αν Ναι, ο χώρος πιθανόν έχει ζώα με διάρροια (εντερική διαταραχή) και καταγράφεται ως χώρος σταβλισμού με περιπτώσεις διάρροιας
Βήχας	Ο βήχας ορίζεται ως μια απότομη και ηχηρή αποβολή αέρα από τους πνεύμονες
Τραύματα στο σώμα (περίβλημα)	Η βλάβη του δέρματος μπορεί να παρουσιαστεί είτε ως αλλοιώσεις (επιφανειακή διάτρηση της επιδερμίδας) είτε ως πληγές (διείσδυση στον μυϊκό ιστό). Ταυτόχρονα, μπορεί να οριστεί ως γρατζουνιά ή στρογγυλή αλλοίωση.

0.5 Δομή του Οδηγού

Η μεταφορά καλύπτει μια **αλυσίδα γεγονότων** από την προετοιμασία έως την εκφόρτωση. Προκειμένου να διευκολυνθεί η χρήση του Οδηγού στην καθημερινή πράξη, έχει δομηθεί σύμφωνα με έξι στάδια του ταξιδιού:

1. Θέματα Διαχείρισης
2. Προετοιμασία και Οργάνωση
3. Χειρισμός και φόρτωση των ζώων
4. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού
5. Παραμονή στα Σημεία Ελέγχου, αγορές και Κέντρα Συγκέντρωσης
6. Εκφόρτωση των ζώων

Στα στάδια 2 – 6 ακολουθούνται οι δραστηριότητες της μεταφοράς με χρονολογική σειρά. Το πρώτο 'στάδιο' έχει προστεθεί γιατί τα διαχειριστικά θέματα, συμπεριλαμβάνοντας την επαγγελματική ικανότητα του προσωπικού, την κατάρτιση, κ.ά. είναι σημαντικά για την εκτέλεση όλων σχεδόν των δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς των ζώων. Κάθε στάδιο υποδιαιρείται σε έναν αριθμό θεμάτων, και για κάθε ένα από αυτά, ο Οδηγός παρουσιάζει 'Ορθές Πρακτικές' (εφαρμογή του Κανονισμού) καθώς επίσης και 'Βέλτιστες Πρακτικές' (υπερβαίνουν τη 'γραμμή βάσης' δηλαδή τον Κανονισμό). Δείτε παρακάτω τους ορισμούς.

Οι Πρακτικές δεν είναι εξίσου σημαντικές όσον αφορά στην αναμενόμενη επίπτωσή τους στο επίπεδο ευζωίας των ζώων. Επομένως, αυτός ο Οδηγός προτείνει πεδία θεμάτων τα οποία είναι πολύ σημαντικά, και θέματα τα οποία είναι σχετικά, αλλά λιγότερο σημαντικά. Τα πολύ σημαντικά θέματα θα παρουσιάζονται 'σε πλαίσια' μέσα στον Οδηγό.

Η ψηφιακή μορφή αυτού του Οδηγού περιλαμβάνει λέξεις ή αναφορές με τις αποκαλούμενες '**υπερσυνδέσεις**'. Πατώντας πάνω σε αυτές (συνήθως με 'Control' + 'αριστερό κλικ') οδηγείστε σε ένα άλλο σχετικό σημείο του Οδηγού, ή σε άλλες πληροφορίες σε έγγραφα ή σε διαδικτυακούς τόπους, εφόσον φυσικά διαθέτετε διαδικτυακή πρόσβαση στη συσκευή σας.

0.6 Λίστα ορισμών

Για το σκοπό αυτού του Οδηγού,

- '**Ορθές Πρακτικές**' ορίζονται οι διαδικασίες και διεργασίες που εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και του Κανονισμού, που αναφέρονται στην προστασία της ευζωίας των ζώων;
- '**Βέλτιστες Πρακτικές**', οι οποίες παρέχουν επιπλέον καθοδήγηση για το πώς διαδικασίες και Πρακτικές μπορούν να βελτιωθούν ακόμη περισσότερο από οποιαδήποτε νομικά κατοχυρωμένη 'γραμμή βάσης' του Κανονισμού και οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση υψηλού επιπέδου ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους. Θα αναφέρονται ως 'Βέλτιστες Πρακτικές' στη συνέχεια του κειμένου.

Εκτός από τους παραπάνω ορισμούς των Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών, παρακάτω ακολουθεί ένας κατάλογος με ακριβή περιγραφή των όρων που χρησιμοποιούνται στον Οδηγό, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση. Όπου είναι απαραίτητο, οι ορισμοί προέρχονται από τον Κανονισμό.

Πίνακας 0.3 Ορολογία χρησιμοποιούμενη σε αυτό τον Οδηγό

Κέντρα συλλογής	Χώροι, όπως ιδιοκτησίες, κέντρα συλλογής και αγορές, στα οποία οικόσιτα ιπποειδή ή βοοειδή, αιγοπρόβατα ή χοίροι που προέρχονται από διαφορετικές εκμεταλλεύσεις συγκεντρώνονται για να σχηματίσουν αποστολές.
Συνοδός	Το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την ευζωία των ζώων και τα συνοδεύει κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.
χοιρομητέρες και κάπροι	Νεαρά ζώα για εκτροφή
Αρμόδια αρχή	Κεντρική αρχή Κράτους Μέλους που είναι αρμόδια να διενεργεί ελέγχους για την ευζωία των ζώων ή οποιαδήποτε αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα αυτή.
Σημεία ελέγχου	Χώροι στους οποίους τα ζώα ξεκουράζονται για τουλάχιστον 12 ώρες ή περισσότερο σύμφωνα με τους κανόνες για το χρόνο ταξιδιού και τις περιόδους ανάπαυσης που ορίζονται από τον Κανονισμό. Πρέπει να είναι εγκεκριμένες από τις αρμόδιες αρχές.
χοιρομητέρες και κάπροι	Ενήλικοι χοίροι εκτροφής προοριζόμενα για το σφαγείο
Χοίροι πάχυνσης	Χοιρίδια άνω των 10 εβδομάδων προοριζόμενα για το σφαγείο
Ταξίδι	Ολόκληρη η διαδικασία μεταφοράς από τον τόπο αναχώρησης στον τόπο άφιξης, συμπεριλαμβανομένων οποιασδήποτε εκφόρτωσης, στέγασης και φόρτωσης σε ενδιάμεσα σημεία του ταξιδιού.
Επιστάτης	Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εκτός του μεταφορέα, που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση ζώων σε μόνιμη ή περιοδική βάση.
Μακρύ ταξίδι	Το ταξίδι που ξεπερνάει τις 8 ώρες, με έναρξη τη στιγμή φόρτωσης του πρώτου ζώου της παρτίδας μεταφοράς.
Σύστημα πλοήγησης	Δορυφορικές υποδομές που παρέχουν παγκόσμιες, συνεχείς, ακριβείς και εγγυημένες υπηρεσίες χρονισμού και εντοπισμού θέσης ή οποιαδήποτε τεχνολογία που παρέχει υπηρεσίες που θεωρούνται ισοδύναμες για τους σκοπούς του παρόντος Κανονισμού.
Αξιωματούχος Κτηνίατρος	Ο κτηνίατρος που διορίζεται από την αρμόδια αρχή του Κράτους Μέλους
Διοργανωτής	Ο υπεύθυνος για την πραγματική μεταφορά από την αναχώρηση στο σημείο προορισμού i) μεταφορέας που έχει αναθέσει υπεργολαβία σε τουλάχιστον έναν άλλο μεταφορέα ένα κομμάτι του ταξιδιού · ή ii) φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει συνάψει συμβάσεις με περισσότερους από έναν μεταφορείς για ένα ταξίδι · ή iii) πρόσωπο που έχει υπογράψει το 1 ^ο Τμήμα του ημερολογίου ταξιδιού (όπου ισχύει).
Τόπος αναχώρησης	Το μέρος όπου φορτώνονται αρχικά τα ζώα στο μέσο μεταφοράς δεδομένου ότι έχουν στεγαστεί εκεί για τουλάχιστον 48 ώρες πριν την ώρα αναχώρησης. Όμως, κέντρα συλλογής εγκεκριμένα σύμφωνα με την Κοινοτική κτηνιατρική νομοθεσία μπορεί να θεωρηθεί σαν τόπος αναχώρησης κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες (δείτε το Άρθρο 2r του Κανονισμού).

Τόπος άφιξης	Το μέρος όπου τα ζώα εκφορτώνονται από το μέσο μεταφοράς και στο οποίο και στεγάζονται για τουλάχιστον 48 ώρες πριν την ώρα αναχώρησης, ή σφαγής.
Μεταφορέας	Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που μεταφέρει ζώα για λογαριασμό του, ή για λογαριασμό κάποιου τρίτου μέρους
Μη-απογαλακτισμένα χοιρίδια	Χοιρίδια από τη γέννηση έως τον απογαλακτισμό
Όχημα	Μεταφορικά μέσα εφοδιασμένα με τροχούς που προωθούνται ή έλκονται
Απογαλακτισμένος χοίρος	Χοίρος από τον απογαλακτισμό έως την ηλικία των 10 εβδομάδων

1. Διαχειριστικά θέματα

1.1 Εισαγωγή

Για τη μεταφορά ζώντων ζώων απαιτούνται από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μια σειρά από έγγραφα, τα οποία πρέπει να συνοδεύουν τις αποστολές και μπορεί να απαιτηθούν ανά πάσα στιγμή από τις αρμόδιες αρχές. Η κατάλληλη προετοιμασία των απαιτούμενων εγγράφων **θα αποτρέψει περιττές καθυστερήσεις** και πρόσθετους ελέγχους από τις αρχές.

Η ορθή τήρηση αρχείων αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του ελέγχου της ποιότητας της μεταφοράς. Συμβάλλει στη **διαφάνεια και υποστηρίζει την αξιολόγηση της ποιότητας**. Τα αρχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τονίσουν πτυχές της μεταφοράς που εξελίχθηκαν καλά και να εντοπίσουν τις αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Τέτοιου είδους αξιολογήσεις μπορεί να γίνουν στη βάση ενός μεμονωμένου συμβάντος (π.χ. ένα ταξίδι) ή συνοψίζοντας δεδομένα από πολλαπλές μεταφορές. Η τήρηση αρχείου είναι απαραίτητη **για τη διατήρηση και προώθηση των κατάλληλων προτύπων ποιότητας**.

Είναι σημαντικό, τα δεδομένα που καταγράφονται να είναι **σαφή και κατανοητά** και να μπορούν να αναζητηθούν εύκολα και γρήγορα. Θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένα με τρόπο, ώστε να αξιολογούνται αντικειμενικά και να δικαιολογούνται από τους -και αναλόγως προς- τους επιδιωκόμενους στόχους, δηλαδή τη διασφάλιση της ευζωίας των μεταφερόμενων ζώων. Τα αρχεία δεν θα πρέπει να 'φλυαρούν': αυτό που είναι 'απαραίτητο να γνωρίζουμε' πρέπει να κυριαρχεί σε σχέση με αυτό που είναι 'ωραίο να γνωρίζουμε'. Η προώθηση και χρήση **ηλεκτρονικών αρχείων** διευκολύνει την τήρηση των διαχειριστικών απαιτήσεων. Επιπλέον, συνέργειες μπορούν να επιτευχθούν συνδέοντας τα αρχεία για την ευζωία των ζώων με τα αρχεία για την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων.

Οι μεταφορείς πρέπει να φέρουν **μαζί τους όλα τα απαραίτητα έγγραφα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού**. Μπορεί να ελεγχθούν για τα έγγραφα αυτά από τις αρμόδιες αρχές είτε κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, ή κατά την οποιαδήποτε μετακίνηση ή άφιξη.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να διαθέτουν **πιστοποιητικά επάρκειας** οι οδηγοί ή συνοδοί που είναι υπεύθυνοι για τη μεταφορά άνω των 65 χιλιομέτρων κατοικίδιων ιπποειδών, κατοικίδιων βοοειδών, αιγών, προβάτων, χοίρων και πτηνών. Στα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα έγγραφα αυτά είναι κατά κύριο λόγο τα πιστοποιητικά επαγγελματικής επάρκειας για συγκεκριμένα είδη ζώων και η διάρκεια ταξιδιού.

Όπως αναφέρεται στον Κανονισμό, **οι επαγγελματίες οδηγοί** και συνοδοί πρέπει να έχουν την απαραίτητη **γνώση της νομοθεσίας** όσον αφορά τα παρακάτω θέματα:

- ο μεταφορά ζώων,
- ο φυσιολογία των ζώων (συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά ανάγκες για τροφή και νερό)
- ο συμπεριφορά των ζώων και συνθήκες στρες,
- ο πρακτικά θέματα χειρισμού των ζώων,
- ο επίδραση της συμπεριφοράς οδήγησης στην ευζωία των μεταφερόμενων ζώων και την ποιότητα του κρέατος,
- ο περίθαλψη των ζώων σε έκτακτα περιστατικά και θέματα ασφαλείας για το προσωπικό που χειρίζεται τα ζώα.

Ο οδηγός και οι συνοδοί πρέπει να είναι ικανοί ώστε να μεταφέρουν με επάρκεια την γνώση αυτή σε πράξεις. Η μη επαρκής γνώση των θεμάτων αυτών θεωρείται ως ο βασικός κίνδυνος για την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τους.

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Κανονισμού έχουν συμπεριληφθεί στην **θεωρητική εξέταση των υποψηφίων**. Το περιεχόμενο και η διάρκεια των μαθημάτων απόκτησης επαγγελματικής επάρκειας, οι επαγγελματικές δεξιότητες που θα ληφθούν υπόψη, καθώς και ο τύπος της εξέτασης, είναι ευθύνη του κάθε Κράτους-Μέλους.

1.2 Διαχειριστικά θέματα

Ορθές πρακτικές σχετικά με διαχειριστικά θέματα

1. Κάθε ένας που μεταφέρει ζώα έχει διαθέσιμα **στο μέσο μεταφοράς τα έγγραφα** που πιστοποιούν την προέλευση και την ιδιοκτησία των ζώων, το μέρος αναχώρησης, την ημερομηνία και ώρα αναχώρησης, τον προτιθέμενο τόπο άφιξης, και τη σχεδιαζόμενη διάρκεια του ταξιδιού.
2. Επιπλέον, τα παρακάτω έγγραφα μπορεί να είναι απαραίτητο να συνοδεύουν τη μεταφορά ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση:
 - ο **Άδεια μεταφορέα** για μεταφορές άνω των 65 χλμ. και έως 8 ωρών (Τύπος I) και άνω των 8 ωρών (Τύπος II);
 - ο **Πιστοποιητικό έγκρισης οδικού οχήματος** για ταξίδι διάρκειας άνω των 8 ωρών
 - ο **Πιστοποιητικό επάρκειας** οδηγών και συνοδών που μεταφέρουν κατοικίδια ιπποειδή, ή κατοικίδια ζώα όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίρους και πτηνά;
 - ο **Ημερολόγιο ταξιδιού** για ταξίδια μεγάλης διάρκειας για κατοικίδια ιπποειδή, ή κατοικίδια ζώα όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίρους (όχι για τα πτηνά);
 - ο **Πιστοποιητικά υγείας των ζώων (όπου απαιτείται π.χ. για εμπόριο μεταξύ Κρατών-Μελών ή όταν εξάγονται σε τρίτες χώρες);**
 - ο **Πληροφορίες για την τροφική αλυσίδα** για ζώα προς σφαγή.
3. Ο μεταφορέας πρέπει να υποβάλλει το ημερολόγιο ταξιδιού στην αρμόδια αρχή πριν την έναρξη του ταξιδιού. Το ημερολόγιο τηρείται και συμπληρώνεται από τον οδηγό κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.
4. Πιστοποιητικά για την υγεία των ζώων πρέπει να κατατίθενται μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής TRACES.
5. Σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας των κατοικίδιων ιπποειδών ή κατοικίδιων ζώων όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες και χοίροι, οι μεταφορείς πρέπει να χρησιμοποιούν **σύστημα δορυφορικής πλοήγησης** σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία.
6. Οι διοργανωτές αρχειοθετούν και τηρούν όλα τα στοιχεία της μεταφοράς, τα πιστοποιητικά υγείας των ζώων για κάθε μεταφορά για τουλάχιστον **τρία χρόνια**.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με διαχειριστικά θέματα

7. Τα μέσα μεταφοράς παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την **καθαρή χρησιμοποιούμενη επιφάνεια** για κάθε κατάστρωμα φόρτωσης.
8. Τα δεδομένα του ημερολογίου ταξιδιού παρουσιάζονται σε **ηλεκτρονική μορφή** που διαβιβάζεται στις αρμόδιες αρχές.
9. Οι **κατηγορίες των μεταφερόμενων ζώων** ενός είδους παρέχονται επιπλέον από το είδος του ζώου (π.χ. κριάρια, αρνιά, προβατίνες, κ.ά.).
10. Οι διοργανωτές διατηρούν τα αρχεία της μεταφοράς και τα ημερολόγια ταξιδιού για **τουλάχιστον 5 χρόνια**.

1.3 Απόκτηση επαγγελματικής επάρκειας και κατάρτιση

Γενικά, μόνο οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι μπορούν να ολοκληρώσουν τις μεταφορές με ελάχιστο αντίκτυπο στην ευζωία των ζώων. Τα απαραίτητα προσόντα ('επάρκεια'), που αποκτώνται μέσω της κατάρτισης και της εργασιακής εμπειρίας στον τομέα της μεταφοράς ζώων, επιτρέπει κάθε μεταφορέα:

- ο Να έχει τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με την **επίδραση** των ενεργειών του **στα ζώα** όσον αφορά την πρόκληση στρες, φόβου ή τραυματισμού τους.
- ο Να γνωρίζει τις **συνέπειες** των ενεργειών του στην **ποιότητα του κρέατος** των μεταφερόμενων ζώων.
- ο Να αναγνωρίζει τα κύρια φυσιολογικά σημάδια και να **αξιολογεί την κατάσταση των ζώων** πριν την φόρτωση, κατά τις φάσεις της φόρτωσης και της μεταφοράς και κατά την εκφόρτωση (π.χ. κνησμός, ακινησία, νευρικότητα και άγχος, κ.ά.).
- ο Να **προσαρμόζει το ταξίδι** στις εκάστοτε συνθήκες (διαφορετική ευαισθησία των ζώων κατά τη μεταφορά στο στρες και τη θνησιμότητα, στις καιρικές συνθήκες, σε απρόοπτα που μπορεί να συμβούν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού).
- ο Να γνωρίζει του κανόνες **βιο-ασφάλειας**.

Ορθές πρακτικές σχετικά με την απόκτηση επάρκειας και την κατάρτιση

11. Οι διοργανωτές της μεταφοράς εξασφαλίζουν ότι τα άτομα που χειρίζονται τα ζώα έχουν μία βασική, αλλά ακριβή κατανόηση της συμπεριφοράς και των φυσικών αναγκών των ζώων. Για μια σύνοψη των βιολογικών αναγκών των προβάτων κατά τη μεταφορά βλ. [Κεφάλαιο 2.4 Προετοιμασία ζώων για μεταφορά](#).

12. Οι εκπαιδευτές τονίζουν στους επιστάτες τους κινδύνους από **τις πιθανές επιδράσεις** των ενεργειών τους στα ζώα που τους έχουν ανατεθεί.
13. Οι διοργανωτές των μεταφορών εξασφαλίζουν ότι υπάρχει **δέσμευση για σωστό χειρισμό των ζώων** από όλους, όσοι εμπλέκονται στη μεταφορά τους, από την κορυφή και προς τα κάτω.
14. Οι διοργανωτές των μεταφορών εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με το ελάχιστο νομικά απαιτούμενο πρόγραμμα κατάρτισης που απαιτείται για τα Πιστοποιητικά Επάρκειας στην Ευρώπη σύμφωνα με τον Κανονισμό και τις εθνικές απαιτήσεις, εάν αυτές υπάρχουν.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την απόκτηση επάρκειας και την κατάρτιση

15. Στην εταιρεία μεταφορών διορίζεται ένας **Υπεύθυνος Μεταφορών**, που αναλαμβάνει την κατάρτιση, τα πιστοποιητικά και τον έλεγχο της ποιότητας των μεταφορών.
16. Οι πρακτικές **ικανότητες** του μεταφορέα **καταγράφονται και ελέγχονται** (π.χ. μέσω ελέγχων και παρακολούθησης στην πράξη).
17. Προσδιορίζονται και **καταγράφονται βασικές παράμετροι** για την αξιολόγηση της ποιότητας της μεταφοράς (π.χ. αριθμός περιστατικών θνησιμότητας, τραυματισμού και οποιαδήποτε μέτρα που σχετίζονται με την ευζωία των ζώων).
18. Οι εταιρείες μεταφορών εξασφαλίζουν ότι οι οδηγοί (και οι επιστάτες) λαμβάνουν διαρκή (δια βίου) **κατάρτιση**.

1.4 Ευθύνες

Ορθές πρακτικές σχετικά με τις Ευθύνες

19. Οι **επιστάτες και οι συνοδοί** των ζώων (συμπεριλαμβανομένων των ιδιοκτητών και διευθυντών), είναι υπεύθυνοι για:
 - α) τη γενική **υγεία**, τη γενική **ευημερία** και την **καταλληλότητα** των ζώων για το ταξίδι, αυτά αξιολογούνται και καταγράφονται μέσω **τακτικών επιθεωρήσεων**,
 - β) εξασφάλιση συμμόρφωσης με οποιαδήποτε απαιτούμενη πιστοποίηση, είτε κτηνιατρική είτε άλλη,
 - γ) την **παρουσία επιστάτη/συνοδού ζώων** κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, ο οποίος είναι πιστοποιημένος για το είδος που μεταφέρεται και ο οποίος έχει την εξουσία να λαμβάνει άμεσα αποφάσεις. Σε περίπτωση μεταφοράς με μεμονωμένα οχήματα, ο οδηγός του οχήματος μπορεί να είναι ο μοναδικός επιστάτης των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού,
 - δ) την ύπαρξη επαρκούς αριθμού φυλάκων ζώων κατά τη διάρκεια της φόρτωσης και
 - ε) την εξασφάλιση ότι παρέχεται **εξοπλισμός και κτηνιατρική βοήθεια** ανάλογα με το είδος προς μεταφορά και το ταξίδι.
20. Οι **επιχειρηματίες** και οι πράκτορες αγοράς/πώλησης ζώων είναι υπεύθυνοι για:
 - α) την επιλογή **των κατάλληλων ζώων** για ταξίδι, και
 - β) την ύπαρξη κατάλληλων **εγκαταστάσεων** στο σημείο αναχώρησης και άφιξης του ταξιδιού για τη συλλογή, φόρτωση, εκφόρτωση και παραμονή των ζώων, συμπεριλαμβανομένων και οποιαδήποτε στάσεων σε σημεία ξεκούρασης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και για **έκτακτες ανάγκες**.
21. Επιπλέον, **οι επιστάτες** και οι συνοδοί είναι υπεύθυνοι για το μη βάνουσο χειρισμό και τη φροντίδα των ζώων, ιδίως κατά τη διάρκεια της φόρτωσης και εκφόρτωσης, καθώς και τη καταγραφή των συμβάντων και των προβλημάτων ταξιδιού, και τη συμπλήρωση του ημερολογίου ταξιδιού σε μεγάλα ταξίδια. Για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, έχουν **την εξουσία να λαμβάνουν άμεσα μέτρα**. Ελλείψει ξεχωριστού επιστάτη ζώων, ο οδηγός εκτελεί χρέη επιστάτη.
22. Ο **‘Διοργανωτής’** είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό του ταξιδιού ώστε να εξασφαλιστεί η απαραίτητη φροντίδα στα ζώα. Διοργανωτής μπορεί να είναι ο μεταφορέας, ο ιδιοκτήτης του οχήματος και/ή ο οδηγός. Πιο συγκεκριμένα, είναι υπεύθυνοι για:
 - α) να επιλέξουν το **κατάλληλο όχημα** για το είδος του ζώου που μεταφέρεται και για το ταξίδι,
 - β) να εξασφαλίσουν ότι κατάλληλα **εκπαιδευμένο προσωπικό** είναι διαθέσιμο για τη φόρτωση/εκφόρτωση των ζώων,
 - γ) να εξασφαλίσουν την επάρκεια του οδηγού σχετικά με θέματα που σχετίζονται με την ευζωία των ειδών ζώων που μεταφέρονται,
 - δ) να αναπτύξουν και να διατηρούν ανανεωμένα **σχέδια έκτακτης ανάγκης** για όλα τα είδη ταξιδιού (ακόμα και όταν δεν είναι υποχρεωτικά) για να αντιμετωπίσουν έκτακτες ανάγκες (συμπεριλαμβανομένων άσχημων καιρικών συνθηκών),
 - ε) να δημιουργήσουν ένα **πλάνο ταξιδιού** για **όλα** τα ταξίδια (συμπεριλαμβανομένων αυτών που είναι υποχρεωτικό) που περιλαμβάνει σχέδιο φόρτωσης, διάρκεια ταξιδιού, δρομολόγιο και τοποθεσίες θέσεων ξεκούρασης,
 - στ) να διασφαλίσουν ότι φορτώνονται μόνο τα **ζώα** που είναι **κατάλληλα για να ταξιδέψουν**, να φορτώνουν σωστά τα ζώα στο όχημα και να τα επιθεωρούν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, και να προχωρούν στις απαραίτητες ενέργειες για

- την επίλυση προβλημάτων που τυχόν ανακύπτουν. Εάν η καταλληλότητα ενός ζώου για ταξίδι είναι αμφίβολη, το ζώο πρέπει να εξεταστεί από έναν κτηνίατρο που είναι υπεύθυνος για να δηλώσει πια ζώα δεν είναι σε θέση να ταξιδέψουν,
- ζ) να διασφαλίσουν την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, και
- η) **να σχεδιάσουν το ταξίδι, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη υπόψη τυχόν διαφορές στις απαιτήσεις όσον αφορά τον χρόνο ταξιδιού των ζώων και τις απαιτήσεις των κοινωνικών/εργασιακών κανονισμών που αφορούν τις ώρες της οδήγησης**, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των οδηγών που απαιτούνται για μεγάλες διαδρομές προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης συμμόρφωση και με τα δύο είδη κανονισμών. Αυτή μπορεί να αφορά τόσο τον χρόνο οδήγησης όσο και τον χρόνο ανάπαυσης των ζώων, καθώς και την επιλογή του αριθμού των οδηγών που απαιτούνται για μακρινά ταξίδια.
23. Οι **διευθυντές των εγκαταστάσεων** στα σημεία αναχώρησης και άφιξης του ταξιδιού, και στα Σημεία Ελέγχου είναι υπεύθυνοι για:
- α) να εξασφαλίζουν της **κατάλληλες προϋποθέσεις** για την φόρτωση, εκφόρτωση και ασφαλή διαμονή των ζώων, παρέχοντας νερό και τροφή όποτε απαιτείται, καθώς και παρέχοντας προστασία από άσχημες καιρικές συνθήκες έως τη συνέχιση της μεταφοράς, την πώληση ή άλλη χρήση των ζώων (συμπεριλαμβανομένης της εκτροφής ή της σφαγής),
- β) να παρέχουν **επαρκή αριθμό επιστατών** κατά τη φόρτωση, εκφόρτωση, μεταφορά και διαμονή των ζώων με τέτοιο τρόπο, ώστε να ελαχιστοποιείται το στρες και πιθανοί τραυματισμοί,
- γ) **να ελαχιστοποιήσουν** τις πιθανότητες για **μετάδοση ασθενειών** μέσω της επισταμένης προσοχής στις διαδικασίες **καθαρισμού και απολύμανσης** του οχήματος και των εξοπλισμών, του ελέγχου της υγιεινής και του περιβάλλοντος, καθώς και της παροχής καθαρής στρωμνής,
- δ) να παρέχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για να αντιμετωπιστούν **έκτακτα περιστατικά**,
- ε) να παρέχουν της εγκαταστάσεις και το πιστοποιημένο προσωπικό για να πραγματοποιηθεί **ευθανασία** των ζώων, εάν απαιτηθεί, και
- στ) να εξασφαλίσουν επαρκή χρόνο ξεκούρασης και ελάχιστη καθυστέρηση κατά τη διάρκεια των στάσεων.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικές με τις ευθύνες

24. Κατανέμονται **σαφείς ορισμοί των ευθυνών** των επιστατών, των συνοδών, των εμπόρων, των διοργανωτών μεταφορών, των κτηνοτρόφων, των διαχειριστών των κέντρων συγκέντρωσης, των οδηγών, των ιδιοκτητών των θέσεων ελέγχου και των σφαγέων, και συμπεριλαμβάνονται στη σύμβαση μεταφοράς. Επίσης, δίνεται σε όλο το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένου του οδηγού ή των συνοδών, ένας κατάλογος ελέγχου.
25. **Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας (Standard Operating Procedures - SOPs)** καθορίζονται για κάθε δραστηριότητα/εργασία από τον πράκτορα που ορίζεται ως υπεύθυνος. Αυτές περιγράφουν **ακριβή πρωτόκολλα** για τη σίτιση, την παροχή νερού, την ανανέωση και την αντικατάσταση της στρωμνής, την επιθεώρηση και παρακολούθηση των ζώων και τον **ορισμό των ατόμων που είναι υπεύθυνα** για κάθε εργασία. Οι Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας ενημερώνονται συνεχώς σύμφωνα με νέες συστάσεις ή/και οδηγίες.

2. Σχεδιασμός και προετοιμασία ταξιδιού

2.1 Εισαγωγή

Η καλή προετοιμασία και ο σχεδιασμός κατά τη μεταφορά των προβάτων είναι ένα από τα πιο σημαντικά στάδια ενός ταξιδιού. Είναι το κλειδί για μια επιτυχημένη μεταφορά σε ό,τι αφορά τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, τις ορθές πρακτικές και τα υψηλά πρότυπα ευζωίας των ζώων, και το οικονομικό όφελος. Ο **καλός σχεδιασμός βοηθάει στην ομαλή εκτέλεση** των μεταφορών και είναι απαραίτητος για την ελαχιστοποίηση του ρίσκου που προκύπτει όταν εμπλέκονται διαφορετικά μέρη με κακό συγχρονισμό. Η πολυπλοκότητα κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας μεταφοράς ζώων καθιστά επιτακτική μια **καλά οργανωμένη προετοιμασία όλων των δραστηριοτήτων**, σύμφωνα με καθορισμένους στόχους, αρμοδιότητες και καθήκοντα επιμέλειας. Η πρόβλεψη **απροσδόκητων γεγονότων** και προβλημάτων και η πρόβλεψη εκπόνησης **σχεδίων έκτακτης ανάγκης** για τη συμπλήρωση σαφώς καθορισμένων Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας είναι πρωταρχικής σημασίας. Πέραν του άμεσου ενδιαφέροντος για την ευζωία των ζώων, ο σχεδιασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει θέματα υγείας των ζώων (βιοασφάλεια), θέματα ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, και οικονομικές συνέπειες.

Όσο αφορά το κομμάτι της ευζωίας των ζώων, το στάδιο της 'προετοιμασίας και του προγραμματισμού περιλαμβάνει τις ακόλουθες πτυχές:

- ο Προγραμματισμός του ταξιδιού,
- ο Προετοιμασία οχήματος,
- ο Προετοιμασίες σχετικές με τα ζώα,
- ο Διαχείριση.

Οι πτυχές αυτές περιγράφονται στις επόμενες παραγράφους.

2.2 Σχεδιασμός του ταξιδιού

Το ταξίδι πρέπει να είναι όσο το δυνατόν **ομαλότερο και ταχύτερο**, προκειμένου να περιοριστεί η έκθεση στο στρες κατά τη μεταφορά. Πρέπει να σχεδιάζεται προσεκτικά ώστε να εξασφαλίζεται η καλή μεταχείριση των χοίρων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού για το κάθε ταξίδι, πρέπει να γίνουν **διακανονισμοί για τη διαχείριση τυχόν καθυστέρησης**, βλάβης ή άλλης έκτακτης ανάγκης, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι για την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια όλων των μεταφορών.

Το ταξίδι πρέπει να **προγραμματίζεται και να προετοιμάζεται προσεκτικά** μετά τη γνωστοποίηση από τον κτηνοτρόφο ή τον έμπορο της ημερομηνίας και του τόπου αναχώρησης και του τόπου προορισμού στον τελικό πελάτη. Τα σχέδια ταξιδιού περιλαμβάνουν γραπτές ρυθμίσεις σχετικά με τις θέσεις εκκίνησης και εκφόρτωσης, τα σχέδια έκτακτης ανάγκης και τις λεπτομέρειες των φύλλων αποστολής ή των ρυθμίσεων που ισχύουν για στάσεις ανάπαυσης, ιδίως για μεγάλες διαδρομές.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να περιλαμβάνουν:

- ο **Περιγραφή της διαδρομής ταξιδιού** και εκτίμηση της διάρκειάς της,
- ο Ανάλυση των **μετεωρολογικών προβλέψεων**,

- ο Επιλογή του **μεταφορέα** και του οχήματος μεταφοράς (π.χ. τύπος I ή II) και/ή του οχήματος ανάλογα με τη διάρκεια του ταξιδιού και τις καιρικές συνθήκες, τον αριθμό και τις κατηγορίες των χοίρων, π.χ. breeders κάηροι και χοιρομητέρες, και θηλυκά ή χοίροι πάχυνσης, χοιρίδια, cull χοίροι,
- ο Ένα σχέδιο **έκτακτης ανάγκης**,
- ο Προγραμματισμένο **αριθμό οδηγών**,
- ο Πρόβλεψη **για στρωμνή**,
- ο Πρόβλεψη για **τροφή και νερό** που θα χορηγηθούν στο σημείο στάσης, ανάλογα με τη διάρκεια του ταξιδιού,
- ο Διαβεβαιώσεις ότι **το φορτηγό είναι έτοιμο** στον τόπο και στον χρόνο που έχει οριστεί για αναχώρηση.

2.2.1 Διάρκεια ταξιδιού

Η διάρκεια του ταξιδιού πρέπει να υπολογίζεται προσεκτικά και περιλαμβάνει τις προγραμματισμένες στάσεις και ανάπαυση στα σημεία στάσης. Υπολογίζοντας τη διάρκεια του ταξιδιού, πρέπει να γίνει και η σωστή επιλογή του οχήματος και του εξοπλισμού του.

Πίνακας 2.1 Μέγιστες ώρες ταξιδιού που επιτρέπονται από τον Κανονισμό.

	Όχημα Βασικών Προδιαγραφών	Όχημα Καλύτερων Προδιαγραφών		
Χοίροι	8	24 (πρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση σε νερό)		
	Όχημα Βασικών Προδιαγραφών	Ταξίδι	Στάση	Ταξίδι
Μη-απογαλακτισμένα χοιρίδια	8	9	1	9

Η αναμενόμενη ολική διάρκεια του ταξιδιού με βάση την προγραμματισμένη διαδρομή, καθορίζεται ρεαλιστικά, λαμβάνοντας υπ' όψη το χρόνο που απαιτείται για την φόρτωση και εκφόρτωση. Εάν έπειτα από το χρόνο αυτό ταξιδιού, τα ζώα δεν έχουν φτάσει στον προορισμό τους, πρέπει να εκφορτωθούν, να ταϊστούν και να ποτιστούν, και να ξεκουραστούν για τουλάχιστον 24 ώρες σε κάποιο σημείο ελέγχου, εγκεκριμένο από την ΕΕ, δείτε [Κεφάλαιο 6. Παραμονή σε σημεία ελέγχου](#).

Ορθές πρακτικές για τη φύση και τη διάρκεια του ταξιδιού

26. Ο διοργανωτής της μεταφοράς θα πρέπει να επιλέγει τη μεταφορική εταιρία σύμφωνα με τον τύπο της άδειας της, τις βεβαιώσεις των μέσων της, την ικανότητα, την εμπειρία, τη δυναμικότητα της και τους διαθέσιμους συνοδούς και οδηγούς.
27. Ο διοργανωτής της μεταφοράς θα πρέπει να καθορίσει τη **διάρκεια του ταξιδιού** με ακρίβεια σε συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρεία λαμβάνοντας υπόψη τη διαδρομή, τις στάσεις ανάπαυσης των οδηγών και τις στάσεις στα σημεία ελέγχου για τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Η επιλογή της διαδρομής θα πρέπει να ελαχιστοποιεί την συνολική διάρκεια του ταξιδιού.
28. Ο μεταφορέας θα **επιλέγει το όχημα σύμφωνα με** τον τύπο και τον αριθμό των χοίρων που θα μεταφερθούν και τη διάρκεια του ταξιδιού (εξοπλισμός φορτηγού ανάλογος με την αδειοδότηση Τύπου I ή II)

29. **Η ξεκάθαρη και αποτελεσματική επικοινωνία** μεταξύ του μεταφορέα και των υπευθύνων στα σημεία φόρτωσης και εκφόρτωσης είναι απαραίτητη. Αυτή περιλαμβάνει τηλεφωνική ή ηλεκτρονική επικοινωνία με τις εκτροφές, τα σημεία ελέγχου, τις αγορές, και τα σφαγεία κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού της μεταφοράς ώστε να υπάρχει επιβεβαίωση για το σχεδιασμό και τις προϋποθέσεις καθώς επίσης και μεταξύ του οδηγού(-ών) και όλων των άλλων παραγόντων καθ' όλη τη διάρκεια της μεταφοράς/ταξιδιού
30. Για ταξίδια στα οποία απαιτείται τα ζώα να εκφορτωθούν σε ένα σημείο ελέγχου, οι αρμόδιες αρχές απαιτούν την ύπαρξη **πιστοποιητικού κράτησης θέσης** και πιστοποιητικού αποδοχής των ζώων στο σημείο ελέγχου που βρίσκεται καθ' οδόν της διαδρομής που αναφέρεται στο 1ο τμήμα του ημερολόγιου ταξιδιού. η διαδικασία αυτή είναι κομμάτι των ελέγχων που διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές πριν τα μακρινά ταξίδια.
31. Η διάρκεια των στάσεων στο ταξίδι θα πρέπει να είναι μεγάλη ώστε να **ελέγχεται η ευζωία όλων των ζώων** ή η υγεία τους και να ελέγχονται τα συστήματα παροχής τροφής και νερού ώστε να διασφαλιστεί η επαρκής διάθεση τους.
32. Πρέπει να υπάρχει διαθέσιμος χρόνος κατά τη διάρκεια των στάσεων για την **περίθαλψη μεμονωμένων ζώων**, εάν αυτό απαιτηθεί από τους σχετικούς ελέγχους.

Βέλτιστες Πρακτικές σχετικές με τη φύση και διάρκεια του ταξιδιού

33. Οι ώρες φόρτωσης και μεταφοράς θα πρέπει να προγραμματίζονται έτσι ώστε οι χοίροι να μπορούν να εκφορτωθούν σωστά στον τόπο προορισμού
34. Εξασφαλίστε καλή επικοινωνία μεταξύ των οδηγών και του προσωπικού του σημείου άφιξης σχετικά με τις ευθύνες τους.
35. Δίνεται προσοχή στις επιπτώσεις των **θερμικών συνθηκών** (ζέστη και κρύο) και της υγρασία **σε όλα τα ταξίδια** (μακρινά, συνηθισμένα ή σύντομα). Κατάλληλες στρατηγικές υιοθετούνται σε όλων των ειδών τα ταξίδια για να περιοριστεί ο κίνδυνος θερμικού στρες.
- ο Αποφεύγεται η μεταφορά κατά τη διάρκεια των θερμότερων περιόδων της ημέρας, μέσω του κατάλληλου προγραμματισμού του ταξιδιού ώστε να αξιοποιηθούν οι πιο δροσερές συνθήκες κατά τη διάρκεια της νύχτας.
 - ο Ο προγραμματισμός μακρινών ή σύντομων ταξιδιών λαμβάνει υπόψιν γνωστές καθυστερήσεις όπως οδικά έργα και εκτροπές της κυκλοφορίας.
36. Ο διοργανωτής της μεταφοράς θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα απαραίτητα έγγραφα (πιστοποιητικά ζώων, τιμολόγια φόρτωσης, υγειονομικά πιστοποιητικά, πληροφορίες επαφών έκτακτης ανάγκης) είναι συμπληρωμένα σύμφωνα με τον Κανονισμό και ότι τα συμπληρωμένα έγγραφα έχουν ήδη δοθεί στον οδηγό εν καιρώ έτσι ώστε το όχημα να μπορεί να αναχωρήσει άμεσα μετά τη φόρτωση
37. Ο διοργανωτής της μεταφοράς θα πρέπει να αποφεύγει να περνά από αστικές περιοχές **σε ώρες αιχμής**.
38. Ο διοργανωτής της μεταφοράς θα πρέπει να υπολογίζει το χρόνο που το φορτηγό βρίσκεται φορτωμένο σε πλοίο ως **χρόνο μεταφοράς**, και όχι σαν χρόνο διαλλείματος.

2.2.2 Σχέδια έκτακτης ανάγκης

Ο κύριος στόχος του μεταφορέα είναι να παραδώσει τα ζώα έγκαιρα και σε καλές συνθήκες ευζωίας, παρά τους κινδύνους για καθυστέρηση στο δρόμο. Μπορεί να υπάρξουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ακόμη και όταν έχει γίνει η βέλτιστη προετοιμασία και

προγραμματισμός. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης έχει ως στόχο να βοηθήσει τον οδηγό και την εταιρεία μεταφορών να εξασφαλίσουν την υγεία και την ευζωία των ζώων σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Τα σχέδια έκτακτης ανάγκης είναι πλέον χρήσιμα όταν αποτελούν αντικείμενο εκπαίδευσης και ενημερώνονται τακτικά από τον μεταφορέα. Τα σχέδια πρέπει να απαντούν σε τέσσερις ερωτήσεις: ποιοι δυνητικοί κίνδυνοι μπορεί να προκαλέσουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τι μπορεί να γίνει όταν αυτές προκύψουν, ποιος πρέπει να κάνει τι και πώς θα εφαρμοστούν τα μέτρα αντιμετώπισής της. Με την προετοιμασία, ο μεταφορέας θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί με αποτελεσματικό τρόπο και να μειώσει τον αντίκτυπο μιας καθυστέρησης ή ενός ατυχήματος στα ζώα. Το Σχήμα 2.1 παρέχει ένα παράδειγμα σχεδίου έκτακτης ανάγκης [από τον Οδηγό Πρακτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Αξιολόγηση Καταλληλότητας Μεταφοράς των Ιπποειδών \(2016\)](#).

Annex III – Example of UK contingency plan

Council Regulation (EC) 1/2005
Contingency Plan Template For Type 2 Transporters

Please complete this Contingency Plan and submit to the following address with your application form for a Type 2 Transporter Authorisation:

This generic Contingency Plan is to be completed by the Transporter.

Section 1 – Contact Details

Name of Transporter:

Address:

Contact Telephone Number: Email Address:

Section 2 – In case of an emergency:

- Who is your nominated vehicle breakdown/recovery company?
- What action will you take in the event of a traffic accident, road closure or weather conditions delay your journey?
- What action will you take if the ferry/shuttle service has been suspended?
- What action will you take in the event that your vehicle suffers an irreparable breakdown?
- What action will you take if any animal(s) become ill during the journey?
- What action will you take if any animal(s) needs to be euthanised?
- What action will you take in the event that you encounter extreme temperatures (either hot or cold) during the journey?
- What action will you take if there is confirmation of a Notifiable Disease in an area you're travelling through?

Transporter Signature:

Name in BLOCK LETTERS: Date:

Σχήμα 2.1. Η δομή ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης (όπως παρουσιάζεται στον Οδηγό Πρακτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Αξιολόγηση της Καταλληλότητας Μεταφοράς των Ιπποειδών 2016).

Ορθές πρακτικές σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης

39. **Σε περίπτωση καθυστέρησης**, η ευζωία και η ασφάλεια των ζώων πρέπει να θεωρείται πρωταρχικής σημασίας ανά πάσα στιγμή. Είναι ευθύνη του οδηγού να διατηρεί τα ζώα άνετα και ασφαλή και να διασφαλίζει ότι ο χρόνος ταξιδιού περιορίζεται στο ελάχιστο.
40. Ο οδηγός θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ελαχιστοποιήσει καθυστερήσεις και να εξασφαλίσει ότι υπάρχει **νερό, σκιά σε μια θερμή ημέρα και επαρκής εξαερισμός**.
41. Εάν είναι απαραίτητο, ο οδηγός **θα πρέπει να ζητήσει τη βοήθεια της αστυνομίας** για να μπορέσει το ταξίδι του να συνεχιστεί το συντομότερο δυνατό κατά τη διάρκεια υποχρεωτικής στάσης για μακρό διάστημα (π.χ. εάν ο δρόμος είναι κλειστός λόγω ατυχήματος).
42. Σε περίπτωση **μηχανικής βλάβης** του οχήματος, πρέπει να προσδιοριστεί η φύση της βλάβης και να εκτιμηθεί η διάρκεια των επισκευών. Εάν οι επισκευές δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στο χώρο της βλάβης ή θα διαρκέσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα, θα πρέπει να γίνουν **οι απαραίτητες συνεννοήσεις για να χρησιμοποιηθεί άλλο όχημα**.

43. Στο όχημα πρέπει να υπάρχει σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Ένα παράδειγμα σχεδίου παρέχεται στο Σχήμα 2.1. Το σχέδιο πρέπει να είναι γνωστό και κατανοητό από όλους όσοι ασχολούνται με τη μεταφορά ζώων κατά τη διάρκεια οποιουδήποτε ταξιδιού. Πρέπει να περιγράφει πώς να διαχειριστούν απρόβλεπτα περιστατικά και καθυστερήσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα ζώα δεν θα υποστούν σημαντικό κακό. Οι καθυστερήσεις μπορεί να οφείλονται σε καιρικές συνθήκες, ζητήματα κυκλοφορίας, ατυχήματα, έργα οδοποιίας, μηχανικές βλάβες ή κλείσιμο εγκαταστάσεων. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει, μεταξύ άλλων, να προβλέπει την παροχή εγκαταστάσεων για τη διαμονή ζώων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

44. Στην περίπτωση έκτακτου συμβάντος, το σχέδιο αντιμετώπισής του ενεργοποιείται από όποιον αντιληφθεί πρώτος το πρόβλημα, τον οδηγό ή τον μεταφορέα.
45. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει **να περιλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία**:
- α) Λύσεις για το πώς μπορεί να στηθεί μια **σταθερή γέφυρα επικοινωνίας** μεταξύ του μεταφορέα και του οδηγού,
 - β) Λύσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί η **επικοινωνία με τις αρχές** (αστυνομία/κτηνίατροι),
 - γ) **Κατάλογο των τηλεφωνικών αριθμών επικοινωνίας** όλων των εμπλεκόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού τηλεφώνου της ασφαλιστικής εταιρείας για τα πτηνά,
 - δ) Λύσεις σχετικά με τον **τρόπο οργάνωσης των τοπικών υπηρεσιών βοήθειας**, για την οργάνωση της μεταφόρτωσης του φορτίου (εναλλακτικές λύσεις),
 - ε) Λύσεις για την **οργάνωση επισκευών** σε περίπτωση βλάβης του οχήματος,
 - στ) Λύσεις για την **εκφόρτωση ζώων** σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή καθυστέρησης: τα **σημεία όπου μπορούν να εκφορτωθούν τα ζώα** είναι εντοπισμένα σε όλη τη διάρκεια της προγραμματισμένης διαδρομής και οι πληροφορίες αυτές είναι άμεσα διαθέσιμες στον οδηγό,
 - ζ) Λύσεις για το πώς μπορεί να οργανωθεί η παροχή **τροφής, νερού και στρωμνής** για τα ζώα σε περίπτωση απρόβλεπτων μεγάλων καθυστερήσεων (π.χ. στις συνοριακές διαβάσεις),

- η) **Άλλα θέματα** που είναι απαραίτητα για να εξασφαλιστεί ότι τα ζώα δεν υφίστανται σημαντικό κακό εξαιτίας καθυστερήσεων κατά τη μεταφορά.
46. **Τα ζώα μπορεί να τραυματιστούν** κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Είναι δυνατό να χρειαστεί ένα ζώο να υποστεί ευθανασία πριν από την άφιξή του στον προορισμό του, προκειμένου να αποφευχθεί ο πόνος ή η αγωνία του ζώου. Ως εκ τούτου, ο μεταφορέας θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του τα **στοιχεία επικοινωνίας ενός κτηνιάτρου ή εξουσιοδοτημένου σφαγέα**, που είναι ικανός για να κάνει την ευθανασία, σε συγκεκριμένα σημεία κατά μήκος του ταξιδιού ή στον προορισμό.
47. Μόνο οι οδηγοί ή οι συνοδοί που έχουν πιστοποιητικό επάρκειας και έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση στον τομέα της επείγουσας φροντίδας των ζώων, μπορούν να παράσχουν **κτηνιατρική φροντίδα σε ζώα που τραυματίστηκαν** κατά τη μεταφορά.
48. Για χοιρίδια, σε περίπτωση βλάβης του κινητήρα, οργανώστε την αποστολή άλλου φορτηγού για μεταφόρτωση.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης

49. Ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει να έχει εκπονηθεί και για **σύντομα ταξίδια μικρότερα των 8 ωρών**.
50. Για να είστε κατάλληλα προετοιμασμένοι για ένα ατύχημα, κάθε όχημα μεταφοράς θα πρέπει να φέρει τα ακόλουθα:
- α) **Φύλλο με στοιχεία επαφής** σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, με διαθέσιμους αριθμούς τηλεφώνου όλο το 24ώρο, από το σημείο αναχώρησης και προορισμού, από τις τοπικές αρμόδιες αρχές, τους διαθέσιμους κτηνιάτρους, τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, τους ιδιοκτήτες σημείων έκτακτης ανάγκης και τις ασφαλιστικές εταιρείες,
 - β) **Συσκευές προειδοποίησης** έκτακτης ανάγκης (π.χ. φωτοβολίδες, τρίγωνα έκτακτης ανάγκης) σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις,
 - γ) **Κάμερα/κάμερα κινητού τηλεφώνου**,
 - δ) **Πληροφοριακό δελτίο** για ατυχήματα,
 - ε) **Δελτίο με την πολιτική της εταιρίας για τα ατυχήματα/Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας**,
 - στ) **Πυροσβεστήρας**,
 - ζ) **Σύνεργα διαχείρισης διαρροών ή καθαρισμού**.
51. Ο μεταφορέας πρέπει να **παρακολουθεί συνεχώς την ευζωία και την κατάσταση** των ζώων κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε καθυστέρησης.
52. Σε περίπτωση καθυστέρησης, ο μεταφορέας πρέπει να **επικοινωνήσει με τα πρόσωπα επαφής του σημείου αναχώρησης και προορισμού** για να τους ενημερώσει για τη φύση της καθυστέρησης και να καθορίσει το καλύτερο σχέδιο δράσης για τον εαυτό τους και την ευημερία των ζώων.
53. Θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για **άνετη και εύκολη πρόσβαση έκτακτης ανάγκης** στα οχήματα ώστε να διευκολύνεται η επιθεώρηση των ζώων και να παρέχεται βοήθεια σε αυτά που βρίσκονται σε ανάγκη.
54. Οι διαδικασίες έκτακτης ανάγκης **αξιολογούνται περιοδικά** και συζητούνται με το προσωπικό μέσω εσωτερικών ελέγχων και τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες.
55. Ο εξοπλισμός που φυλάσσεται για **ευθανασία έκτακτης ανάγκης** είναι καλά συντηρημένος και μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Κρατούνται τεκμηριωμένα αρχεία κατοχής και συντήρησης του εξοπλισμού.
56. Οι πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο μεταφοράς των ζώων (συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που σχετίζονται με καταστάσεις έκτακτης ανάγκης) **μοιράζονται**

μεταξύ των μεταφορέων και αξιολογούνται σε τακτική βάση (κατά πόσο είναι αποτελεσματικές ή όχι).

57. Για χοιρίδια που διατρέχουν κίνδυνο θερμικής καταπόνησης σε συνθήκες χαμηλής υγρασίας, πρέπει να **ψεκάστεί νερό στο πάτωμα** του οχήματος.

58. Σε περίπτωση βλάβης του κινητήρα κατά τη μεταφορά χοιριδίων **θα πρέπει να υπάρχει μια γεννήτρια έκτακτης ανάγκης** - έτσι ώστε οι ανεμιστήρες να μπορούν να διατηρούνται σε λειτουργία και να ρυθμίζεται η θερμοκρασία, η ροή αέρα και το οξυγόνο.

2.3. Μέσα μεταφοράς

Ο σχεδιασμός και η συντήρηση του οχήματος η προετοιμασία και η λειτουργία του είναι παράγοντες-κλειδιά ώστε να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο όσον αφορά στην ασφάλεια των ζώων και στην ευζωία τους κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Ένας σημαντικός κίνδυνος για την ευζωία των ζώων εμφανίζεται από το φυσικό περιβάλλον που βιώνουν τα ζώα μέσα στο όχημα, **και σχετίζεται ιδιαίτερα με τις συνθήκες θερμοκρασίας του περιβάλλοντος**. Επομένως, είναι βασικό να εξασφαλίζεται καθεστώς αερισμού αποτελεσματικό, ώστε να διατηρούνται οι συνθήκες θερμοκρασίας, οι οποίες όχι μόνο είναι σύμφωνες με τις νομικές απαιτήσεις, αλλά και κατά το δυνατό, είναι οι ιδανικές για τα μεταφερόμενα ζώα. Επαρκή και κατάλληλα συστήματα εξαερισμού είναι βασικά γιατί κατά τη διάρκεια όλων των ταξιδιών οι καιρικές συνθήκες μπορεί να αλλάζουν και να επιδρούν δυσμενώς στα μεταφερόμενα ζώα. Οι εποχιακές διακυμάνσεις του καιρού αποτελούν επίσης έναν κίνδυνο όσον αφορά στο θερμικό στρες.

Σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας στα οποία τα ζώα μπορεί να μεταφέρονται σε διάφορες κλιματικές ζώνες, ο κίνδυνος της θερμικής καταπόνησης είναι αυξημένος. Ο μηχανικός αερισμός πρέπει να μεταφέρει εξωτερικά τη ζέστη και την υγρασία και να παρέχει ένα περιβάλλον στο οποίο ο κίνδυνος θερμικής καταπόνησης να ελαχιστοποιείται. Ο σχεδιασμός και η λειτουργία αυτών των συστημάτων πρέπει να βασίζεται στην κατανόηση των απαιτήσεων των ζώων, πέρα και πάνω από αυτές που απαιτεί η τρέχουσα νομοθεσία. Είναι σημαντικό να αντιλαμβανόμαστε τις **αρχές των ανώτερων και κατώτερων ορίων θερμοκρασίας** και των ουδέτερων θερμικά ζωνών ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματικότητα στον εξαερισμό και στη λειτουργία του. Επιπλέον παράμετροι όπως η υγρασία και το βρεγμένο έριο, μπορούν επίσης να επηρεάσουν την αποδεκτή διακύμανση της θερμοκρασίας.

Ο αερισμός μπορεί να είναι **φυσικός ή μηχανικός**. Φυσικός αερισμός εφαρμόζεται σε οχήματα που χρησιμοποιούνται για μικρής διάρκειας (κάτω των 8 ωρών) ταξίδια, ενώ ο μηχανικός αερισμός αποτελεί απαίτηση της νομοθεσίας για μεγάλης διάρκειας ταξίδια. Σύμφωνα με τον Κανονισμό, η ελάχιστη ικανότητα παροχής αέρα των ανεμιστήρων δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από 60m³/h ανά 100 kg ζώντος βάρους. Η αποτελεσματικότητα του μηχανικού αερισμού είναι ιδιαίτερα σημαντική σε **μεταφορές από χώρες της Βόρειας Ευρώπης προς Μεσογειακές χώρες** που έχουν θερμό κλίμα. Για παράδειγμα, συχνές στάσεις εξαιτίας κυκλοφοριακής καθυστέρησης ή ελέγχων στα σύνορα χωρών με θερμό κλίμα, μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση της εσωτερικής θερμοκρασίας στο όχημα, με αποτέλεσμα τη θερμική καταπόνηση των μεταφερόμενων ζώων. Ο εξαερισμός είναι επίσης σημαντικός στον περιορισμό της συγκέντρωσης αμμωνία από τα κόπρανα και τα ούρα των ζώων και διοξειδίου του άνθρακα από τις εκπνοές μέσα στο όχημα.

Οι κακές αναρτήσεις του οχήματος μπορούν επίσης να επηρεάσουν την ευζωία των ζώων. Υπερβολικές δονήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε συμπτώματα που ποικίλουν από ναυτία έως

μυϊκή κόπωση . Οι χοίροι μπορεί να υποφέρουν από τη ναυτία του ταξιδιού, ιδίως αν έχουν ταϊστεί λίγο πριν την αναχώρηση και οι αναρτήσεις του οχήματος δεν είναι καλές.

Η μη ολισθηρή **επιφάνεια του δαπέδου** είναι βασική ώστε να αποφεύγονται οι πτώσεις κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και επίσης κατά τις διαδικασίες φόρτωσης και εκφόρτωσης. Η **στρωμνή** μπορεί να βοηθήσει. Θα πρέπει να είναι στεγνή με μεγάλη απορροφητική ικανότητα. Η επαρκής στρωμνή επιτρέπει στα ζώα να είναι άνετα και διευκολύνει την ανάπαυση τους.

Οι επιστήμονες συστήνουν ότι πέρα από τις παραμέτρους που απαιτεί η νομοθεσία, **η παρακολούθηση παραμέτρων** όπως η σχετική υγρασία, οι δονήσεις του οχήματος και το συνολικό βάρος κατά τη φόρτωση μπορούν να παρέχουν επιπλέον πληροφορίες για την εκτίμηση της ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά. Ωστόσο, αρκετοί από τους εξοπλισμούς (π.χ. αυτός για τη μέτρηση της σχετικής υγρασίας) δεν είναι ακόμη αρκετά ακριβείς για την εφαρμογή του σε συνήθεις εμπορικές μεταφορές. Από την άλλη, ο αυτόματος έλεγχος του μηχανικού αερισμού με την καταγραφή της θερμοκρασίας, είναι τεχνικά εφικτός και οι νέες έρευνες προτείνουν ότι η εφαρμογή του είναι προς όφελος της ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά.

2.3.1 Σχεδιασμός και συντήρηση του οχήματος

Η άνεση των χοίρων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς εξαρτάται κατά πολύ από τον σχεδιασμό του οχήματος και τη μέθοδο οδήγησης όπως επίσης και από την ποιότητα του οδικού δικτύου που χρησιμοποιείται. Οι χοίροι πολύ πιθανά να χάσουν την ισορροπία τους και να νιώθουν ανασφαλείς και φοβισμένοι αν το δάπεδο του οχήματος είναι ολισθηρό και όχι ομοιόμορφο και το όχημα αλλάζει απότομα κατεύθυνση και ταχύτητα. Αυτό μπορεί να προκαλέσει την πτώση του χοίρου στο πάτωμα, το χτύπημα του στα κιγκλιδώματα του κελιού, να πέσει πάνω σε πιθανώς κοφτερές προεξοχές του φορτηγού, ή ακόμα και να πέσει από κάποιο άνοιγμα της πόρτας του φορτηγού έξω οπότε και να εκτεθεί κατά συνέπεια σε μώλωπες, πόνο και τραύματα.

Σε περίπτωση που ένας χοίρος εξαντληθεί ή τραυματιστεί ελαφρά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού θα προσπαθήσει να βρει έναν **ξεχωριστό χώρο**, μακριά από τα υπόλοιπα ζώα της ομάδας για να προσπαθήσει να αναρρώσει.

Τα ζώα χρειάζονται επίσης **χώρο και φως** για να νιώσουν σίγουρα με το τριγύρω περιβάλλον τους όταν τα χειριζόμαστε για την μετακίνηση τους προς και από τα κελιά του φορτηγού.

Οι χοίροι ανταπεξέρχονται καλύτερα στη θερμική καταπόνηση εάν είναι εύκολη η πρόσβαση τους σε **ποτίστρες** χωρίς να είναι διψασμένοι και/ή να πρέπει να ανταγωνιστούν με τους άλλους χοίρους στο κελί.

Οι κύριοι παράγοντες κινδύνου αναφορικά με το σχεδιασμό ενός φορτηγού κατά συνέπεια είναι:

- ο Ανεπαρκές πλάτος ή ύψος της πόρτας ή του κοντεινερ (κίνδυνος τραυματισμών και ποιότητας αερισμού),
- ο Ακατάλληλη δομή των πλευρικών τοιχωμάτων (αιχμηρές προεξοχές, αιχμηρές γωνίες, ανοίγματα, κοντές πλευρές) της πόρτας (κίνδυνος τραυματισμών και αιμορραγίας),
- ο Ακατάλληλα χωρίσματα μεταξύ των διαμερισμάτων (κίνδυνος τραυματισμών και πόνου),
- ο Ακατάλληλος φωτισμός (κίνδυνος τραυματισμών και φόβου),

- ο Ακατάλληλος εξοπλισμός ποτίσματος (κίνδυνος ανταγωνισμού, μαλώματα, πληγές, δίψα και θερμική καταπόνηση),
- ο Ανεπαρκής σχεδιασμός της οροφής (κίνδυνος τραυματισμών, ολίσθησης και πτώσης, αερισμού και ποιότητας αέρα),
- ο Κακές συνθήκες δαπέδου όπως κενά και σκαλοπάτια (κίνδυνος τραυματισμών, δυσκολίες κατά τη φόρτωση των χοίρων, ολίσθηση και πτώση),
- ο Ακατάλληλη επιφάνεια δαπέδου (πολύ ολισθηρό, πολύ τραχύ) του οχήματος (κίνδυνος τραυματισμών, ολίσθησης και πτώσης, φόβου των χοίρων).

Όταν όλοι οι παράγοντες είναι ίδιοι, η επίδραση του σχεδιασμού και του εξοπλισμού των οχημάτων μεταφορών θα γίνεται πιο εμφανής καθώς θα αυξάνονται οι διανυόμενες αποστάσεις και οι καιρικές συνθήκες γίνονται πιο ακραίες, είτε αυτό σημαίνει πολύ κρύο είτε πολύ ζέστη.

Ορθές πρακτικές σχετικά με το σχεδιασμό και συντήρηση του οχήματος

59. Τα φορτηγά θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με μηχανισμούς φόρτωσης και εκφόρτωσης οι οποίοι θα είναι **συμβατοί με τις εγκαταστάσεις (εκ)φόρτωσης** στους τόπους αναχώρησης και προορισμού. Για παράδειγμα αν όλες οι εκτροφές και οι τόποι προορισμού έχουν αποβάθρα φόρτωσης και ράμπα στο επίπεδο του χοιροστασίου, οι πίσω ράμπες φόρτωσης του φορτηγού θα πρέπει να είναι εφοδιασμένες μόνο με σταθερές πόρτες, και να έχουν καταστρώματα (2 ή 3 επίπεδα) που ανυψώνονται υδραυλικά ή μηχανικά
60. Σε περίπτωση που το χοιροστάσιο δεν έχει ράμπα φόρτωσης και οι χοίροι ή οι χοιρομητέρες φορτώνονται απευθείας από το επίπεδο του εδάφους, **το φορτηγό θα πρέπει να είναι εφοδιασμένο στο πίσω μέρος με μια πλατφόρμα φόρτωσης** (με υδραυλική ή μηχανική ανύψωση). Η ανυψωτική πλατφόρμα θα πρέπει να ασφαλίζει με κάγκελα ώστε να προστατεύει τα ζώα από το να πέσουν ή να διαφύγουν κατά τη διάρκεια των διαδικασιών φόρτωσης και εκφόρτωσης
61. Ένας διεθνής μεταφορέας που δουλεύει με όλες τις περιοχές της Ευρώπης, θα πρέπει να εφοδιάσει τα φορτηγά του **με πλατφόρμες ανύψωσης** με υδραυλικά ή μηχανικά καταστρώματα για κάθε όροφο του φορτηγού.
62. Τα διαχωριστικά θα πρέπει να είναι έτσι σχεδιασμένα ώστε τα ζώα να μη μπορούν να τα υπερπηδήσουν ή να διασχίσουν τα κελιά.
63. Το φορτηγό θα πρέπει να είναι εφοδιασμένο με τα κατάλληλα μέσα για να **ξεχωρίζουν τους αδύναμους και ελαφρώς τραυματισμένους χοίρους** από τους υπόλοιπους.
64. Όλα τα οχήματα με κινητά καταστρώματα θα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με μια **ράμπα με πλευρική προστασία** διότι σε μια έκτακτη ανάγκη κατά τη μεταφορά, θα μπορούσε να χρειαστεί να μεταφερθούν τα ζώα από το ένα όχημα στο άλλο. Χωρίς την κατάλληλη ράμπα αυτό δε είναι δυνατόν. Αν η ράμπα είναι αποσπώμενη και αποθηκεύεται κάτω από το όχημα, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί τόσο για το φορτηγό όσο και για την καρότσα.
65. Θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να **αποφευχθεί η είσοδος καυσαερίων** στο χώρο που καταλαμβάνουν τα ζώα.
66. **Ο φωτισμός** στο χώρο των ζώων θα πρέπει να είναι αρκετός ώστε η φόρτωση και η εκφόρτωση τους να γίνεται με ασφάλεια και να επιτρέπει την επιθεώρηση και φροντίδα των ζώων κατά τη μεταφορά.
67. Τα πλευρικά ανοίγματα στο χώρο των ζώων θα πρέπει να μπορούν να κλείνουν ώστε να προστατεύουν τους χοίρους **από το κρύο και τη βροχή**.

68. Ποτίστρες με πιπίλες θα πρέπει να είναι διαθέσιμες με συχνότητα **1 πιπίλα ανά 10-12 χοίρους**.
69. **Το ύψος της ποτίστρας θα πρέπει να είναι στο μέγιστο 30 εκ.** για τα απογαλακτισμένα χοιρίδια **και 50 εκ** για τα παχυνόμενα/ενήλικα
70. Η συνεχής ροή νερού από τις πιπίλες για τα παχυνόμενα θα πρέπει να ελέγχεται πριν και μετά από κάθε ταξίδι μακράς διάρκειας.
71. **Η πίεση των ελαστικών** θα πρέπει να ελέγχεται πριν την μεταφορά των ζώων
72. Οι αναρτήσεις θα πρέπει να συντηρούνται σωστά καθώς μειώνουν τις δονήσεις, με αποτέλεσμα λιγότερο στρες για τα ζώα.
73. **Οι αισθητήρες θερμοκρασίας** στα οχήματα μεταφοράς τύπου II θα πρέπει να τοποθετούνται σε ύψος τουλάχιστον 80 εκ με ένα μέτρο από το δάπεδο ώστε να διασφαλιστούν σωστές μετρήσεις.
74. Ο οδηγός θα πρέπει να μπορεί να **ελέγχει τη θερμοκρασία στα κελιά των ζώων** μέσα από την καμπίνα του και/ή με ένα σύστημα προειδοποίησης κατά τη διάρκεια ταξιδιών μεγάλης διάρκειας.

Βέλτιστες πρακτικές για το σχεδιασμό και συντήρηση του οχήματος

75. Ο μεταφορέας θα πρέπει να χρησιμοποιεί **μία λίστα ελέγχου για να ελέγχει την συμμόρφωση του οχήματος** με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επικείμενη μεταφορά πριν τη φόρτωση
76. Η σύνδεση μεταξύ της καρότσας και του σασί θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη ώστε να ελαχιστοποιούνται οι δονήσεις.
77. **Οι ποτίστρες θα πρέπει να τοποθετούνται και στις δύο πλευρές του οχήματος** ώστε να έχουν πρόσβαση όλα τα ζώα.
78. Θα πρέπει σε οποιαδήποτε στιγμή να είναι δυνατή **η παρατήρηση των ζώων από έξω από το όχημα**, π.χ. με το να ανοίγεις τις περσίδες ή τις πίσω πόρτες χωρίς να υπάρχει πιθανότητα διαφυγής των ζώων.

2.3.2 Ρυθμίζοντας το περιβάλλον εντός του οχήματος (έλεγχος κλιματισμού)

Η έλλειψη εξαερισμού μπορεί να αυξήσει και τη **θερμοκρασία και την υγρασία** στο φορτηγό, με αρνητικές συνέπειες όπως απώλεια βάρους, ασθένεια ή ακόμη και θάνατο των χοίρων. Επίσης μπορεί να αυξήσει τη συγκέντρωση της αμμωνίας, με πιθανές επιπτώσεις στην αναπνοή των ζώων. Τα συστήματα εξαερισμού είναι ιδιαίτερα απαραίτητα όταν ο καιρός είναι ζεστός, αφού οι χοίροι κατεβάζουν τη θερμοκρασία του σώματος τους αυξάνοντας τον αναπνευστικό τους ρυθμό. Ένα κατάλληλο σύστημα αερισμού θα πρέπει να έχει μεγάλα ανοίγματα, καθόλο το μήκος του οχήματος στο ύψος των ζώων. Ο ανεπαρκής αερισμός κατά τη διάρκεια της μεταφοράς αυξάνει σημαντικά τη θνησιμότητα.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τη ρύθμιση του μικροκλίματος

79. Το ύψος του καταστρώματος θα πρέπει να είναι κατ' ελάχιστο σύμφωνα με τις τιμές του Πίνακα 2.2 σε σχέση με το ζων βάρος των χοίρων. Το βάρος των ζωντανών χοίρων υπολογίζεται με μια ανοχή του 5%.
80. **Προτείνεται η χρήση συστημάτων ντους, ψεκαστήρων ή καταιονισμού** όταν η θερμοκρασία υπερβεί τους 25°C για να δροσιστούν τα ζώα. Οι πλευρικές περσίδες θα πρέπει να είναι ανοιχτές για να αποφευχθεί η υψηλή υγρασία μέσα στο φορτηγό.

Πίνακας 2.2 Ορθή πρακτική σχετικά με το ύψος του καταστρώματος σε σχέση με το ζων βάρος των χοίρων

Ύψος καταστρώματος	Ζων βάρος
45 cm	< 10 kg
62 cm	10-25 LW
70 cm	50-70 kg
88 cm	100-120 kg
100 cm	> 120 kg

81. Τα συστήματα αερισμού των πλήρως κλιματιζόμενων φορτηγών θα πρέπει να μπορούν να **λειτουργούν σε οποιαδήποτε θερμοκρασία**, ενώ το φορτηγό είναι σε στάση ή σε κίνηση (νομική απαίτηση για ταξίδια μεγάλης διάρκειας) και η θερμοκρασία στο επίπεδο των ζώων θα πρέπει να είναι μετρήσιμη εντός της καμπίνας.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τη ρύθμιση του μικροκλίματος

82. Η δυνατότητα του συστήματος εξαερισμού θα πρέπει να είναι τουλάχιστον **60 m³/h/100 kg μέγιστου ωφέλιμου φορτίου ακόμη και για σύντομα ταξίδια** (για ταξίδια άνω των 8 ωρών αυτό αποτελεί απαίτηση της νομοθεσίας)

83. Η καλή λειτουργία του συστήματος εξαερισμού, των ντους και των ψεκαστήρων θα πρέπει να ελέγχεται καθημερινά.

2.3.3 Διαθέσιμος χώρος

Οι χοίροι θα πρέπει στο όχημα να έχουν αρκετό χώρο ώστε να μπορούν να στέκονται όρθια αλλά και να ξαπλώνουν άνετα. Οι ακριβείς ελάχιστες απαιτήσεις χώρου καθορίζονται από τη φυσικές διαστάσεις των ζώων, αλλά αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό. Η επάρκεια χώρου καθορίζονται επίσης από την **ικανότητα των ζώων να ρυθμίζουν της θερμοκρασία του σώματος τους ικανοποιητικά** και από τις συνθήκες περιβάλλοντος όπως θερμοκρασία και υγρασία. Θα πρέπει να διατίθεται αρκετός χώρος στους χοίρους για να ξαπλώνουν. Εφόσον τα ζώα πρόκειται να ταϊστούν και να ποτιστούν επάνω στο φορτηγό, θα χρειαστούν περισσότερο χώρο. Ο διαθέσιμος χώρος μπορεί επίσης να απαιτηθεί να είναι μεγαλύτερος σε περίπτωση που τα οχήματα κάνουν στάσεις για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ώστε να υπάρχει εγγυημένα ο κατάλληλος αερισμός.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τον χώρο:

84. **Θα πρέπει να προετοιμαστεί ένα πλάνο φόρτωσης.** Οι απαιτήσεις του χώρου εξαρτώνται από το μέσο βάρος των χοίρων και την ομοιομορφία τους, καθώς και την ανάγκη να διατηρούνται σε ομάδες οικείων μεταξύ τους χοίρων ιδίου μεγέθους. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η παρουσία ζώων με ανωμαλίες, τα οποία θα πρέπει να κρατηθούν χωριστά από τους άλλους χοίρους.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον χώρο:

85. Η ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου ανά χοίρο θα πρέπει να είναι **ανάλογη με το μέγιστο ζων βάρος** όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.3, που βασίζεται στην πρακτική εμπειρία.

Πίνακας 2.3 Οδηγίες για την πυκνότητα φόρτωσης.

Μέγιστο Ζων Βάρος [Kg/ζώο]	Ελάχιστη Διαθέσιμη Επιφάνεια [m ² /ζώο]	Μέγιστο Ζων Βάρος [Kg/ζώο]	Ελάχιστη Διαθέσιμη Επιφάνεια [m ² /ζώο]
6	0.07	50	0.30
10	0.11	60	0.35
15	0.12	70	0.37
20	0.14	80	0.40
25	0.18	90	0.43
30	0.21	100	0.45
35	0.23	110	0.50
40	0.26	120	0.55
45	0.28	πάνω από 120	0.70

2.4. Προετοιμασία των ζώων

Αρκετές παράμετροι του σταδίου της προετοιμασίας σχετίζονται με τα ζώα που πρόκειται να μεταφερθούν. Έχουν σκοπό να αντιμετωπίσουν τους βασικούς κινδύνους οι οποίοι αναφέρονται στην παράγραφο 0.2 και να αποφύγουν:

- Πολύ μεγάλες **διάρκειες φόρτωσης**, οι οποίες μπορεί να είναι ιδιαίτερα στρεσογόνες σε θερμές καιρικές συνθήκες, όταν τα οχήματα είναι ακινητοποιημένα και δεν υπάρχει επαρκής αερισμός.
- **Ζώα που δεν είναι ικανά για μεταφορά** και των οποίων η κατάσταση μπορεί να χειροτερέψει κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και να προκαλέσει πόνο στα ζώα.

2.4.1 Προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

Οι χοίροι που μετακινούνται από το κελί όπου πέρασαν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους για να φορτωθούν σε ένα φορτηγό είναι πολύ πιθανό να εμφανίσουν άγχος και φόβο. Ο διάδρομος, η πλατφόρμα φόρτωσης, η ράμπα και το εσωτερικό του φορτηγού αποτελούν άγνωστο περιβάλλον στο οποίο θα πρέπει να προσαρμοστούν. Παρόλο που έρευνες έχουν δείξει ότι η έκθεση σε συνθήκες μεταφοράς και καθοδήγησης από μικρή ηλικία, μπορεί να ελαττώσει σημαντικά το στρες από τους χειρισμούς πριν την φόρτωση, η εκπαίδευση των χοίρων δε θεωρείται εφαρμόσιμη πρακτικά.

Για λόγους βιοασφάλειας, είναι όλο και πιο συχνό **οι χοίροι που πρόκειται να μεταφερθούν να μετακινούνται σε χώρους προσωρινού σταυλισμού μακριά από το κύριο κοπάδι**, πριν τη φόρτωση τους. Αυτό μειώνει σημαντικά τη διάδοση ασθενειών από τον οδηγό και το όχημα. Είναι σημαντικό από άποψη ευζωίας αυτή οι χώροι προσωρινού σταυλισμού να ικανοποιούν τις ανάγκες των χοίρων. Θα πρέπει να υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση σε νερό, και η ποσότητα τροφής που υπάρχει να είναι αρκετή ώστε να αποφύγουν τα ζώα την εξάντληση και το στρες από το κρύο ([EFSA, 2011](#)).

Ορθές πρακτικές κατά την προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

86. Πριν την (εκ)φόρτωση θα πρέπει να ελέγχεται την **κατάσταση της αποβάθρας καθώς και των κελιών ανάπαυσης** (πόρτες, φωτισμός, αερισμός, καθαριότητα και

ποιότητα του δαπέδου) ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος για τους χοίρους να γλιστρήσουν, να σκοντάψουν ή να τραυματιστούν.

Βέλτιστες πρακτικές κατά την προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

87. Οι χοίροι θα πρέπει να επιλέγονται και **να σημαίνονται με ένα μαρκαδόρο** πριν την άφιξη του φορτηγού για να αποφευχθούν αδικαιολόγητες καθυστερήσεις.
88. Οι χοίροι που πρόκειται να μεταφερθούν θα πρέπει να μετακινούνται σε **προσωρινά κελιά ανάπαυσης** κοντά στην αποβάθρα φόρτωσης πριν την άφιξη του φορτηγού. Αυτό θα μειώσει το χρόνο φόρτωσης, το στρες και τη θνησιμότητα κατά τη διάρκεια της φόρτωσης και της μεταφοράς.
89. Στα κελιά διαμονής θα πρέπει να υπάρχει πρόσβαση σε **πόσιμο νερό** με ποτίστρες που καθαρίζονται εύκολα
90. Σε θερμά κλίματα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται **νερό, συσκευές ψεκασμού ή μηχανικού εξαερισμού** στα διαμερίσματα των χοίρων ώστε να δροσίζονται
91. Οι παχυνόμενοι χοίροι **δε θα πρέπει να μένουν νηστικοί για πάνω από 12 ώρες πριν τη σφαγή**. Η νηστεία θα πρέπει να ξεκινά 10 με 12 ώρες πριν τη φόρτωση για ταξίδια έως 8 ώρες ή 5 ώρες στην περίπτωση μεταφορών άνω των 8 ωρών. Ο Πίνακας 2.4 επεξηγεί αυτή την πρακτική.

Πίνακας 2.4 Προτεινόμενοι χρόνοι νηστείας πριν την άφιξη του φορτηγού

Διάρκεια ταξιδιού	<8 ώρες	>8 ώρες
Χοίροι προς σφαγή	Κατ' ελάχιστο 10 με 12 ώρες	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες
Χοιρίδια (απογαλακτισμένα και μη)	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες
κάπροι και χειρομητέρες	Κατ' ελάχιστο 10 με 12 ώρες	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες
Παχυνόμενοι χοίροι	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες	Κατ' ελάχιστο 5 ώρες

2.4.2 Ικανότητα των ζώων για μεταφορά

Οι κίνδυνοι για την ευζωία κατά τη μεταφορά είναι μεγαλύτεροι για ζώα τραυματισμένα ή άρρωστα. Τα ασθενή ζώα έχουν λιγότερες πιθανότητες να αποφύγουν επιθετικές συμπεριφορές, και είναι πιο πιθανό να χάσουν την ισορροπία τους λόγω ξαφνικού σταματήματος ή επιτάχυνσης του οχήματος ή και αλλαγές στην κατεύθυνση του. **Για αυτό το λόγο είναι απαραίτητο πριν τη φόρτωση να ελέγχονται όλα τα ζώα ως προς την ικανότητα τους προς μεταφορά.** Ο έλεγχος θα πρέπει να περιλαμβάνει μια λεπτομερή αξιολόγηση όλων εκείνων των ζωικών δεικτών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας και ευζωίας των ζώων (δείτε [0.4 Μέτρα βασιζόμενα στις Ανάγκες των Ζώων](#)). Αυτό θα μειώσει τις πιθανότητες ζώα που θα μεταφερθούν να μην επιβιώσουν στη μεταφορά ή να αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα ευζωίας.

Ορθές πρακτικές σχετικά με την ικανότητα προς μεταφορά

Πρόσφατα οδηγίες ειδικά για την ικανότητα των ζώων προς μεταφορά συμφωνήθηκαν μεταξύ ενδιαφερομένων φορέων σε ένα έγγραφο με τον τίτλο "Πρακτικές οδηγίες για την εκτίμηση της ικανότητας προς μεταφοράς των χοίρων" ([UECBV et al., 2016](#)). Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιες συστάσεις αυτού του οδηγού που θα πρέπει να ακολουθούνται:

92. Τα ζώα δεν θα πρέπει να μεταφέρονται εάν:

- ο Δεν είναι ικανά να κινηθούν ή να διατηρήσουν την ισορροπία τους
- ο Εμφανίζουν αναπνευστική δυσχέρεια
- ο Προπτωση (όργανα τα οποία εξέχουν από το σώμα)
- ο Εμφανής και συνεχής ακατάσχετη αιμορραγία
- ο Είναι σε προχωρημένη εγκυμοσύνη ή μόλις γέννησαν

93. Ζώα τα οποία εμφανίζουν τα παρακάτω συμπτώματα **θα πρέπει να εξετάζονται περαιτέρω και να λαμβάνεται μια απόφαση ταξιδεύουν/παραμένουν, βασισμένη στην πιθανότητα να νιώσουν πόνο ή ανησυχία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού:**

- ο Δυσκολία στην κίνηση
- ο Χωλότητα (ελαφρά ή σοβαρή)
- ο Κήλη (ελαφρά ή σοβαρή)
- ο Δάγκωμα της ουράς (ελαφρές ή σοβαρές)
- ο Οιδήματα
- ο Δερματικές αλλοιώσεις
- ο Πληγές
- ο Μη φυσιολογικές εκκρίσεις
- ο Διάρροια
- ο Δυσκολία στην αναπνοή
- ο Επικίνδυνα ζώα
- ο Ζώα με προβλήματα όρασης

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την ικανότητα προς μεταφορά

94. Ζώα σε εγκυμοσύνη δε θα πρέπει να μεταφέρονται αν είναι στο τελευταίο τρίτο της εγκυμοσύνης τους.

3. Χειρισμός και φόρτωση

3.1 Εισαγωγή

Η φόρτωση ξεκινά όταν ο πρώτος χοίρος βγει από την εκτροφή ή τη ράμπα φόρτωσης της μονάδας, του κέντρου συγκέντρωσης ή του Σημείου Ελέγχου και μετακινείται προς το όχημα και τελειώνει όταν όλοι οι χοίροι βρίσκονται στο όχημα. Η φόρτωση είναι μια από τις πιο **στρεσογόνους περιόδους για τους χοίρους και έχει φυσιολογικές όσο και ψυχολογικές συνέπειες**. Οι φυσικές επιρροές σχετίζονται με π.χ. επιθετικότητα όταν τοποθετούνται σε καινούργιες ομάδες, την κούραση και τους πιθανούς τραυματισμούς λόγω της απόστασης που πρέπει να διανυθεί και εμποδίων στα κελιά ή στο διάδρομο. Το ψυχολογικό στρες προκύπτει επειδή τα ζώα αναγκάζονται να φύγουν από ένα οικείο περιβάλλον, συχνά χειριζόμενα από προσωπικό που τους είναι εντελώς άγνωστο.

Οι δύο κυριότεροι παράγοντες μείωσης του στρες που πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη κατά τη φόρτωση είναι:

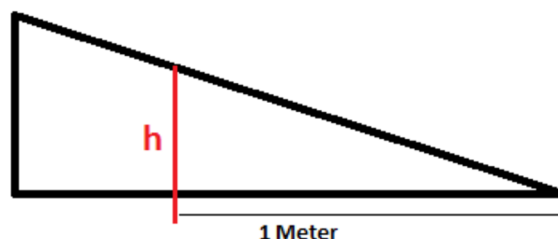
- ο **σχεδιασμός των εγκαταστάσεων της εκτροφής** και ο σχεδιασμός της ράμπας του φορτηγού,
- ο **χειρισμός των ζώων**.

3.2 Εξοπλισμός φόρτωσης

Ο κακός σχεδιασμός των εγκαταστάσεων φόρτωσης και εκφόρτωσης αυξάνει τους κινδύνους ολίσθησης, πτώσης, εκχυμώσεων και τραυματισμών και επιπρόσθετου στρες στα ζώα, αποδίδοντας χειρότερης ποιότητας κρέας και οικονομικές απώλειες. Ο σχεδιασμός από τις πλατφόρμες και της ράμπες φόρτωσης θα πρέπει να διευκολύνει **τη φόρτωση και την εκφόρτωση με το ελάχιστο δυνατόν στρες για τα ζώα και εκχυμώσεις**. Για παράδειγμα απότομες ράμπες φόρτωσης θα πρέπει να αποφεύγονται. Αυτού του είδους οι ράμπες αυξάνουν τον καρδιακό ρυθμό των χοίρων: όσο πιο απότομη η ράμπα τόσο πιο γρήγορος είναι ο καρδιακός ρυθμός. Μια απότομη ράμπα μπορεί επίσης να προκαλέσει διάφορες συμπεριφορές όπως κραυγές, άρνηση μετακίνησης, αφόδευση, ούρηση, ολίσθηση και διαφυγή. Οι πρακτικές που βοηθούν στις καλές εγκαταστάσεις φόρτωσης περιγράφονται παρακάτω.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τις εγκαταστάσεις φόρτωσης

95. Η κλίση της ράμπας φόρτωσής θα πρέπει να έχει στο μέγιστο γωνία 20° , το οποίο ισούται με 36.4cm ύψος στο 1m μήκος. Βλέπε Σχήμα 3.1 Το Σχήμα 3.2 δίνει ένα παράδειγμα σχεδιασμού που επιτρέπει η φόρτωση των χοίρων να γίνεται ήρεμα και με σειρά.

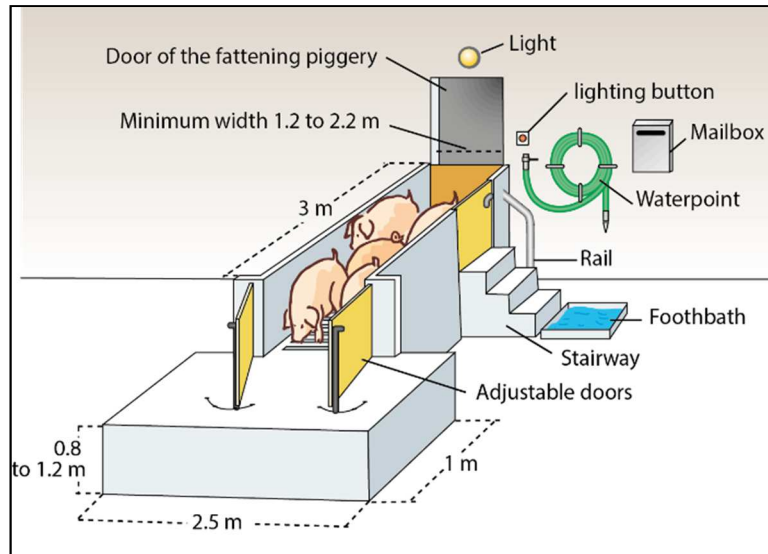

Σχήμα 3.1 Βοηθός για τον υπολογισμό της γωνίας κλίσης της ράμπας: Το ύψος h θα πρέπει να είναι το πολύ 36,4 cm στο 1m.

Σχήμα 3.2 Η χρήση της σωστής κλίσης της ράμπας φόρτωσης και το αντιολισθητικό δάπεδο μειώνει τα περιστατικά ολίσθησης και πτώσης και διευκολύνει τους ήρεμους χειρισμούς κατά τη φόρτωση.

96. **Δε θα πρέπει να υπάρχει κενό** μεταξύ του συστήματος φόρτωσης του φορτηγού και της τσιμεντένιας αποβάθρας της εκτροφής, καθώς αυτό αυξάνει τον κίνδυνο τραυματισμών και καταγμάτων.
97. **Οι φορητές ή ρυθμιζόμενες ράμπες** θα πρέπει να είναι εξοπλισμένες με δυνατότητα στερέωσης ώστε να προλαμβάνονται κινήσεις της ράμπας κατά την φόρτωση και την εκφόρτωση.
98. Το δάπεδο θα πρέπει να είναι **αντιολισθητικό** και η κατασκευή του θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα ούρα και τα κόπρανα επηρεάζουν ελάχιστα την ολισθηρότητα του.
99. Η διάρκεια **της φόρτωσης θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν λιγότερη** για να περιοριστεί το στρες των χοίρων, τραυματισμοί με επακόλουθο την μείωση της ποιότητας του κρέατος και θνησιμότητα.
100. Μια κατάλληλη **πηγή φωτισμού** θα πρέπει να υπάρχει στο ντουλαπάκι του οχήματος και στην περιοχή της φόρτωσης και θα πρέπει να μπορεί να λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια της φόρτωσης με τη μηχανή του φορτηγού σβηστή.
101. Η κατεύθυνση του φωτισμού κατά τη φόρτωση και την εκφόρτωση θα πρέπει να είναι από το πίσω μέρος των ζώων προς τα εμπρός.
102. Κατά τη φόρτωση/εκφόρτωση, τα ζώα δε θα πρέπει να κινούνται από φωτεινότερες περιοχές σε σκοτεινότερες, και να αποφεύγονται έντονες αντιθέσεις φωτεινότητας όπως οι σκιές.
103. Σε περίπτωση που το φως είναι δυνατό θα πρέπει να χρησιμοποιείται ένα κάλυμμα για να μειωθεί η ένταση του φωτός.
104. Τα Σχήματα 3.3 και 3.4 δίνουν παραδείγματα από ράμπες φόρτωσης συμβατές με τις ορθές πρακτικές.

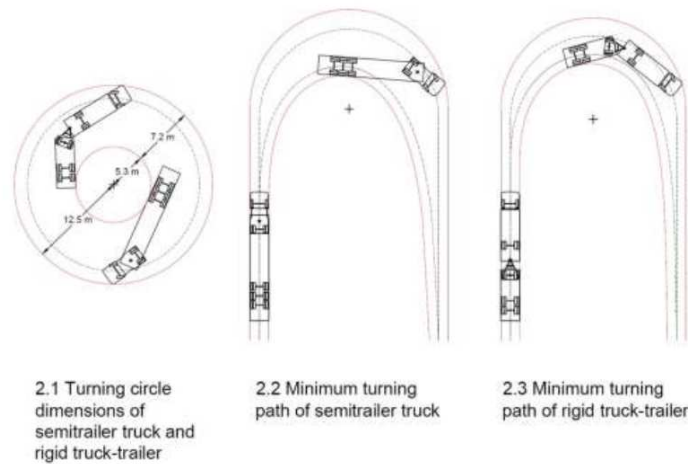
Σχήμα 3.3 Ορθή πρακτική στο σχεδιασμό των εγκαταστάσεων φόρτωσης.

Σχήμα 3.4 Τσιμεντένια αποβάθρα φόρτωσης σε εκτροφή η οποία διευκολύνει τις διαδικασίες φόρτωσης.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τις εγκαταστάσεις φόρτωσης

105. Η **ράμπα φόρτωσης θα πρέπει να είναι σταθερή** και δε θα πρέπει να λυγίζει όταν τα ζώα κινούνται πάνω σε αυτή καθώς μπορεί να αρνηθούν να την χρησιμοποιήσουν.
106. Οι περιοχές κυκλοφορίας των οχημάτων και οι χρησιμοποιούμενοι διάδρομοι μεταξύ της εισόδου (της εκτροφής, του κέντρου συγκέντρωσης, σημείων ελέγχου, σφαγείων) των περιοχών φόρτωσης και εκφόρτωσής καθώς και των θέσεων στάθμευσης θα πρέπει να σχεδιάζονται ανάλογα με το **μέγιστο μέγεθος των φορτηγών**, και των συρόμενων καθώς και της ακτίνας του κύκλου αναστροφής τους (Σχήμα 3.5).

Σχήμα 3.5 Ακτίνα αναστροφής των διαφόρων τύπων φορτηγών μεταφοράς ζώων ζώνων.

3.3 Χειρισμός των ζώων κατά τη φόρτωση

Είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό η επίδραση που έχει στους χοίρους και τη συμπεριφορά τους η αλληλεπίδραση με τους ανθρώπους. Οι προθέσεις του ανθρώπου δεν είναι πάντα αντιληπτές από το χοίρο και αυτό μπορεί να του προκαλέσει φόβο και μια αρνητική αντίδραση προς τον χειριστή. Αυτός ο φόβος μπορεί να μειωθεί: Οι χοίροι που έχουν συχνές, θετικές αλληλεπιδράσεις με ανθρώπους θα είναι γενικώς λιγότερο φοβισμένοι και ποιο εύκολη στον χειρισμό τους. **Το αίσθημα του φόβου στους χοίρους δεν είναι επιθυμητό** από την πλευρά του χειριστή: **Είναι δυσκολότερο να μετακινήσεις στρεσαρισμένα ζώα**, επειδή μπορεί να παραπατάνε ή να προσπαθήσουν να ξεφύγουν από το διάδρομο ή το διαμέρισμα τους.

Οι λάθος χειρισμοί και η λάθος μεταφορά των χοίρων είναι ένα σοβαρό θέμα μείωσης των κερδών που αντιμετωπίζει η βιομηχανία χοιρινού κρέατος. Λάθος χειρισμοί και/ή μεταφορά μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα απώλειες σε επίπεδο σφάγιου λόγω μώλωπων που θα πρέπει να κοπούν, ή γιατί το κρέας θα είναι κατώτερης ποιότητας (μαλακό, ωχρό και εξιδρωματικό (PSE) ή μαύρο, σκληρό και ξηρό(DFD)). Τα ηλεκτρικά ραβδιά προκαλούν αποστροφή στους χοίρους και ανεβάζουν τον καρδιακό ρυθμό κατά 1,5. Σχετίζονται επίσης με αυξημένα ποσοστά αλλοιώσεων στα σφάγια.(SCAHAW, 2002).

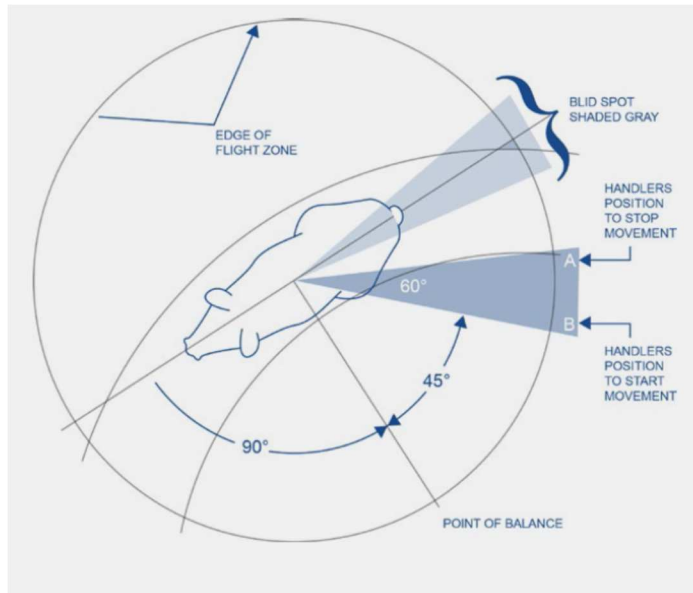
Οι διαδικασίες φόρτωσης και εκφόρτωσης θα πρέπει να γίνονται με ήρεμο τρόπο έμπειρους μεταφορείς, οι οποίοι **αντιλαμβάνονται τις βασικές αρχές της “ζώνης διαφυγής” των ζώων**. (Σχήμα 3.6).

Η ζώνη διαφυγής ή ζώνη ασφαλείας είναι η περιοχή εκείνη γύρω από ένα ζώο που αυτό νιώθει ασφαλές. Εάν ένα ζώο απομακρυνθεί ως απάντηση σε ένα άνθρωπο που το προσεγγίζει, τότε αυτό σημαίνει ότι το άτομο έχει εισέλθει στην ζώνη διαφυγής. Το σημείο ισορροπίας είναι συνήθως στους ώμους ενός ζώου: Όλα τα είδη παραγωγικών ζώων θα κινηθούν προς τα εμπρός εάν ο χειριστής σταθεί πίσω από το σημείο ισορροπίας. Θα οπισθοχωρήσουν εάν ο χειριστής καθίσει μπροστά από το σημείο ισορροπίας. Το ακριβές μέγεθος της περιοχής ασφαλείας ενός ζώου εξαρτάται από την ιδιοσυγκρασία του. Μια κατά προσέγγιση εκτίμηση μπορεί να γίνει με το να παρατηρήσουμε πλησιάζοντας το ζώο ποιο είναι εκείνο το σημείο στο οποίο το ζώο απομακρύνεται.

Σχήμα 3.6. Οι ήρεμοι χειρισμοί που χρησιμοποιούν τη φυσιολογική συμπεριφορά των ζώων και τη “ζώνη διαφυγής”, επιταχύνουν τις διαδικασίες φόρτωσης, βελτιώνουν το επίπεδο ευζωίας των ζώων, και μειώνουν τις οικονομικές απώλειες λόγω τραυματισμών και χτυπημάτων.

Ένα άλλο σημείο το οποίο θα πρέπει να γνωρίζεται είναι ότι οι χοίροι έχουν πανοραμική οπτική και μπορούν να δουν ολόγυρα γύρω τους. Όμως έχουν ένα τυφλό σημείο το οποίο βρίσκεται ακριβώς πίσω τους. Εάν κάποιος χειριστής βρεθεί σε αυτό το σημείο, τα ζώα γίνονται νευρικά καθώς δεν μπορούν να δουν τι συμβαίνει. **Οι χειριστές θα πρέπει να αποφεύγουν πάντα αυτό το “τυφλό σημείο”** όταν προσεγγίζουν τα ζώα. Βλέπε Σχήμα 3.7.

Σχήμα 3.7. Οπτικό πεδίο και ζώνη διαφυγής των χοίρων.

Ορθές πρακτικές κατά τους χειρισμούς στη φόρτωση και την εκφόρτωση

107. Η διάρκεια και το στρες που προκαλείται κατά τα στάδια της επιλογής των ζώων και της φόρτωσης τους θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο και θα πρέπει να διατίθεται και μια περίοδος ανάπαυσης μεταξύ των δύο σταδίων. **Η διάρκεια της διαδικασίας φόρτωσης δε θα πρέπει να υπερβαίνει τα 30 λεπτά** μεταξύ του πρώτου και του τελευταίου χοίρου που φορτώνεται στο φορτηγό.
108. Οι ώριμες γενετικά χοιρομητέρες και κάπροι θα πρέπει να **χειρίζονται ξεχωριστά** και να μεταφέρονται σε ξεχωριστά διαμερίσματα.

109. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται **σταθερά προστατευτικά διάδρομων**. Οι καμπυλωτοί διάδρομοι βελτιώνουν την κίνηση των ζώων διότι δεν είναι σε θέση να κοιτάξουν πέρα από την καμπύλη για να δουν εμπόδια.
110. **Σκαλοπάτια, στενωποί στους διαδρόμους και στροφές** σε κάθετη γωνία θα πρέπει να αποφεύγονται.
111. Τα ζώα θα επιβραδύνουν λόγω της παρουσίας αντικειμένων στους τοίχους του διαδρόμου (ρουχισμός, ποδιές, πλαστικές σακούλες), σχάρες που καλύπτουν αγωγούς ή φρεάτια υδατοσυλλογών καθώς και ανόμοια χρωματικά υφή του δαπέδου. **Αυτά θα πρέπει να απομακρύνονται** πριν τη χρήση του διαδρόμου.
112. Οι χοίροι είναι κοινωνικά ζώα, και δε στρεσάρονται τόσο όταν είναι παρέα με γνωστά ζώα. Για αυτό θα πρέπει να τα **χειριζόμαστε σε ομάδες για να μειώσουμε το στρες** και να διευκολύνουμε την μετακίνηση τους,
113. **Η ακοή των χοίρων** είναι πολύ ανεπτυγμένη και είναι ευαίσθητα σε ήχους υψηλής συχνότητας, όπως φωνές, μεταλλικοί ήχοι και σφυρίγματα. Αυτού του είδους οι ήχοι θα πρέπει να αποφεύγονται για να ελαχιστοποιηθεί το στρες, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βοήθημα όταν θέλουμε να μετακινήσουμε ζώα που είναι απρόθυμα.
114. Οι χοίροι είναι **ευαίσθητοι στο έντονο φως** και χρειάζονται αρκετά λεπτά για να προσαρμοστούν σε αλλαγές της φωτεινότητας, όπως για παράδειγμα όταν μετακινούνται από το φως της ημέρας στο σκοτάδι μέσα στο φορτηγό. Μπορεί να σταματήσουν από αντανάκλασεις του φωτός πάνω στη ράμπα φόρτωσης ή σε οποιοδήποτε μεταλλικό εξοπλισμό. Για αυτό είναι απαραίτητο να αποφεύγονται οι έντονες εναλλαγές φωτεινότητας ή αν αυτό δεν είναι δυνατό να τους δίνεται ο απαραίτητος χρόνος για να προσαρμοστούν.
115. Για να μειωθεί το οπτικό πεδίο των χοίρων και η πιθανότητα να γυρίσουν προς τα πίσω γρήγορα, θα πρέπει να χρησιμοποιείται, **μία πινακίδα ή χώρισμα καθοδήγησης** όταν μετακινούμε τους χοίρους.

116. Αν ένα **ζώο σταματήσει και αρνείται να προχωρήσει**, θα πρέπει να ακολουθηθεί η **κάτωθι διαδικασία**:
 - ο Συμπεριφερθείτε χαλαρά, και αφήστε το ζώο να ηρεμήσει
 - ο Ελέγξτε ότι το ζώο δεν είναι άρρωστο, τραυματισμένο ή μη ικανό για μεταφορά. Εάν είναι, απομακρύνετε το από το διάδρομο και αποφασίστε για τις περαιτέρω ενέργειες σας.
 - ο Ελέγξτε για τυχόν εμπόδια στη διαδρομή και απομακρύνετε τα. Ελέγξτε για έντονες αντιθέσεις στο φωτισμό και ρυθμίστε τον ανάλογα. Αν όλα τα παραπάνω δεν είναι εφικτά, τότε δώστε τον απαραίτητο χρόνο στα ζώα για να συνηθίσουν το εμπόδιο
 - ο Ενθαρρύνεται τους χοίρους να κινηθούν προς τα εμπρός χρησιμοποιώντας τα παρακάτω εργαλεία ή παρόμοιες συσκευές, αλλά μόνο προς μια καθαρή περιοχή μπροστά τους (Εικόνα 3.6):
 - ο Μια πλαστική κουδουνίστρα ή φτυαράκι (θόρυβος)
 - ο Μια νάιλον σημαία
 - ο Μία μπέρτα ταυρομάχου
 - ο Μια πλαστική κορδέλα

117. Χτυπήματα με το χέρι ή ραβδιά θα πρέπει να αποφεύγονται, και ποτέ να μην εφαρμόζονται σε ιδιαίτερα ευαίσθητα τμήματα του σώματος, π.χ. γύρω από τα μάτια και τα γεννητικά όργανα, την κοιλιά ή τις πατούσες.
118. Το όργανο ηλεκτρικής καθοδήγησης δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται, παρά μόνο σαν τελευταία επιλογή, και εφόσον η διαδρομή μπροστά είναι χωρίς εμπόδια. Οι

ηλεκτρικές εκκενώσεις δε θα πρέπει να επαναλαμβάνονται εάν το ζώο δεν αντιδρά. Τα όργανα ηλεκτρικής καθοδήγησης δε πρέπει ποτέ να χρησιμοποιούνται σε άρρωστους ή τραυματισμένους χοίρους.

Βέλτιστες πρακτικές κατά τους χειρισμούς στη φόρτωσή και την εκφόρτωση

119. Θα πρέπει να επιτρέπεται στους χοίρους να κινούνται στη ράμπα φόρτωσης με τη **συνήθη ταχύτητα βάδισης**. Μεγαλύτερες ταχύτητες θα προκαλέσουν απώλεια ισορροπίας, ολίσθηση και πτώση.
120. **Οποιοδήποτε αιτία απόσπασης της προσοχής** στον διάδρομο όπως αλυσίδες που χτυπάνε, πλαστικά που χτυπάνε ή σκοινιά που κρέμονται ή άλλα κινούμενα αντικείμενα θα πρέπει να απομακρυνθούν.
121. **Ο θόρυβος θα πρέπει να περιοριστεί** στο χαμηλότερο επίπεδο. Κραυγές ή φωνές κατά την φόρτωση και την εκφόρτωση θα πρέπει να αποφεύγονται.
122. **Τα ηλεκτρικά ραβδιά δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται** καθόλου για την μετακίνηση των ζώων.

4. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

4.1 Εισαγωγή

Όσο μακρύτερο είναι το ταξίδι, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να επηρεαστεί αρνητικά η ευζωία. Υπάρχουν τέσσερις βασικοί παράγοντες της μεταφοράς των ζώων, οι οποίοι έχουν αυξανόμενη επίδραση στην ευζωία καθώς αυξάνει η διάρκεια του ταξιδιού. Αυτοί έχουν να κάνουν με τη φυσιολογική κατάσταση του ζώου, την τροφή και το νερό, την ανάπαυση και τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος. Εάν τα ζώα είναι **ικανά, κατάλληλα προετοιμασμένα για το ταξίδι και το ταξίδι έχει προγραμματιστεί σωστά**, είναι **πιθανό να φτάσουν στον προορισμό τους σε καλή κατάσταση ευζωίας** και ικανά να επανέλθουν σύντομα μετά την εκφόρτωση και ένα σχετικό μικρό διάστημα ανάπαυσης.

4.2 Οδήγηση

Οι οδηγοί παίζουν ένα από τους σημαντικότερους ρόλους στη μεταφορά ζώντων ζώων. Συνήθως έχουν την πλήρη ευθύνη για θέματα ευζωίας των ζώων στη διαδρομή. Ο τρόπος με τον οποίο οι οδηγοί λειτουργούν στα οχήματα, ο χρόνος τον οποίο αφιερώνουν στον έλεγχο της ευζωίας και το πόσο καλά είναι προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουν επείγουσες καταστάσεις, επηρεάζουν καθοριστικά το αποτέλεσμα κάθε μεταφοράς ζώων.

Όταν στέκονται σε ένα κινούμενο όχημα, όλα τα ζώα παλεύουν να διατηρήσουν την ισορροπία τους και να αποφύγουν την επαφή με άλλα ζώα. Εάν το όχημα δεν κινείται ομαλά, τα ζώα θα αποτύχουν σε αυτή την προσπάθεια. Επιπλέον, η απότομη οδήγηση επιδρά αρνητικά πάνω στην ευζωία των ζώων και αυξάνει το στρες και τον κίνδυνο τραυματισμών. Τα βασικά προβλήματα στην ευζωία που σχετίζονται με την ποιότητα οδήγησης περιλαμβάνουν απώλεια της ισορροπίας. Στους χοίρους, αυτός είναι ένας παράγοντας πρόκλησης στρες που σχετίζεται με τη μεταφορά επειδή **η ασταθής οδήγηση τα υποχρεώνει σε συνεχείς προσαρμογές της στάσης τους** ώστε να διατηρήσουν την ισορροπία τους και να αποφύγουν την πτώση.

Υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στις οδηγικές ικανότητες, στην ποσότητα του στρες στα ζώα καθώς επίσης και στην αποδοτικότητα της επιχείρησης μεταφοράς. Ήπιες, σταθερές κινήσεις του οχήματος επιτρέπουν στα ζώα να ηρεμούν κατά τη διάρκεια ενός δύσκολου και απρόβλεπτου ταξιδιού. Επιστημονικές μελέτες έχουν καταδείξει ότι η απότομη οδήγηση όχι μόνο αυξάνει το μετρήσιμο στρες των μεταφερόμενων ζώων, αλλά και μειώνει σημαντικά την ποιότητα του παραγόμενου κρέατος. Εκτιμάται ότι υπάρχει διαφορά 20% στην κατανάλωση καυσίμου ανάμεσα στην οδήγηση σε έναν επίπεδο δρόμο με ανομοιόμορφες ταχύτητες έως 100km/h σε σύγκριση με μια ομοιόμορφη και ασφαλή ταχύτητα των 80km/h. Εάν συναντήσετε ένα όχημα που κινείται πιο αργά σε ένα δρόμο όπου δε μπορείτε να προσπεράσετε, είναι προτιμότερο να μείνετε πίσω και να διατηρήσετε ένα σταθερό ρυθμό οδήγησης παρά να προκαλέσετε μια δύσκολη κατάσταση την οποία δε μπορείτε να ελέγξετε.

Οι αρχές της διαχείρισης ενός βαρέος οχήματος HGV (Heavy Goods Vehicle) και η ικανότητα του ζώου να στηρίζεται μέσα σε αυτό με ασφάλεια είναι οι ίδιες. Ωστόσο, ο οδηγός έχει τον πλήρη έλεγχο του οχήματος αλλά μόνο μερικό έλεγχο των ζώων. Οι οδηγοί αντισταθμίζουν αυτό το έλλειμμα με την εφαρμογή των γνώσεών τους για το πως συμπεριφέρονται τα ζώα κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Τα μεταφερόμενα ζώα έχουν περισσότερη πίεση στα

πόδια από όση το φορτίο στα λάστιχα του οχήματος, και χρειάζεται να προσπαθήσουν πολύ για να στηριχτούν σε αυτά. Όσο περισσότερη δύναμη πρέπει να καταβάλλουν, τόσο μεγαλύτερο στρες υφίστανται.

Τα ήπια φρεναρίσματα βοηθούν τα ζώα να στέκονται στα πόδια τους με τη μικρότερη δυνατή προσπάθεια. Τα απότομα φρεναρίσματα έχουν σαν αποτέλεσμα περισσότερο στρες για τα ζώα, με αρνητικές επιπτώσεις στην ευζωία τους και τελικά κακή ποιότητα κρέατος.

Ορθές πρακτικές για την οδήγηση

123. Οι οδηγοί θα πρέπει να αναγνωρίζουν τις δύσκολες συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται. Υπάρχουν ελάχιστοι οδηγοί στους δρόμους στους οποίους απαιτούνται περισσότερες ικανότητες από ό,τι στους οδηγούς που μεταφέρουν ζώντα ζώα. Οι μεταφορείς ζώντων ζώων έχουν ένα όχημα με υψηλό κέντρο βάρους και ένα φορτίο ζωντανό και το οποίο δεν είναι δεμένο.
124. **Αποφύγετε τα απότομα φρεναρίσματα**
125. Προσπαθήστε να χρησιμοποιείτε **σταθερό γκάζι**
126. Βεβαιωθείτε ότι τα φρένα και το **σύστημα φρεναρίσματος** είναι σωστά συνδεδεμένα
127. Χρησιμοποιείτε το **φρένο μηχανής** ή την επιβράδυνση εάν χρειάζεται
128. Προσαρμόστε αυτόματο **anti-lock φρένο**
129. Παρότι υπάρχει ένα πολύ στενό χρονικά πρόγραμμα που πρέπει να τηρηθεί, οι οδηγοί θα πρέπει να τηλεφωνούν εάν αντιμετωπίζουν προβλήματα στο δρόμο, αντί να δημιουργούν πίεση στα ζώα, στο όχημα και στους ίδιους
130. Οδηγοί που ακολουθούν τις παρακάτω διαδικασίες, βοηθούν τα ζώα να φτάσουν στον προορισμό τους σε καλή κατάσταση:
 - α. **Ξεκινήστε σιγά** και αποφύγετε τις γρήγορες στάσεις. Απότομα ξεκινήματα και στάσεις, απότομες και γρήγορες στροφές κλπ, μπορεί να ρίξουν τα ζώα κάτω.
 - β. **Διατηρείστε σε κίνηση τα φορτωμένα οχήματα**, ιδιαίτερα όταν επικρατεί ζέστη. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει μια συνεχής ροή αέρα που θα βοηθήσει τα ζώα να παραμένουν δροσερά και θα αποφεύγεται η δημιουργία αερίων από τα ζωικά απόβλητα.
 - γ. Προγραμματίστε να κάνετε **τακτικές στάσεις κατά τη μεταφορά** ώστε να ελέγχετε την ευζωία των ζώων (Υπάρχουν ζώα πεσμένα? Φαίνεται κάποιο άρρωστο? Είναι πολύ κρύα ή πολύ ζεστά?).
 - δ. Πραγματοποιείτε **ελέγχους ασφαλείας στο όχημα** όταν ελέγχετε και τα ζώα σε μια στάση. Βεβαιωθείτε ότι τα χωρίσματα βρίσκονται στη θέση τους και είναι ασφαλή, οι πόρτες είναι καλά κλεισμένες και η στρωμνή επαρκής.
 - ε. Ετοιμαστείτε να πάρετε αποφάσεις ή ακριβείς οδηγίες σχετικά με το πώς θα φροντίσετε τα ζώα ανάλογα με τις **μεταβαλλόμενες συνθήκες του καιρού**.

Βέλτιστες πρακτικές στην οδήγηση

131. Οι οδηγοί θα πρέπει να ελαχιστοποιούν το χρόνο κατά τον οποίο το όχημα που μεταφέρει ζώα **δεν βρίσκεται υπό έλεγχο**, ιδιαίτερα εάν υπάρχει κάποιος πιθανός ή ορατός κίνδυνος για την ευζωία.
132. Οι οδηγοί θα πρέπει **να αποφεύγουν την οδήγηση σε ώρες αιχμής** εάν αυτό είναι δυνατό.
133. Οι οδηγοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι **κατά τη διάρκεια ελέγχων στο δρόμο έχουν προτεραιότητα**. Η προτεραιότητα είναι προς όφελος των ζώων.
134. Οι οδηγοί θα πρέπει να **ζητούν προτεραιότητα σε περίπτωση καθυστερήσεων** που οφείλονται σε ατυχήματα.

135. Πρέπει να γίνονται έλεγχοι ρουτίνας στα μέσα μεταφοράς και στις πρακτικές των μεταφορέων που έχουν να κάνουν με το αν:
- α. Ο οδηγός γνωρίζει τις **ενέργειες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης** και τις έχει διαθέσιμες στην καμπίνα του,
 - β. Το **όχημα είναι σε καλή κατάσταση** (πλευρές, δάπεδο, ράμπες και είσοδοι)
 - γ. Ο **οδηγός φεύγει εντός 15 λεπτών** μετά τη φόρτωση των ζώων,
 - δ. Ο οδηγός γνωρίζει τις **απαιτήσεις της εκτροφής** για φόρτωση και στρωμνή
 - ε. **Επαρκής ποσότητα νερού** είναι διαθέσιμη για τα ζώα,
 - στ. Ο οδηγός έχει την ικανότητα να **θέτει σε λειτουργία το μηχανικό αερισμό** κατά τη διάρκεια του ταξιδιού εάν απαιτείται,
 - ζ. **ελέγχεται η συμπεριφορά των χοίρων** κατά τις περιόδους ανάπαυσης (π.χ. αναπνοές, εφίδρωση κλπ).

4.3. Έλεγχος μικροκλίματος

Οι χοίροι που μεταφέρονται για μεγάλα διαστήματα **μπορεί να αντιμετωπίσουν παρατεταμένη έκθεση σε ακραία υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες**, η μπορεί να αντιμετωπίσουν δραστικές αλλαγές στις κλιματολογικές συνθήκες που μπορεί να αυξήσουν το στρες της μεταφοράς. Κατά τη διάρκεια της θερμής περιόδου, ο ρυθμός του εξαερισμού θα πρέπει να είναι υψηλοί ώστε να διατηρήσουν την θερμοκρασία μέσα στην θερμοουδέτερη ζώνη των ζώων. Η ποιότητα του αέρα λόγω των υψηλών ρυθμών αερισμού δεν θα πρέπει να αποτελεί πρόβλημα. Κατά τη διάρκεια της ψυχρής περιόδου, οι ρυθμοί του εξαερισμού θα είναι χαμηλότεροι (για να διατηρούν μια θερμοουδέτερη θερμοκρασία) και η ποιότητα του αέρα πιθανόν να χειροτερεύσει.

Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, **ο οδηγός πρέπει να έχει συνεχώς το νου του για οτιδήποτε μπορεί να πάει στραβά**, επιθεωρώντας τους χοίρους όπως προβλέπεται, και αναλαμβάνοντας/κάνοντας τις απαραίτητες ενέργειες αν εμφανιστεί ένα πρόβλημα που επηρεάζει τα ζώα. Για να το επιτύχει αυτό, είναι προτιμότερο να κάνει αρκετές στάσεις επιθεώρησης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, ιδίως όταν κάνει ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Η θερμική επάρκεια του φορτηγού μπορεί να εκτιμηθεί παρατηρώντας αν τα ζώα λαχανιάζουν (που υποδηλώνει ότι η θερμοκρασία είναι πολύ υψηλή). Αυτό μπορεί να παρατηρηθεί επίσης σε περίπτωση υπερφόρτωσης ή κακού εξαερισμού του φορτηγού. Ο συνωστισμός των χοίρων υποδεικνύει ότι τα ζώα κρυώνουν.

Ορθές πρακτικές για τον έλεγχο των κλιματικών συνθηκών

136. Όταν το όχημα είναι εν κινήσει, ο αέρας κινείται από το πίσω προς το εμπρός μέρος του οχήματος. **Ο ενεργός (μηχανικός) αερισμός είναι αποτελεσματικότερος του παθητικού**-ειδικά σε σταθμευμένα οχήματα. Σε υψηλές θερμοκρασίες, αποφεύγετε την στάθμευση κάτω από τον ήλιο για παρατεταμένα διαστήματα. Εάν είναι εφικτό, σταθμεύετε τα οχήματα που δεν έχουν μηχανικό αερισμό, με την κατάλληλη γωνία ως προς τα ρεύματα του αέρα, με αρκετές πλευρικές περσίδες ανοικτές, για να επιτύχετε την καλύτερη δυνατή ροή αέρα διαμέσου του οχήματος.
137. **Επαρκής αερισμός** θα πρέπει να είναι διαθέσιμος καθ' όλη τη διάρκεια που το φορτηγό είναι φορτωμένο με ζώα.
138. **Ποτέ μην αφήσετε την καρότσα ή το συρόμενο** φορτωμένο με ζώα χωρίς να δουλεύει ο εξαερισμός και χωρίς κάποιον φροντιστή κοντά.
139. **Σε συνθήκες υψηλών θερμοκρασιών**, προτείνεται να ελαχιστοποιείται ο αριθμός των στάσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, όταν είναι εφικτό, το συρόμενο θα πρέπει να σταθμεύει σε μια περιοχή που έχει σκιά, που η ροή του αέρα μπορεί να

περνάει από τις πλευρές του συρόμενου και η ράμπα φόρτωσης θα πρέπει να είναι ανοικτή. (Σχήμα 4.1) Μη σταθμεύεται κοντά σε άλλα οχήματα καθώς αυτό μπορεί να μειώσει την ροή του αέρα και πιθανόν να αυξήσει τον κίνδυνο μεταφοράς ασθενειών.

140. Οι καιρικές συνθήκες και **ιδιαίτερα η θερμοκρασία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν γίνονται έκτακτες στάσεις** ή όταν σταθμεύουμε το όχημα συμπεριλαμβανομένης της επιλογής σημείου στάθμευσης ή σημείου ανάπαυσης για τα διαλλείματα του οδηγού.

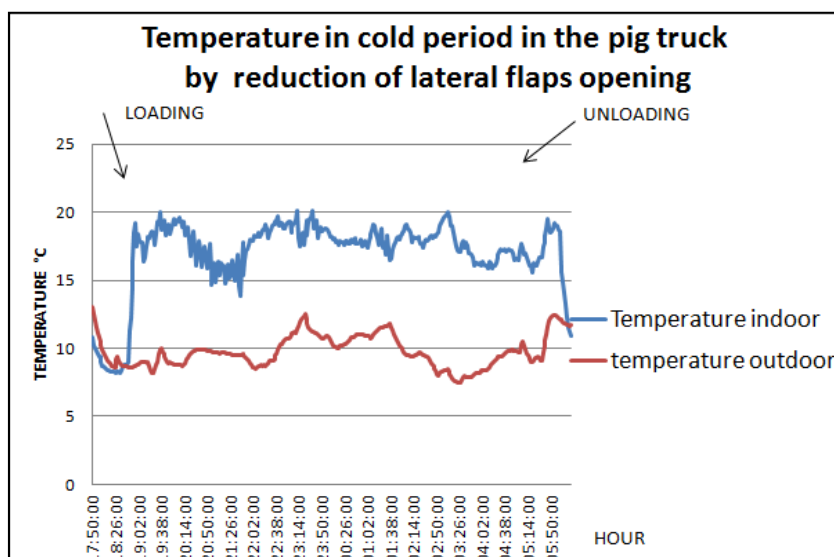
Σχήμα 4.1. Όταν ο καιρός είναι ζεστός, τα φορτηγά θα πρέπει να σταθμεύουν στην σκιά, με τα πλευρικά ανοίγματα ή τις περσίδες εντελώς ανοιχτά ώστε να μπορεί ο αέρας να κυκλοφορεί ελεύθερα στα κελιά των χοίρων. Το σύστημα αερισμού, το οποίο θα πρέπει να υπάρχει σε όλα τα φορτηγά που κάνουν μεταφορές μεγάλης διάρκειας, θα πρέπει να είναι αναμμένο κατά τις στάσεις.

Βέλτιστες πρακτικές για τον έλεγχο των κλιματικών συνθηκών

141. Οι οδηγοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι **ο αερισμός είναι επαρκής καθ' ΟΛΗ τη διάρκεια** της μεταφοράς ώστε να διατηρούνται οι κατάλληλες συνθήκες θερμοκρασίας και ποιότητας του αέρα πάνω στο φορτηγό/συρόμενο.
142. Η συμπεριφορά των χοίρων και η κατανομή τους στην καρότσα **θα πρέπει να ελέγχεται** και κάθε ανώμαλη συμπεριφορά που σχετίζεται με ανεπαρκή αερισμό θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και να καταγράφεται.
143. Θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και να καταγράφονται οι ενέργειες σε περίπτωση που τα ζώα δείχνουν σημάδια **υπερβολικής έκθεσης σε δηλητηριώδη αέρια**, όπως μάτια που τρέχουν, ρινικό έκκριμα και βήχας, ανωμαλίες όρασης/οφθαλμικές, για να απομακρυνθούν τα ζώα αυτή την κατάσταση ή να βελτιωθεί ο αερισμός ή να μειωθούν τα επίπεδα των τοξικών αερίων με διαφορετικό τρόπο.

144. Σε κρύο καιρό, οι διορθωτικές ενέργειες που πρέπει να ληφθούν όταν τα ζώα δείχνουν σημάδια ότι κρυώνουν πολύ περιλαμβάνουν (δείτε επίσης το Σχήμα 4.2):
- ο Μειώστε το χώρο που έχουν στη διαθεσή τους οι χοίροι εάν τα ζώα έχουν περισσότερο από τον ελάχιστο που απαιτείται (π.χ. Ζωά αναπαραγωγής)
 - ο Διαθέστε επιπλέον στρωμνή ή μόνωση
 - ο Αυξήστε την προστασία των ζώων από τις κακές καιρικές συνθήκες
 - ο Αναβολή του ταξιδιού μέχρι να υπάρξουν υψηλότερες θερμοκρασίες.
 - ο Προστατεύστε τα ζώα από τον ψυχρό αέρα όταν ο καιρός είναι κρύος ρυθμίζοντας τα ανοίγματα ή τα παράθυρα και χρησιμοποιώντας προστατευτικά (μουσαμάδες) έχοντας όμως υπόψη και της ανάγκης αερισμού

- ο Μειώστε τα ρεύματα αέρα στο φορτηγό χρησιμοποιώντας πλευρικά καλύμματα για να μειώσετε την κίνηση του αέρα ανάμεσα στα trailers. Προσέξτε να υπάρχει επαρκής αερισμός.
- ο Διατηρείται τα ζώα όσο το δυνατόν πιο στεγνά. Η μεταφορά βρεγμένων ζώων μπορεί να προκαλέσει θανάτους λόγω του κρύου αέρα.
- ο Προστατεύστε τα ζώα από παρατεταμένες περιόδους έκθεσης σε κρύα βροχή και χιονόνερο. Κατακρημνίσεις αυτού του είδους μπορεί να προκαλέσουν τον θάνατο των ζώων.
- ο Προθερμάνετε τα οχήματα με τη χρήση θερμαστών πριν τη φόρτωση, ιδίως όταν πρόκειται για νεαρά ζώα.
- ο Προλάβετε το πάγωμα από τις ποτίστρες και /ή των σωλήνων του νερού με τη χρήση θερμαστών ή την προσθήκη στο νερό κατάλληλων μιγμάτων (εμπορικά διαθέσιμα) όπως γλυκερίνη και γλυκόζη.

Σχήμα 4.2 Σε κρύο καιρό, οι χοίροι μπορεί να παρουσιάσουν στρες από το κρύο. Το γράφημα δείχνει πώς μειώνοντας το άνοιγμα των πλευρικών ανοιγμάτων επιτρέπει άμεσα η θερμοκρασία να ανέβει εντός του κινούμενου φορτηγού. Άλλες διορθωτικές ενέργειες για να μειωθεί το στρες από το κρύο περιλαμβάνουν: Τη μείωση των ανοιγμάτων αερισμού στην πλευρά που φυσάει και το άνοιγμα από την άλλη πλευρά, στις στάσεις. Τοποθετήστε επιπλέον μουσαμάδες, εάν υπάρχουν, για να προστατέψετε τους χοίρους από τον αέρα η την παγωμένη βροχή.

145. Σε ζεστό καιρό, τα ζώα θα πρέπει να επιθεωρούνται σε κάθε ευκαιρία για ενδείξεις θερμικής καταπόνησης. Οι διορθωτικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν όταν τα ζώα δείχνουν ότι ζεσταίνονται πολύ περιλαμβάνουν:

- ο Αύξηση του διαθέσιμου χώρου κατά 30% το ελάχιστο. Η απόφαση θα πρέπει να λαμβάνεται πριν ξεκινήσει η φόρτωση και συνυπολογίζοντας τον μεγαλύτερο κίνδυνο απώλειας της ισορροπίας των ζώων,
- ο Παροχή νερού ή διαλυμάτων ηλεκτρολυτών
- ο Αύξηση του αερισμού
- ο Χρήση πλήρως κλιματιζόμενων οχημάτων(δείτε Σχήμα 4.3)
- ο Αναβολή του ταξιδιού ώσπου να υπάρξουν χαμηλότερες θερμοκρασίες, π.χ. νύχτα
- ο Παροχή πόσιμου νερού στα ζώα όσο το δυνατόν πιο συχνά.

Σχήμα 4.3 Πλήρως κλιματιζόμενα οχήματα με αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου επιτρέπουν την ευκολότερη και πιο ακριβή ρύθμιση των παραμέτρων θερμοκρασίας και αερισμού στα κελιά των ζώων.

4.4. Φροντίδα των άρρωστων ή τραυματισμένων ζώων

Τα ζώα θα πρέπει να μεταφέρονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί κάθε ζώο να παρατηρηθεί κατά τη διάρκεια του ταξιδιού για να διασφαλιστεί ότι είναι ασφαλές και με καλή υγεία. **Η απευθείας παρατήρηση** κατά τη διάρκεια των στάσεων είναι σημαντική αλλά θα βοηθούσε και **η καταγραφή σε βίντεο των διαμερισμάτων των ζώων**.

Όπως στο Κεφάλαιο 0.3 Ζωικοί Δείκτες, **αρκετοί δείκτες χρησιμοποιούνται για να καταλάβουμε αγχογόνες καταστάσεις:**

- ο Ερεθισμένα ζώα, φωνάζουν και μαλώνουν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ή κατά τις στάσεις (π.χ. stiff χοίροι κάτω από άλλα, trampled)
- ο Η χρήση του χώρου (στη ζέστη οι χοίροι χρησιμοποιούν όλο το χώρο, στο κρύο τα ζώα συνωστίζονται; Βλέπε επίσης Εικόνα 4.4) και η στάση των χοίρων (περπατάνε, στέκονται, κοιμούνται)
- ο Βήχας (Στις στάσεις)
- ο Λαχανιασμένοι χοίροι σε ακραία υψηλές θερμοκρασίες: Ένας ξεκάθαρος δείκτης θερμικής καταπόνησης (Βλέπε Εικόνα 4.5)
- ο Μια εκτίμηση της κατάστασης των ζώων κατά την άφιξη (Βλέπε το κεφάλαιο 2.4.2 για την Ικανότητα προς μεταφορά)
- ο Η καθαριότητα των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας αίματος, αφρών στο στόμα και εκκρίσεων

Σχήμα 4.4 Αν οι χοίροι μαζεύονται όλοι μαζί, αυτό είναι σημάδι καταπόνησης από το κρύο. Οι διορθωτικές ενέργειες περιλαμβάνουν τη μείωση των ανοιγμάτων και τη ρύθμιση της θερμοκρασίας στο εσωτερικό ή τη χρήση περισσότερου υλικού στρωμνής (π.χ. πριονίδι) για να αυξήσουμε τη μόνωση του δαπέδου.

Σχήμα 4.5 Χοίροι που λαχανιάζουν δείχνουν σημάδια θερμικής καταπόνησης. Οι διορθωτικές ενέργειες περιλαμβάνουν το άμεσο άνοιγμα όλων των πλευρικών περσίδων, τη χρήση μηχανικού εξαερισμού αν είναι διαθέσιμος και το ψέκασμα νερού.

Ορθές πρακτικές για τη φροντίδα άρρωστων ή τραυματισμένων ζώων

146. Οι κατάλληλες ενέργειες θα πρέπει να αναληφθούν από τον οδηγό **όσον αφορά τα άρρωστα και τραυματισμένα ζώα** κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Αυτές περιγράφονται στον Πίνακα 4.1

Πίνακας 4.1 Απαιτούμενες ενέργειες για την αντιμετώπιση δυσμενείς καταστάσεις στην υγεία και ευζωία των χοίρων

Δυσμενής κατάσταση	Σημάδια	Ενέργειες/Πρόληψη
Πείνα	Μείωση βάρους (σε μακρινά ταξίδια)	Η παροχή τροφής στους χοίρους στο φορτηγό κατά τη μεταφορά δεν συνιστάται καθώς υποφέρουν από ναυτία. Η περίοδος νηστείας στο αγρόκτημα πριν από τη φόρτωση θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με την προγραμματισμένη διάρκεια του ταξιδιού, ώστε να αποφεύγεται η υπερβολική πείνα και η απώλεια βάρους (βλέπε επίσης Κεφάλαιο 2.4.1).
Αφυδάτωση	Ακραία δίψα, ρυτιδιασμένο δέρμα, συμφορημένες μεμβράνες βλεννογόνου	Οι χοίροι πρέπει να έχουν μόνιμη πρόσβαση στο νερό κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Παρέχετε φρέσκο, όχι πολύ κρύο νερό.
Έλλειψη άνεσης κατά τη ξεκούραση	Βρώμικοι χοίροι. Τα ζώα μένουν όρθια συνεχώς, κανένα ζώο δεν ξαπλώνει	Στρωννή. Ρυθμίστε το μέγεθος των διαμερισμάτων ανάλογα με τους μεταφερόμενους χοίρους. Προσαρμόστε τον εξαερισμό ρυθμίζοντας τον εξαναγκασμένο εξαερισμό και / ή την είσοδο πλευρικών παράθυρων.
Ανεπαρκής εξαερισμός	Ασυνήθιστη και υπερβολική αναπνοή των χοίρων με ανοικτό στόμα και μεγάλη συχνότητα αναπνοών	Ελέγξτε τον εξαερισμό, εξασφαλίστε επαρκή εξαερισμό στους χοίρους, ελέγξτε την εσωτερική θερμοκρασία. Ανοίξτε όλα τα πλευρικά παντζούρια και ενεργοποιήστε τον εξαερισμό, εάν υπάρχει. Αποφύγετε να σταματήσετε το όχημα σε ζεστό μέρος (π.χ. ηλιόλουστο μέρος).
Θερμική καταπόνηση	Λαχάνιασμα	Ανοίξτε αμέσως όλα τα πλευρικά ρολά και ενεργοποιήστε τον μηχανικό εξαερισμό, εάν υπάρχει. Μπορεί να χρειαστεί να ψεκαστεί νερό σε πολύ ζεστές συνθήκες για την ψύξη των χοίρων στο φορτηγό.
Καταπόνηση λόγω ψύχους	Ρίγος, χρώμα δέρματος	Μειώστε το άνοιγμα και ελέγξτε την εσωτερική θερμοκρασία. Χρησιμοποιήστε περισσότερο υλικό κλινοστρωμνής (π. πριονίδι) κατά τη διάρκεια της ψυχρής περιόδου για να αυξήσετε τη μόνωση του δαπέδου σε επαφή με τους χοίρους.
Εξάντληση	Απάθεια, απροθυμία μετακίνησης, κατάρπτωση, κατάρρευση, θάνατος	Αναζητήστε κτηνιατρική βοήθεια.
Ασθένεια	Κατάρπτωση, κατάρρευση, θάνατος, ρινικές και οφθαλμικές εκκρίσεις, ακανόνιστη	Αναζητήστε κτηνιατρική βοήθεια.

	αναπνοή, διάρροια, αίμα στα κόπρανα	
Τραυματισμός και πόνος	Χωλότητα, απροθυμία μετακίνησης, μη φυσιολογική στάση σώματος, δερματικές βλάβες, πρησμένες αρθρώσεις	Αναζητήστε κτηνιατρική βοήθεια. Προσπαθήστε να απομονώσετε το(α) τραυματισμένο(α) ζώο(α), αλλιώς εκφορτώστε το(α).
Ευκολία κίνησης	Γλίστρημα και πτώσεις	Εξασφαλίστε καλή πρόσφυση στο δάπεδο του οχήματος, της ράμπας ή/και το δρομάκι για το στάβλο ανάπαυσης. Μειώστε όσο το δυνατόν περισσότερο την κλίση της κεκλιμένης επιφάνειας (δείτε επίσης το Κεφάλαιο 3.2). Η προβλήτα φόρτωσης πρέπει να έχει το ίδιο ύψος με τον πρώτο όροφο του φορτηγού. Χειριστείτε τους χοίρους σε ομάδες και αφήστε τους αρκετό χρόνο για να μετακινούνται με ασφάλεια.
Φόβος	Φωνές απομάκρυνση, απροθυμία μετακίνησης	Χρησιμοποιήστε ήρεμες κινήσεις. Ελέγξτε τον προσανατολισμό του φωτός κατά την εκφόρτωση (βλέπε επίσης το Κεφάλαιο 3.2). Οι ομάδες χοίρων πρέπει να διατηρούνται σταθερές κατά τη διάρκεια της φόρτωσης.
Απομόνωση ή άγχος συναναστροφής	Δερματικές βλάβες, καυγάδες	Αποφύγετε την ανάμειξη άγνωστων μεταξύ τους ζώων.
Ναυτία	Οι χοίροι στρεσάρονται, κάνουν εμετό και μπορεί να πεθάνουν κατά τη μεταφορά	Χρειάζεται περίοδο νηστείας πριν από τη φόρτωση και τη μεταφορά (τουλάχιστον 6 έως 12 ώρες νηστείας πριν από τη φόρτωση στο αγρόκτημα είναι συνήθης πρακτική, αλλά πρέπει να προσαρμοστεί ανάλογα με τη διάρκεια του ταξιδιού).

4.5. Απαιτήσεις τροφής και νερού

Η παροχή νερού στο φορτηγό είναι απαραίτητη για να αποφευχθεί η αφυδάτωση των ζώων και η απώλεια βάρους. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς δεν παρέχεται τροφή στα ζώα για να αποφύγουμε τη ναυτία και τον εμετό. Κατά τη διάρκεια ταξιδιών πολύ μεγάλης διάρκειας οι χοίροι ταΐζονται στα Σημεία Ελέγχου μετά από 24 ώρες μεταφοράς.

Το σύστημα παροχής νερού στα οχήματα για τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας είναι απαραίτητο για να αποφευχθεί η δίψα, η αφυδάτωση και η απώλεια βάρους. Στα σημεία ελέγχου οι χοίροι μπορούν να ξεκουραστούν, να ταϊστούν και να ποτιστούν, για να αναπληρώσουν τη χαμένη ενέργεια και να συνεχίσουν το ταξίδι τους.

Ορθές πρακτικές για την ξεκούραση και τα διαλλείματα τροφής και νερού

147. Για υγειονομικούς λόγους, οι χοίροι θα πρέπει να ταΐζονται στα κέντρα συγκέντρωσης με τροφή η οποία έχει μεταφερθεί από την εκτροφής προέλευσης τους.

148. Διασφαλίστε ότι οι χοίροι είναι σε θέση να βρουν νερό ενώ είναι πάνω στο φορτηγό.
149. Η διαθεσιμότητα του νερού θα πρέπει να ελέγχεται τουλάχιστον καθημερινά, και τουλάχιστον δυο φορές τη μέρα σε πολύ ζεστό ή πολύ κρύο καιρό ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες των χοίρων καλύπτονται.

4.6 Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης είναι εξ ορισμού μη αναμενόμενοι, και απαιτούν άμεση δράση. Είναι σημαντικό οι οδηγοί ή άλλα υπεύθυνα άτομα να **έχουν ένα σχέδιο σχετικά με το τι θα κάνουν**, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει μια σειρά τηλεφώνων έκτακτης ανάγκης π.χ. για να λάβουν κτηνιατρική βοήθεια.

Ορθές πρακτικές σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

150. Σε περίπτωση **μηχανικής βλάβης** του οχήματος, το είδος της βλάβης θα πρέπει να εντοπιστεί και να εκτιμηθεί ο χρόνος επιδιόρθωσής της. **Εάν η επιδιόρθωση της βλάβης δε μπορεί να γίνει** στο σημείο της βλάβης και χρειάζεται αρκετός χρόνος για να αποκατασταθεί, πρέπει να γίνουν **ενέργειες ώστε να αντικατασταθεί το όχημα**. Πολλοί παράγοντες πρέπει να ληφθούν υπόψη για να αποφασιστεί για πόσο χρόνο μπορούν τα ζώα να είναι ασφαλή σε ένα ακινητοποιημένο όχημα:
- ο Οι καιρικές συνθήκες – (π.χ. οι χοίροι μπορούν να παραμείνουν σε ένα όχημα για τέσσερις ώρες με δροσερό, χαμηλής υγρασίας καιρό. Σε ακραία καλοκαιρινή ζέστη και υγρασία, υφίστανται θερμική καταπόνηση πολύ γρήγορα),
 - ο Ικανότητα των ζώων,
 - ο Ηλικία,
 - ο Χρόνος που έχει μεσολαβήσει από το τελευταίο τάισμα και πότισμα,
 - ο Τοποθεσία της καθυστέρησης (π.χ. αγροτική περιοχή ή αυτοκινητόδρομος),
 - ο Ώρα της ημέρας,
 - ο Ασφάλεια των ζώων στην τρέχουσα τοποθεσία.
151. Σε περίπτωση **ατυχήματος**, ο μεταφορέας πρέπει:
- α. Να **καλέσει τον εθνικό αριθμό έκτακτης ανάγκης** εάν το ατύχημα συνέβη σε δημόσιο δρόμο ή αν η επείγουσα βοήθεια απαιτείται για ένα ατύχημα στη φάρμα. Να ενημερώσει το χειριστή σχετικά με:
 - ο Τη θέση του ατυχήματος,
 - ο Το γεγονός ότι υπάρχουν φορτωμένα ζώα,
 - ο Την κατάσταση των ζώων που πιθανά έχουν διαφύγει,
 - ο Οποιοδήποτε ορατό κίνδυνο.
 - β. Να θέσει σε λειτουργία **συσκευές προειδοποίησης κινδύνου** εντός 10 λεπτών από το ατύχημα.
 - γ. Να καλέσει τον **υπεύθυνο της εταιρίας**. Εάν η εταιρία έχει λίστα ελέγχου για ατυχήματα, να συμπληρώσει τη λίστα. Εάν όχι, να ενημερώσει τον αποστολέα για τη θέση του ατυχήματος, για το αν υπάρχουν τραυματισμοί, για την κατάσταση των ζώων, τη θέση του οχήματος, τον αριθμό των αυτοκινήτων που εμπλέκονται και αν έχουν έρθει στον τόπο του ατυχήματος οι αρχές.
 - δ. Να καλέσει άλλους καθορισμένους υπευθύνους σύμφωνα με το πρωτόκολλο της εταιρίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αλλά δεν περιορίζεται, ασφαλιστικές εταιρείες για το εμπόρευμα και το όχημα στον τόπο προορισμού, και να τους παρέχει τις ίδιες πληροφορίες.

- ε. Εάν το όχημα και/ή το ρυμουλκούμενο είναι χαλασμένα ή δε μπορούν να μετακινηθούν, προχωρήστε στο σημείο ζ.
 - στ. Εάν η βλάβη είναι μικρή, το όχημα είναι στη σωστή θέση και δεν υπάρχουν τραυματισμοί, τραβήξτε φωτογραφίες και καταγράψτε ονόματα και διευθύνσεις των άλλων εμπλεκόμενων και των μαρτύρων.
 - ζ. **Μαζέψτε τυχόν ελεύθερα ζώα από το δρόμο** και συγκεντρώστε τα σε μια περιοχή όσο γίνεται πιο μακριά από την κυκλοφορία.
 - η. **Εντοπίστε την κάμερα ασφαλείας.** Τραβήξτε φωτογραφίες του ατυχήματος όσο το δυνατό συντομότερα. Οι φωτογραφίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν φωτογραφίες από την κατάσταση του οδοστρώματος, τη βλάβη του οχήματος, την θέση του, τη συνολική εικόνα του ατυχήματος, σημάδια ολίσθησης, στροφές, σταυροδρόμια και σε πιο σημείο είναι σταματημένο το όχημα (αν είναι).
 - θ. Παρέχετε όσο το δυνατό **περισσότερη φροντίδα και άνεση** στα ζώα
 - ι. Μόλις έρθουν οι πρώτοι διασώστες, ο μεταφορέας θα πρέπει να τους ενημερώσει σχετικά με λεπτομέρειες του ατυχήματος συμπεριλαμβάνοντας τυχόν τραυματισμό ανθρώπων, την κατάσταση των ζώων που πιθανά έχουν διαφύγει, οποιοδήποτε γνωστό κίνδυνο και το σχέδιο έκτακτης ανάγκης της εταιρίας. Εάν είναι διαθέσιμο, ο μεταφορέας πρέπει να ενημερώσει της αρχές αν βρίσκεται ήδη καθοδόν άλλο όχημα της εταιρίας ή εξειδικευμένο προσωπικό στο χειρισμό των ζώων, καθώς και την ώρα που αναμένεται να φθάσουν. Οι μεταφορείς θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να σέβονται την ιεραρχία εντολών.
152. Οι χοίροι που τραυματίζονται κατά τη διάρκεια της μεταφοράς θα πρέπει να **υφίστανται ευθανασία** ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω πόνος ή στρες. Αυτό ισχύει ιδίως σε περιπτώσεις που πιθανά υπάρχει αδικαιολόγητη καθυστέρηση στη θεραπεία του πόνου, που ο πόνος είναι αφόρητος, ή όταν η μεταφορά του ζώου θα χειροτερεύσει την κατάσταση σε σημαντικό βαθμό. **Θα πρέπει να κληθεί κτηνίατρος για να πάρει την απόφαση και να προχωρήσει στην ευθανασία του ζώου.**

5. Εκφόρτωση των ζώων

5.1 Εισαγωγή

Η εκφόρτωση των ζώων ξεκινά με την άφιξη του φορτηγού στην περιοχή εκφόρτωσης του τελικού προορισμού και τελειώνει όταν όλα τα ζώα βρίσκονται στην πλατφόρμα εκφόρτωσης ή στη ράμπα. Είναι μια σημαντική φάση της διαδικασίας μεταφοράς, και είναι και μια **στρεσογόνος κατάσταση για τα ζώα λόγω των γρήγορων αλλαγών στο κοντινό τους περιβάλλον**. Οι χοίροι συχνά φτάνουν καταπονημένοι και κουρασμένοι στο σημείο ελέγχου ή στον τελικό προορισμό τους. Ο σχεδιασμός της περιοχής εκφόρτωσης καθώς και οι ικανότητες χειρισμού των ζώων από το προσωπικό θα πρέπει να βοηθούν ώστε να μειωθεί το στρες όσο το δυνατόν περισσότερο.

Οι περιοχές εκφόρτωσης θα πρέπει να είναι ασφαλής και να παρέχουν ένα **ευρύ σαφές και ευθύ μονοπάτι** από το όχημα στα κελιά και θα πρέπει τη στιγμή που φτάνει το φορτηγό να υπάρχει αρκετό προσωπικό για την εκφόρτωση των ζώων.

Όπως και κατά τη φόρτωση, όλες οι επιλογές που οδηγούν **σε μείωση της γωνίας κλίσης της ράμπας** θα μειώσουν το στρες και την πιθανότητα τραυματισμού των χοίρων.

Οι μετακινήσεις **μικρών ομάδων ζώων** είναι ευκολότερες σε σύγκριση με μεγαλύτερες αφού ο οδηγός μπορεί να πλησιάσει όλους τους χοίρους της ομάδας με λιγότερη δυσκολία: Η ευζωία είναι καλύτερη αν τα διαμερίσματα ξεφορτώνονται ένα κάθε φορά. Αντίθετα με το τι θα περιμέναμε, η χρήση των ηλεκτρικών οργάνων καθοδήγησης, αυξάνει τον απαραίτητο χρόνο εκφόρτωσης ενός φορτηγού, σε σύγκριση με την ήρεμη εκφόρτωση των χοίρων χωρίς ηλεκτρικά όργανα. Είναι προτιμότερη η χρήση ελαφρών πινάκων καθοδήγησης.

Κατά τη διάρκεια της εκφόρτωσης, οι χοίροι θα πρέπει να παρατηρούνται με προσοχή, για να ελέγξουμε την γενική τους κατάσταση καθώς και σημάδια πόνου και/ή κακή υγεία. Δείκτες της κατάστασης των ζώων που θα πρέπει να προσεχτούν είναι απάθεια, υγρά μάτια, πυρετός, αυξανόμενη συχνότητα αναπνοών, ασυνήθιστη στάση σώματος, ακινησία, αποχρωματισμός του δέρματος, καταπόνηση, απροθυμία μετακίνησης και δυσκολία στο να διατηρήσουν την ισορροπία τους. για περισσότερες πληροφορίες σχετικές με τους ζωικούς δείκτες ευζωίας βλέπε [Κεφάλαιο 0.3](#).

5.2. Σχεδιασμός του χώρου εκφόρτωσης

Οι περιοχές εκφόρτωσης θα πρέπει να είναι ασφαλείς, και να παρέχουν ένα ευρύ σαφές ευθύ μονοπάτι από το όχημα στα κελιά. Ορθές και βέλτιστες πρακτικές σχετικές με το σχεδιασμό των εγκαταστάσεων εκφόρτωσης των χοίρων περιγράφονται στο Κεφάλαιο [3.2 Εγκαταστάσεις φόρτωσης](#).

Ορθές πρακτικές σχετικά με την περιοχή εκφόρτωσης

153. Η αποβάθρα εκφόρτωσης **δε θα πρέπει να έχει κλίση ούτε να είναι ολισθηρή** και θα πρέπει να διασφαλίζει την ασφάλεια των ζώων.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την περιοχή εκφόρτωσης

154. Στον υπολογισμό του αριθμού από ράμπες εκφόρτωσης που πρέπει να υπάρχουν σε ένα σφαγείο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η ταχύτητα σφαγής. Βλέπε Πίνακα 5.1

Πίνακας 5.1 Ράμπες εκφόρτωσης που πρέπει να υπάρχουν σε ένα σφαγείο ανάλογα με τη δυναμικότητα του

Αριθμός χοίρων/ώρα στο σφαγείο	<200	400	600	800	1400
Ελάχιστος αριθμός από ράμπες εκφόρτωσης	2	4	6	8	14

155. Για μικρά φορτηγά μια εξειδικευμένη ράμπα θα πρέπει να χρησιμοποιείται που να έχει μειωμένη κλίση.
156. Τα κελιά ανάπαυσης θα πρέπει να έχουν σχαρωτό δάπεδο και θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα **με ψεκαστήρες ή συσκευές εκνέφωσης**

5.3 Φροντίδα των ζώων μετά την εκφόρτωση

Η εκφόρτωση των χοίρων μπορεί να προκαλέσει σοβαρό στρες και ενόχληση. Είναι σημαντικό να δοθεί η κατάλληλη φροντίδα στα ζώα, ειδικότερα όταν έχουν υποστεί τραυματισμούς κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

Ορθές πρακτικές σχετικές την φροντίδα των ζώων μετά την εκφόρτωση

157. Τα ζώα **θα πρέπει να ελέγχονται** για να διαπιστωθεί ότι είναι σε καλή κατάσταση και ότι δεν έχουν τραυματιστεί κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.
158. Τα ζώα θα πρέπει να έχουν **πρόσβαση σε φαγητό και νερό**, εκτός από την περίπτωση που εκφορτώνονται σε σφαγείο και σφαγιαστούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.
159. Ο οδηγός του οχήματος θα πρέπει να είναι σίγουρος ότι **η περιοχή που εκφορτώνει τους χοίρους είναι ασφαλής** και ότι δε θα δραπετεύσουν μόλις απομακρυνθεί (αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν δεν υπάρχει κάποιος στον τόπο προορισμού για να παραλάβει τα ζώα)
160. Ο οδηγός θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα σχετικά έγγραφα παραμένουν με τα ζώα στον τόπο άφιξης.
161. Η εκτίμηση των **συνθηκών ευζωίας** κάθε φορτίου ζώων θα πρέπει να γίνεται **σε συστηματική βάση από τον υπεύθυνο επιθεωρητή** ή κάποιο άτομο που αναφέρεται απευθείας σε αυτόν, κατά την άφιξη των ζώων ώστε να τεθούν προτεραιότητες, και ειδικά για το ποια ζώα έχουν ειδικές ανάγκες σε θέματα ευζωίας και ποια μέτρα θα πρέπει να ληφθούν αντίστοιχα.
162. Οποτεδήποτε είναι απαραίτητο να γίνει **επείγουσα σφαγή των χοίρων**, αυτό θα πρέπει να γίνεται άμεσα, με ασφάλεια και ευαισθησία.
163. Τα ζώα που πρέπει να σφαγιαστούν ως αποτέλεσμα τραυματισμών ή ασθένειας, που διαπιστώνονται κατά την εκφόρτωση, **θα πρέπει να γίνεται από πιστοποιημένο προσωπικό και με τις μεθόδους που θέτονται στον [Κανονισμό 1099/2009](#)**.
164. Το προσωπικό που ασχολείται με τη σφαγή των ζώων και τις σχετικές διαδικασίες καθώς ο επιθεωρητής ευζωίας θα πρέπει να διαθέτουν πιστοποιητικό ικανότητας.
165. Εάν δεν είναι σίγουρο ότι ο χοίρος είναι νεκρός, τότε θα πρέπει να χρησιμοποιούμε την ενδεδειγμένη εγκεκριμένη μέθοδο για να επιβεβαιώσουμε το θάνατο με ένα άμεσο και ανθρώπινο τρόπο. Αν κρίνεται απαραίτητο, αφαίμαξη ή κάποια άλλη

τεχνική θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αναισθητοποιημένους χοίρους για να επιβεβαιώσουμε το θάνατο.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικές την φροντίδα των ζώων μετά την εκφόρτωση

166. Σε συνέχεια του ταξιδιού, **σημειώσεις πάνω στην ευζωία των χοίρων θα πρέπει να δοθούν από τον οδηγό** στον αποστολέα των χοίρων.
167. Η ευθανασία θα πρέπει να γίνεται με την ελάχιστη παρουσία ανθρώπων ώστε να αποφευχθεί ο περισπασμός.
168. Θα πρέπει να χειριζόμαστε **προσεκτικά τους χοίρους και να τους περιορίζουμε κατάλληλα** ώστε να αποφευχθούν άσκοπα στρεσαρίσματα ή εγρήγορση κατά τη σφαγή. Όταν οι χοίροι μπορούν να περπατήσουν θα πρέπει να τους χειριζόμαστε με μια σειρά.

5.4 Καθαρισμός και απολύμανση

Τα μέτρα βιοασφάλειας είναι απαραίτητα για την πρόληψη της εξάπλωσης νοσημάτων. Ένα καθαρό όχημα απαιτείται επίσης καθώς το στρες κατά τη μεταφορά μπορεί να επηρεάσει το ανοσοποιητικό σύστημα των ζώων και να τα κάνει πιο ευαίσθητα σε νόσους.

Ορθές πρακτικές για τον καθαρισμό και απολύμανση του οχήματος

169. Τα φορτηγά θα πρέπει **να καθαρίζονται αμέσως μετά την εκφόρτωση**, και πριν εισέλθουν σε ολονύκτιο χώρο στάθμευσης.
170. Πριν τον καθαρισμό και την απολύμανση, **πρέπει να απομακρύνεται η βρώμικη στρωμνή** και να μεταφέρεται σε χώρο επεξεργασίας κόπρου ή σε χώρο αποθήκευσης. Το φορτηγό πρέπει να καθαρίζεται κατά προτίμηση με ζεστό νερό υπό πίεση (>70 bars).
171. Κατά τη διάρκεια του καθαρισμού ο χειριστής θα πρέπει να φορά **προστατευτικό αδιάβροχο ρουχισμό**.
172. Οι τοίχοι και τα χωρίσματα που είναι καθαρά αλλά ακόμη υγρά πρέπει να απολυμαίνονται με **εγκεκριμένα απολυμαντικά προϊόντα**.
173. Ο χώρος καθαρισμού και απολύμανσης πρέπει να **διαθέτει επαρκές ζεστό και κρύο νερό** διαθέσιμο για το μέγιστο αριθμό φορτηγών που μπορούν να μείνουν κάθε μέρα.
174. Στους χώρους καθαρισμού και απολύμανσης δεν πρέπει να υπάρχουν εμπόδια περιμετρικά των φορτηγών σε απόσταση 2 μέτρων. Επίσης θα πρέπει να διαθέτουν φωτισμό κατά τη διάρκεια της νύχτας.
175. **400 lux θα πρέπει να παρέχεται ώστε να καθαρίζονται αντικείμενα**
176. Όλος ο εξοπλισμός και τα προϊόντα καθαρισμού πρέπει να αποθηκεύονται με ασφάλεια και προστατευμένα από τις καιρικές συνθήκες.
177. **Οι επάνω όροφοι θα πρέπει να καθαρίζονται πρώτοι.**
178. Ο οδηγός πρέπει να τηρεί αρχείο για κάθε καθαρισμό/απολύμανση καταγράφοντας την εμπορική ονομασία κάθε προϊόντος απολύμανσης που έχει χρησιμοποιηθεί, καθώς και τη δοσολογία.

Βέλτιστες πρακτικές για τον καθαρισμό και την απολύμανση των οχημάτων

179. Ο οδηγός θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε **μία λίστα χώρων καθαρισμού και απολύμανσης** στην Ευρώπη, συμπεριλαμβάνοντας τις συνθήκες χρήσης τους, το ωράριό τους, τη διαθεσιμότητα φρέσκου νερού και διαχείριση απορριμμάτων.

180. Οι χώροι καθαρισμού φορτηγών πρέπει να έχουν 25 m μήκος ώστε να χωρούν τα φορτηγά, **με κλίση 5 έως 7%** ώστε να αποστραγγίζουν τα νερά στο ανάλογο αποχετευτικό σύστημα.
181. Πρέπει να υπάρχει **μία λίστα ελέγχου στο όχημα με τα βασικά σημεία που απαιτούνται για αποτελεσματικό καθαρισμό**, συμπεριλαμβάνοντας τη χρησιμοποιούμενη στρωμνή, την ποιότητα του νερού, το εγκεκριμένο πρόγραμμα καθαρισμού και απολύμανσης, τη μέθοδο ελέγχου, τα διορθωτικά μέτρα, τα εγκεκριμένα απορρυπαντικά και απολυμαντικά που χρησιμοποιούνται.
182. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην **απολύμανση των τροχών και στο κάτω μέρος του οχήματος**, ειδικά πριν την έναρξη του ταξιδιού της επιστροφής σε περιοχές/χώρες με χαμηλότερο υγειονομικό καθεστώς.
183. Πρέπει να υπάρχει ένας εξωτερικός ανεγκυστήρας ή εξέδρα ή πλατφόρμα έτσι ώστε τα ανώτερα τμήματα του φορτηγού + οροφή να καθαρίζονται εξωτερικά.
184. Πρέπει να υπάρχει **πλευρική προστασία σε ανοικτές εγκαταστάσεις απολύμανσης**, ώστε η μόλυνση από το φορτηγό να μη μεταφέρεται στις γύρω περιοχές.
185. Τα σφαγεία **θα πρέπει να έχουν μια διαδικασία για να επιβεβαιώνουν** 1) αν οι οδηγοί εφαρμόζουν ορθά τις πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας για τον καθαρισμό και την απολύμανση 2) τη σωστή λειτουργία όλων των εγκαταστάσεων πλυσίματος 4) την ύπαρξη και διαθεσιμότητα εγκεκριμένων προϊόντων καθαρισμού.
186. Ο αριθμός των περιοχών καθαρισμού και απολύμανσης θα πρέπει να είναι ανάλογος με την ταχύτητα της γραμμής τους σφαγείου σύμφωνα με τον Πίνακα 5.2.

Πίνακας 5.2 Αριθμός θέσεων πλυσίματος φορτηγών σε σχέση με τη δυναμικότητα του σφαγείου

Αριθμός χοίρων/ώρα στο σφαγείο.	100-200	200-400	400-600	600-800	1400
Ελάχιστος αριθμός θέσεων καθαρισμού και απολύμανσης	2	3	4	5	9

5.5 Έκτακτες καταστάσεις

Ορθές πρακτικές σχετικά με έκτακτες καταστάσεις

187. Αν τα ζώα πρέπει να παραμείνουν στο σημείο ελέγχου μετά την αναχώρηση του φορτηγού, για παράδειγμα επειδή είναι τραυματισμένα ή ανίκανα να μεταφερθούν, θα πρέπει να κρατηθούν σε ένα χωριστό κτίριο **μακριά από καθαρές και απολυμασμένες περιοχές**. Η τοπική αρμόδια αρχή θα πρέπει να ενημερωθεί για την παρουσία αυτών των ζώων. Καμία απολύμανση των κελιών δε θα πρέπει να γίνει ενόσω τα ζώα είναι ακόμη μέσα στα κελιά.
188. Τα φορτηγά με κακό αερισμό ή άλλα προβλήματα θα πρέπει **να εκφορτώνονται κατά προτεραιότητα**.

6. Διαμονή στα σημεία ελέγχου, αγορές και κέντρα συγκέντρωσης

6.1. Εισαγωγή

Όταν ο χρόνος ταξιδιού υπερβαίνει το νομοθετικό μέγιστο, τα ζώα θα πρέπει να εκφορτώνονται σε ένα επίσημα εγκεκριμένο **Σημείο Ελέγχου**.

Ο μέγιστος επιτρεπτός χρόνος ταξιδιού για χοίρους είναι 24 ώρες με μία ανοχή 2 επιπλέον ωρών αν πρόκειται να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό. Αυτές οι 2 επιπλέον ώρες αποτελούν εξαίρεση (π.χ. σε περίπτωση κυκλοφοριακής συμφόρησης) και δε θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον προγραμματισμό. Στο τέλος της νόμιμης διάρκειας του ταξιδιού τα ζώα θα πρέπει να φτάνουν στον τελικό τους προορισμό και να γίνεται εκφόρτωσή για σφαγή (αν πρόκειται για ζώα σφαγής) ή για μία περίοδο ανάπαυσης 24 ωρών η οποία στην περίπτωση που η μεταφορά έχει και συνέχεια θα πρέπει να γίνεται σε εγκεκριμένα σημεία ελέγχου.

Τα Σημεία Ελέγχου είναι εγκαταστάσεις οι οποίες μπορεί να επιβλέπονται και να ελέγχονται από επίσημο κτηνίατρο και οι οποίες έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές με βάση της απαιτήσεις συγκεκριμένης νομοθεσίας (Κανονισμός ΕΕ Νο 1255/97). Στα σημεία ελέγχου τα ζώα μπορούν να αναπαύονται, να λαμβάνουν τροφή και νερό, καθώς και φροντίδα σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας. **Τα κέντρα συγκέντρωσης** είναι χώροι, όπως εγκαταστάσεις, σημεία συγκέντρωσης ζώων και αγορές, στα οποία ζώα από διαφορετικές εκτροφές μπορούν να πωλούνται και να ομαδοποιούνται προς αποστολή. Όσον αφορά στην ευζωία και στην υγεία των ζώων, οι βασικοί κίνδυνοι είναι παρόμοιοι στα σημεία ελέγχου, στις αγορές και στα κέντρα συγκέντρωσης (βλ. παρακάτω).

Τα σημεία ελέγχου πρέπει να είναι σχεδιασμένα, οργανωμένα και με σωστή διαχείριση ώστε να διαμένουν τα ζώα εκεί για ανάπαυση, τροφή, νερό και φροντίδα σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Οι συνθήκες σταβλισμού και το προσωπικό που εργάζεται στα Σημεία Ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν ότι τα μεταφερόμενα ζώα λαμβάνουν επαρκή φροντίδα ανάλογα με την κατάστασή τους και συνεχίζουν το ταξίδι τους με τις βέλτιστες συνθήκες ευζωίας συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις για την υγεία των ζώων και τα μέτρα βιοασφάλειας. **Επομένως, οι περίοδοι ανάπαυσης στα Σημεία Ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα για όλα τα ζώα να αναπαύονται και να λαμβάνουν τροφή και νερό ανάλογα με τις ανάγκες τους.** Οπότε η χρήση των Σημείων Ελέγχου αποτελεί ένα επαρκές μέσο για τη βελτίωση της ευζωίας των ζώων και προσοδοφόρα επιχείρηση για τα ταξίδια πολύ μεγάλης διάρκειας. Εγκεκριμένα σημεία ελέγχου υπάρχουν για χοίρους, βοοειδή, πρόβατα και/ή ιπποειδή. Η κράτηση θέσης σε ένα Σημείο Ελέγχου πρέπει να γίνεται **πριν την έναρξη του ταξιδιού** και να καταγράφεται στο ημερολόγιο ταξιδιού. Μια επικαιροποιημένη λίστα των Σημείων Ελέγχου μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/aw_list_of_approved_control_posts.pdf

Οι βασικοί κίνδυνοι για κακή ευζωία στα σημεία ελέγχου, καθώς και στα κέντρα συγκέντρωσης και στις αγορές σχετίζονται με:

- ο **Διασταυρούμενες επιμολύνσεις και διάδοση μολυσματικών ασθενειών.** Οι κίνδυνοι οφείλονται στο γεγονός ότι αναμιγνύονται στον ίδιο χώρο ζώα διαφορετικής

προέλευσης, όχι μόνο εξαιτίας της ταυτόχρονης παρουσίας ζώων στο Σημείο Ελέγχου, αλλά και εξαιτίας ανεπαρκούς καθαρισμού και απολύμανσης μεταξύ διαδοχικών αποστολών. Η κοινοτική νομοθεσία θέτει κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται σε μια λίστα ασθενειών. Ωστόσο, ο ιδιοκτήτης και το προσωπικό του Σημείου Ελέγχου, οι μεταφορείς και ο επίσημος κτηνίατρος που είναι υπεύθυνος, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ότι και ασθένειες που δεν περιλαμβάνονται στην παραπάνω λίστα μπορεί να εξαπλωθούν και για το λόγο αυτό θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι και εκπαιδευμένοι για να εντοπίσουν αυτές τις ασθένειες, καθώς και τα συμπτώματα και τις αλλαγές στη συμπεριφορά των ζώων που αποτελούν ένδειξη προβλημάτων υγείας.

- ο **Λανθασμένοι/βίαιοι/βιαστικοί χειρισμοί κατά τη φόρτωση και εκφόρτωση** οι οποίοι μπορούν να προκαλέσουν στρες και τραυματισμούς
- ο **Ανεπαρκείς διαθέσιμοι χώροι** και/ή μέγεθος κελιών στο Σημείο Ελέγχου μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τις συνθήκες ανάπαυσης και να προκαλέσουν ανταγωνισμό και επιθετική συμπεριφορά μεταξύ των ζώων.
- ο **Λανθασμένη χορήγηση τροφής και νερού**, και εξοπλισμός που μπορεί να προκαλέσει δυσφορία και προβλήματα υγείας στα ζώα εξαιτίας πείνας και/ή αφυδάτωσης

Σχετικές συστάσεις μπορείτε να βρείτε στο Εγχειρίδιο Σημείων Ελέγχου Υψηλής Ποιότητας (www.controlpost.eu)

Ορθές πρακτικές σχετικά με τα σημεία ελέγχου και τα κέντρα συγκέντρωσης

189. Σε όλα τα σημεία ελέγχου απαιτείται να υπάρχει μια **κενή μέρα καθαρισμού και απολύμανσης** μετά από 6 μέρες λειτουργίας. Είναι ορθή πρακτική να εφαρμόζεται η μέρα αυτή και σε οποιαδήποτε κενή μέρα ακόμη και σε λιγότερες από 6 μέρες συνεχούς λειτουργίας.
190. Ένα **Έντυπο κράτησης και Έντυπο αποδοχής** των ζώων πρέπει να επιδεικνύεται στον 'κτηνίατρο φόρτωσης' (ο κτηνίατρος που εγκρίνει το ταξίδι).
191. **Μόνο ένα κέντρο συγκέντρωσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί** σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας, και κάθε ανάπαυση που απαιτείται από τη νομοθεσία κατά τη διάρκεια μεγάλων ταξιδιών πρέπει να γίνεται για ολόκληρο εικοσιτετράωρο 24 σε εγκεκριμένο σημείο ελέγχου.

6.2 Σταβλισμός

Οι συνθήκες σταβλισμού καθώς και το προσωπικό που εργάζεται στις τοποθεσίες ανάπαυσης των ζώων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μεταφερόμενα ζώα δέχονται τις κατάλληλες φροντίδες ανάλογα με την κατάσταση τους. Ο χρόνος ανάπαυσης θα πρέπει να διασφαλίζει την δυνατότητα σε όλα τα ζώα να λάβουν αρκετή τροφή, νερό και ξεκούραση.

Ορθές πρακτικές σχετικές με τον σταβλισμό

192. Η θερμοκρασία και ο αερισμός θα πρέπει να **διατηρούνται εντός της θερμοουδέτερης ζώνης**, η οποία εξαρτάται από τον τύπο του δαπέδου, τις ιδιότητες της μόνωσης, την ταχύτητα του αέρα, τη θερμοκρασία και υγρασία του αέρα, την ακτινοβολία και τη μόνωση του κτιρίου. Ο Πίνακας 6.1 δείχνει την θερμο-ουδέτερη ζώνη για τις διάφορες κατηγορίες χοίρων.

Πίνακας 6.1 Προτεινόμενες θερμοκρασίες εντός των κτιρίων για την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων υγείας των χοίρων

Κατηγορίες Ζώων	Ελάχιστη θερμοκρασία	Μέγιστη θερμοκρασία
Χοιρίδια < 15 kg	+20°C	+35°C
Προπάχυνση - Πάχυνση από 16 έως 110 kg	+15°C	+30°C
Παχυνόμενα 111 kg έως 160 kg	+10°C	+28°C

193. Για τη διατήρηση της θερμοκρασίας πάνω από την ελάχιστη ενδεικνυόμενη, θα πρέπει να παρέχεται επιπλέον θέρμανση αν είναι αναγκαίο. Εάν η θερμοκρασία είναι υψηλότερη της ανώτερης ενδεικνυόμενης, θα πρέπει να λαμβάνονται επιπλέον μέτρα για να διατηρηθούν οι χοίροι δροσεροί: Περισσότερος χώρος δαπέδου, επιπλέον ανεμιστήρες για αερισμό, καταιονισμός με νερό σε συνδυασμό με τη χρήση του εξαερισμού.
194. **Η μόνωση των κτιρίων** είναι απαραίτητη για μην παγώνουν οι στάβλοι (ιδίως σε στάβλους με σχαρωτό δάπεδο). Μονωτικά υλικά προτείνονται για τους τοίχους ώστε να αποφευχθεί το υπερβολικό κρύο για τα χοιρίδια.
195. Το σημείο ελέγχου θα πρέπει να έχει επαρκές **μηχανικό ή φυσικό εξαερισμό** ώστε να παρέχει φρέσκο αέρα και να διατηρεί ικανοποιητική τη θερμοκρασία περιβάλλοντος εντός της ζώνης θερμοκρασίας που τα ζώα αισθάνονται άνετα.
196. **Διάχυτος φυσικός ή κατάλληλος τεχνητός φωτισμός** θα πρέπει να υπάρχει σε όλη τη διαδρομή από την περιοχή (εκ)φόρτωσης μέχρι την περιοχή ανάπαυσης και το αντίθετο. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να μην υπάρχουν έντονες αντιθέσεις φωτεινότητας, αντανάκλασεις του φωτισμού στο μεταλλικό εξοπλισμό, ή υπερβολικός φωτισμός διότι αυτό κάνει τα ζώα να σταματούν και κάποιες φορές να γυρνούν πίσω
197. Κινητά διαχωριστικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία υποομάδων ζώων. Τα διαχωριστικά θα πρέπει να είναι κατασκευασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να μην προκαλούν πόνο ή τραυματίζουν τα ζώα, και τα υλικά τους να είναι μη τοξικά, να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται εύκολα.

6.3 Χορήγηση τροφής και νερού

Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς οι χοίροι δεν έχουν πρόσβαση σε τροφή, επομένως είναι σημαντικό να μπορούν να ταϊστούν και να ποτιστούν όταν αναπαύονται.

Ορθές πρακτικές για τάισμα και πότισμα

198. Η ελάχιστη ποσότητα ζωοτροφής θα πρέπει να είναι σε **εκείνο το επίπεδο που απαιτείται για τη διατήρηση της μάζας σώματος** όπως φαίνεται στον Πίνακα 6.2. Η τροφή θα πρέπει να είναι ομοιόμορφης ποιότητας για να αποφεύγεται ο ανταγωνισμός κατά το τάισμα.

Πίνακας 6.2 Ελάχιστη ημερήσια μερίδα στα σημεία ελέγχου

Κατηγορίες Ζώων	Ζωοτροφή(κιλά/ζώο/24 ώρες)
	Συμπυκνωμένη Ζωοτροφή
Χοιρίδια< 15 kg	0,35
Απογαλακτισμένα 16 to 50 kg	0,75
Προπάχυνση 51 to 110 kg	1,00
Πάχυνση 111 to 160 kg	1,25
Χοιρομητέρες και κάπροι	1,50

199. Ο εξοπλισμός ταΐσματος θα πρέπει να είναι κατασκευασμένος και τοποθετημένος έτσι **ώστε να ελαχιστοποιείται η επιμόλυνση της τροφής αλλά και ο ανταγωνισμός των ζώων**
200. Αν τα ζώα τρέφονται κατά βούληση, θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μια θέση ταΐσματος ανά ομάδα των 10 ζώων. **Αν ταΐζονται περιορισμένα, τότε όλα τα ζώα στο κελί θα πρέπει να είναι σε θέση να τρώνε ταυτόχρονα.** Οι ελάχιστες διαστάσεις ταΐστρας ανά ζώο περιγράφονται στον Πίνακα 6.3

Πίνακας 6.3 Προτεινόμενες διαστάσεις ταΐστρας ανά ζώο ώστε να ελαχιστοποιείται ο ανταγωνισμός μεταξύ των ζώων

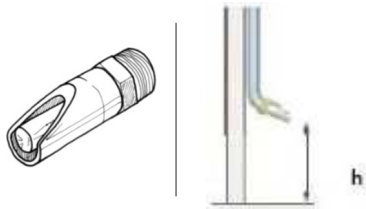
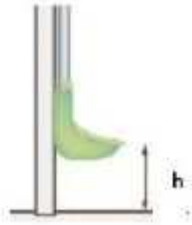
Κατηγορίες Ζώων	Επιφάνεια ταΐστρας (μέτρα/ζώο)	
	Γραμμική	Κυκλική
Χοιρίδια< 15 kg	0,15	0,12
Απογαλακτισμένα 16 to 50 kg	0,25	0,20
Προπάχυνση 51 to 110 kg	0,33	0,25
Πάχυνση 111 to 160 kg	0,40	0,33
Χοιρομητέρες και κάπροι	0,50	0,40

201. Οι εγκαταστάσεις ταΐσματος θα πρέπει να καθαρίζονται τακτικά και αν είναι απαραίτητο να απολυμαίνονται.
202. **Τα ζώα θα πρέπει να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε φρέσκο πόσιμο νερό,** δοσμένο κατά βούληση. Οι ποτίστρες θα πρέπει να είναι σχεδιασμένες και τοποθετημένες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατάλληλες για το είδος, την ηλικία και το μέγεθος των μεταφερόμενων ζώων (δείτε Πίνακα 6.4). Ο ελάχιστος αριθμός ποτίστρων θα πρέπει να είναι 1 ανά 10 ζώα. Για να μην παγώνουν οι σωλήνες του νερού που βρίσκονται στα κτίρια θα πρέπει να βρίσκονται θαμμένοι σε βάθος 0,5 με 1 μέτρο και μονωμένοι καλά.
203. **Οι ποτίστρες δε θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια** για τα ζώα, τους εργάτες, τα μηχανήματα και τα μηχανικά συστήματα. Δε θα πρέπει να τοποθετούνται κοντά στις περιοχές ταΐσματος και ανάπαυσης καθώς μπορεί να τις βρέξουν.

Βέλτιστες πρακτικές για τάισμα και πότισμα

204. Το νερό θα πρέπει να αποθηκεύεται σε καθαρή δεξαμενή και ο μεταφορέας θα πρέπει να γεμίζει τη δεξαμενή με πόσιμο νερό κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

Πίνακας 6.4 Προτεινόμενο ύψος, από το δάπεδο, τοποθέτησης των θηλών και των δοχείων νερού

Κατηγορίες Ζώων	Ύψος τοποθέτησης (m)	
	Πιπίλες	Δοχεία Νερού
		
Χοιρίδια < 15 kg	0,30	0,12
Απογαλακτισμένα 16 έως 50 kg	0,40	0,15
Παχυνόμενα 51 έως 130 kg	0,50	0,20
Χοιρομητέρες, κάπροι	0,70	0,30

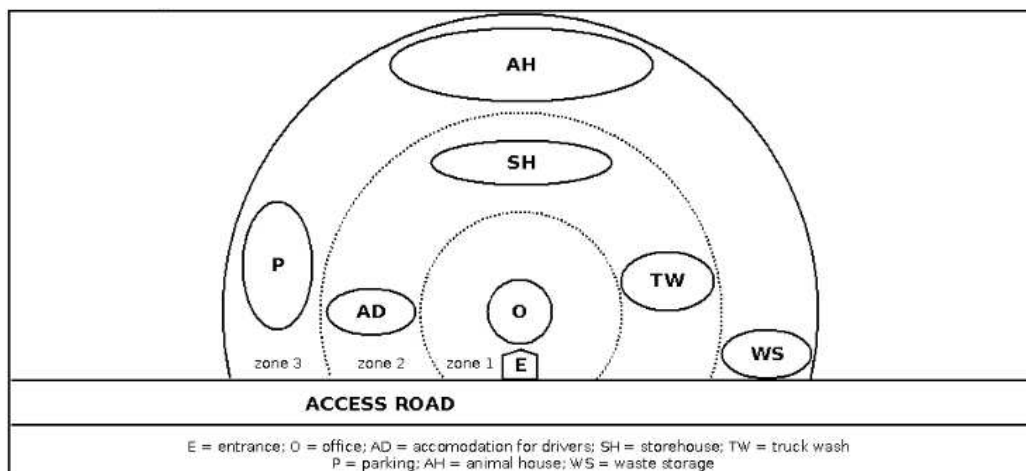
6.4 Βιοασφάλεια, καθαρισμός και απολύμανση

Οι συνθήκες μεταφοράς επιβάλλουν στενή επαφή μεταξύ των ζώων και μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο μετάδοσης νοσημάτων. Η βιοασφάλεια βασίζεται σε ορθές πρακτικές υγιεινής με σκοπό τον περιορισμό της ανάπτυξης παθογόνων μικροβίων και τη διασπορά τους, την οργάνωση της μεταφοράς ώστε να προλαμβάνεται η επαφή διαφορετικών αποστολών ζώων με στόχο τον περιορισμό της ανάπτυξης και διάδοσης παθογόνων, καθώς και την συνολική διαχείριση της εγκατάστασης ώστε να ελαχιστοποιούνται οι υγειονομικοί κίνδυνοι. Ο ιδιοκτήτης της εγκατάστασης (αλλά και ο μεταφορέας) πρέπει να εξασφαλίζουν **ότι τηρούνται τα κριτήρια βιοασφάλειας ώστε να προστατεύονται τα ζώα** που φιλοξενούνται. [Ο Κανονισμός \(ΕΕ\) 1255/97](#) θέτει τις απαιτήσεις αναφορικά με την τοποθεσία, την κατασκευή και τη λειτουργία των σημείων ελέγχου με σκοπό να παρέχουν υψηλό επίπεδο βιοασφάλειας. Οι τοπικές αρμόδιες αρχές ελέγχουν αν πληρούνται αυτές οι απαιτήσεις πριν χορηγήσουν την έγκριση στα σημεία ελέγχου.

Ορθές πρακτικές για τη βιοασφάλεια στα σημεία ελέγχου

205. Θα πρέπει να οργανωθεί μια υγειονομική διαδρομή μεταφοράς ώστε να μην υπάρχουν εξωτερικοί μεταφορείς (μεταφορείς της τροφής, μεταφορείς απομάκρυνσης των αποβλήτων) διασταυρούμενοι με τους εσωτερικούς (μεταφορείς ζώων). Διαφορετικοί δρόμοι σημαίνουν ευκρινώς για το **διαχωρισμό 'καθαρών' και 'βρόμικων' διαδρομών** σε: κτίρια, πλυντήρια φορτηγών, χώρους αποθήκευσης τροφής και στρωμνής και χώρο αποθήκευσης κόπρου. Εάν δεν είναι δυνατός ο φυσικός διαχωρισμός, γίνεται χρονικός διαχωρισμός των μεταφορών. Θα πρέπει να είναι διαθέσιμο ένα σχέδιο που να παρουσιάζει τις κινήσεις τέτοιων οχημάτων ή το χρονικό διαχωρισμό τους ώστε να προλαμβάνονται οι διασταυρούμενες επιμολύνσεις.

206. Το σημείο ελέγχου **διαίρεται σε ζώνες** οι οποίες επιτρέπουν στον ιδιοκτήτη να σχεδιάσει ανάλογα την κυκλοφορία των φορτηγών και να οργανώσει τα μέτρα βιοασφάλειας. Οι ζώνες είναι αρκετά μεγάλες ώστε να επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία και να μην παρεισδύουν σε άλλη ζώνη. Τα σημεία ελέγχου μπορούν να χωρίζονται σε τρεις ομόκεντρες δακτυλιοειδείς ζώνες δραστηριότητας: Ζώνη 1 γραφείο και κύρια είσοδος; Ζώνη 2 διαμονή των οδηγών, χώροι αποθήκευσης και πλυντήρια οχημάτων; Ζώνη 3 στάβλοι, στάθμευση φορτηγών και χώροι αποθήκευσης αποβλήτων (Δες Εικόνες 6.1 και 6.2).
207. Οι χώροι κυκλοφορίας οχημάτων και οι δρόμοι ανάμεσα στην είσοδο, τη φόρτωση/εκφόρτωση, τα πλυντήρια και τη στάθμευση των φορτηγών πρέπει να είναι σχεδιασμένοι ανάλογα με το μέγιστο μέγεθος των φορτηγών και την ακτίνα καμπυλότητας.

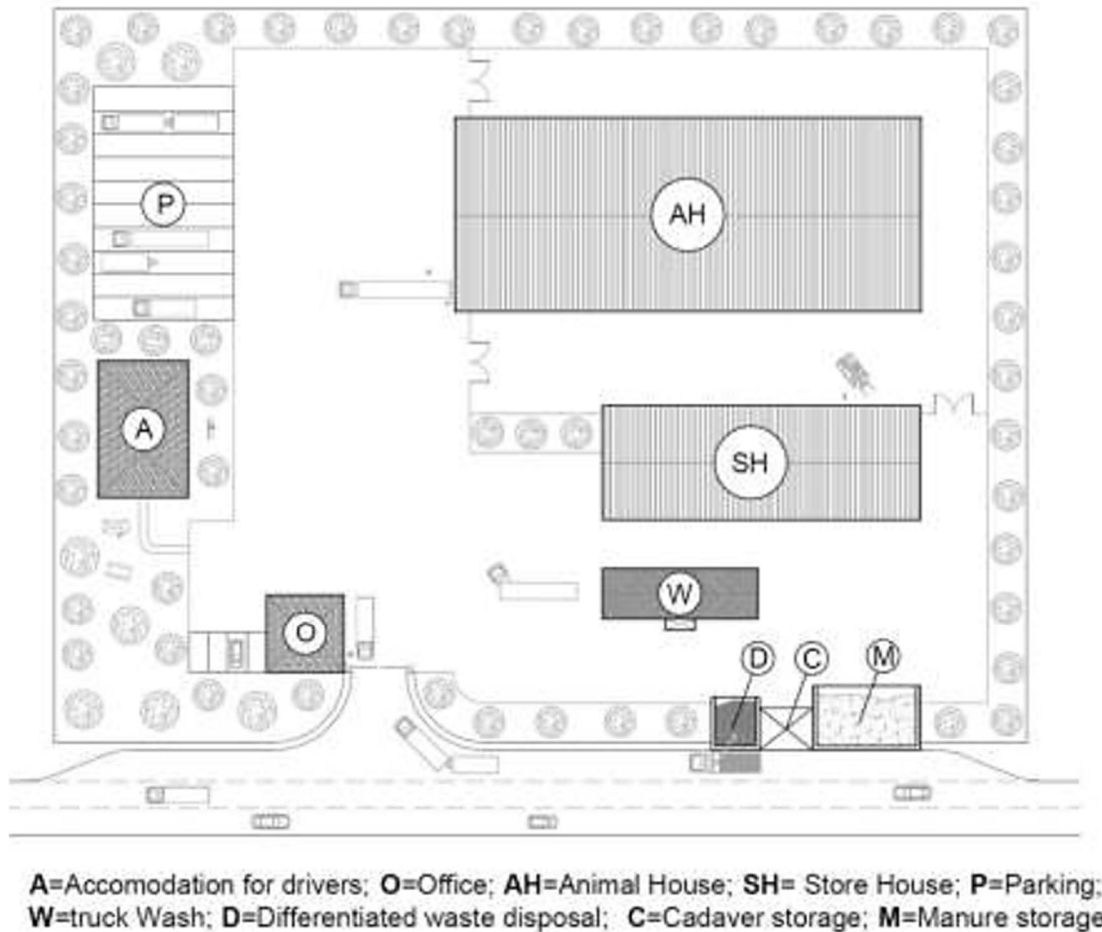

Εικόνα 6.1 Παράδειγμα οργάνωσης ενός σημείου ελέγχου για βελτιστοποίηση της βιοασφάλειας

208. **Νεκρά ζώα φυλάσσονται σε χωριστό κτίριο ή σε κλειστό θάλαμο (ψυχόμενο)** και αυτές οι εγκαταστάσεις πρέπει να έχουν το κατάλληλο δάπεδο. Πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται μετά από κάθε χρήση. Τα πτώματα μεταφέρονται σε οχήματα για μεταφορά τους στο σημείο αποτέφρωσης με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι αυτά τα οχήματα δε χρειάζεται να περάσουν μέσα από τις εγκαταστάσεις του σημείου ελέγχου (Κανονισμός (ΕΕ) N. 1774/2002). Η στρωμένη και τα απόβλητα από αυτά τα κτίρια θα πρέπει να μεταφέρονται και να διαχειρίζονται με τον κατάλληλο τρόπο.
209. Οι χώροι σταβλισμού των ζώων πρέπει να φέρουν **σαφή επισήμανση**. Το προσωπικό του σημείου ελέγχου πρέπει να είναι οι μόνοι άνθρωποι που επιτρέπεται να εισέρχονται σε αυτά τα κτίρια. Όλοι οι άνθρωποι που εισέρχονται στα κτίρια πρέπει να φορούν καθαρά ρούχα και παπούτσια (ή ρουχισμό μιας χρήσης) ή να περνούν μέσα από ποδόλουτρα ώστε να απολυμαίνονται τα παπούτσια τους όταν μπαίνουν στο σημείο ελέγχου. Ο οδηγός πρέπει επίσης να ακολουθεί την ίδια διαδικασία ώστε να χειρίζεται τα ζώα στο σημείο ελέγχου. Θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμο μπάνιο για επισκέπτες και οδηγούς ώστε να πλένουν τα χέρια και το σώμα τους.
210. Ο καθαρισμός, **η απομάκρυνση των στερεών αποβλήτων, το πλύσιμο και η απολύμανση των χώρων και του εξοπλισμού πρέπει να ολοκληρώνεται εντός 24h** από την ώρα της απομάκρυνσης των ζώων από τα κελιά. Οι χώροι και ο εξοπλισμός πρέπει να είναι στεγνά πριν φιλοξενήσουν τη νέα παρτίδα ζώων. Ο

καθαρισμός των χωρισμάτων και του δαπέδου (κελιά και διάδρομοι) πρέπει να γίνεται με τη χρήση νερού υπό πίεση (40-200 bars, 25 έως 70 l/min).

211. **Συστήνεται η χρήση ζεστού νερού με απορρυπαντικό για μεταλλικά χωρίσματα.** Ο καθαρισμός κάθε ταϊστρας και ποτίστρας μπορεί να γίνει όπως στα χωρίσματα, στα δάπεδα και στους τοίχους με τη χρήση νερού υπό πίεση, ή αν είναι εφικτό με εμποτισμό του εξοπλισμού για 20 έως 30 λεπτά σε ζεστό νερό με απορρυπαντικό πριν τον καθαρισμό με νερό υπό πίεση. Η δημιουργία αφρού μπορεί να βελτιώσει το πλύσιμο. Όταν τα κελιά, οι τοίχοι και τα χωρίσματα είναι καθαρά και ακόμη υγρά, πρέπει να γίνεται η απολύμανση.
212. **Εγκεκριμένα προϊόντα απολύμανσης** πρέπει να ψεκάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες του παρασκευαστή. Μόνο εγκεκριμένα προϊόντα (με βάσει εθνικές οδηγίες) μπορούν να χρησιμοποιούνται: για τις εθνικές λίστες προϊόντων, απευθυνθείτε στον επίσημο κτηνίατρο και ελέγξτε για την επισήμανση AFNOR (NFT 72-150/151, 72-170/171, 72-200/201, 72-180/181).

Εικόνα 6.2 Παράδειγμα σχεδιασμού ενός σημείου ελέγχου.

Βέλτιστες πρακτικές για τη βιοασφάλεια στα σημεία ελέγχου

213. Τα αποδυτήρια θα πρέπει να βρίσκονται σε ξεχωριστό χώρο από τα κτίρια των ζώων και να είναι διαθέσιμα για το προσωπικό, τους οδηγούς και τους επισκέπτες (κτηνιάτρους, ελεγκτές, κλπ.).

214. Ένας νιπτήρας με τρεχούμενο ζεστό και κρύο νερό, σαπούνι, απολυμαντικά και καθαρές πετσέτες, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στα αποδυτήρια. **Τα σημεία ελέγχου θα πρέπει να έχουν ντουζιέρες, τουαλέτες και δωμάτια αναψυχής για οδηγούς και ένα καλά διατηρημένο κουτί πρώτων βοηθειών.**
215. **Το σημείο ελέγχου θα πρέπει να έχει υποδομές επικοινωνίας** διαθέσιμες για τους οδηγούς (τηλέφωνο, fax, internet) και διαδικτυακό τόπο που περιλαμβάνει: το όνομα του υπευθύνου του κέντρου συγκέντρωσης, τηλεφωνικό αριθμό, διεύθυνση e-mail, διεύθυνση, σχεδιάγραμμα πρόσβασης, ωράριο λειτουργίας, διαθέσιμες υπηρεσίες, ομιλούμενες γλώσσες, υπηρεσίες διαθέσιμες για τους οδηγούς (χώρους υγιεινής, χώρους αναψυχής κλπ.) και υπηρεσίες υγείας. Πρέπει επίσης να είναι διαθέσιμος ένας τηλεφωνικός κατάλογος ιδιωτικών ιατρείων, νοσοκομείων, αστυνομίας, πυροσβεστικής υπηρεσίας και κτηνιάτρων.
216. Το νερό που χορηγείται στα ζώα πρέπει να είναι πόσιμο και να μη μολύνεται. Τυχόν δεξαμενές αποθήκευσης νερού πρέπει να καλύπτονται και να είναι δυνατή η απολύμανσή τους αν χρειάζεται. **Το σύστημα παροχής νερού να μπορεί να καθαρίζεται με εξυγιαντικό αν απαιτείται.**
217. Η αποθήκευση της τροφής και της στρωμνής πρέπει να γίνεται σε ασφαλή χώρο και να μην είναι δυνατή η επιμόλυνσή της. **Ο μηχανικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη χορήγηση τροφής και στρωμνής πρέπει να καθαρίζεται και να απολυμαίνεται μετά από κάθε χρήση.**

6.5 Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης που συμβαίνουν όταν τα ζώα φιλοξενούνται σε ένα σημείο ελέγχου, το σχέδιο έκτακτης ανάγκης του σημείου ελέγχου και εκείνο του μεταφορέα ενεργοποιούνται.

Ορθές πρακτικές για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε σημεία ελέγχου

218. Αν δεν υπάρχουν αρκετά κελιά ανάλογα με τις ομάδες των ζώων που είναι χωρισμένες στο φορτηγό, **δεν αναμιγνύονται πάνω από δύο ομάδες.** Θα πρέπει να γίνεται παρατήρηση της συμπεριφοράς των ζώων και τυχόν τραυματισμένα ή στρεσαρισμένα θα πρέπει να απομονώνονται
219. Εάν ένα ζώο εμφανίσει **ενδείξεις κολικού** (π.χ. έντονη επιδρωση, συνεχές στριφογύρισμα, στροφή του κεφαλιού προς την κοιλιά, επίμονες κινήσεις με βίαιη ανόρθωση και κατάκλιση, συχνή κατάκλιση), το οποίο αποτελεί ένα από τα συχνότερα προβλήματα, αναζητείται άμεσα **κτηνιατρική βοήθεια**. Να αποφεύγεται όσο το δυνατό περισσότερο το στρεσάρισμα του ζώου.
220. Αν **φτάσουν μαζί πολλά φορτηγά** σε ένα σημείο ελέγχου με διαφορετικό υγειονομικό καθεστώς:
- Πρέπει να επικοινωνείτε με τις **αρμόδιες αρχές** για επίσημες οδηγίες, όπως και στην περίπτωση όπου ένα ή περισσότερα φορτηγά προκαλέσουν κίνδυνο στη βιοασφάλεια.
 - Ζώα από **διαφορετικά υγειονομικά καθεστώτα διαχωρίζονται** σε διαφορετικούς χώρους.
221. Εάν συμβεί μια τοπική **υγειονομική κρίση** όταν αναμένονται να καταφθάσουν ζώα στο σημείο ελέγχου:
- Πρέπει να ενημερώνονται οι **αρμόδιες αρχές** για επίσημες οδηγίες, όπως και στην περίπτωση όπου ένα ή περισσότερα φορτηγά προκαλέσουν κίνδυνο στη βιοασφάλεια.

- ο **Ο οδηγός και ο ιδιοκτήτης** των μεταφερόμενων ζώων ενημερώνονται πριν την άφιξη. Κινητός εξοπλισμός απολύμανσης (ψεκαστικό για τους τροχούς) χρησιμοποιείται όταν τα φορτηγά εισέρχονται εντός του σημείου ελέγχου.

Βέλτιστες πρακτικές για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε σημεία ελέγχου

222. **Αν τα ζώα πρέπει να παραμείνουν** στο σημείο ελέγχου μετά την αναχώρηση του φορτηγού, για παράδειγμα επειδή είναι τραυματισμένα ή μη ικανά για μεταφορά, φιλοξενούνται **σε ξεχωριστό χώρο**. Οι τοπικές αρμόδιες αρχές ενημερώνονται για τα ζώα αυτά. Δεν απολυμαίνεται κανένα κελί αν σε αυτό υπάρχουν ζώα. Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για αποφυγή δημιουργίας στρες στα ζώα χωρίς λόγο.

Βιβλιογραφία

Για περισσότερες πληροφορίες, συστήνεται η παρακάτω βιβλιογραφία.

- ABM/ABP, 2010. Livestock Transport Standards Version 2.3. 2010. www.lmcni.com/site/wp-content/uploads/2015/05/ABMABPTransport_Standards_v2.3_Dec_20101.pdf
- Amo Del León F.J., S. González González, G. Merchán Manzanares. Bienestar animal en el transporte de cerdos. Escuela de Ingenieros Agrónomos de Ciudad Real. <http://www.uclm.es/profesorado/produccionanimal/padr/trabajos/g3tbatc.pdf>
- Animal Health Australia (AHA), 2012. Australian Animal Welfare Standards and guidelines - Land transport of livestock, Canberra. <http://www.animalwelfarestandards.net.au/files/2011/02/Land-transport-of-livestock-Standards-and-Guidelines-Version-1.-1-21-September-2012.pdf>
- Anonymous, 2013. Quality Control Posts project website. <http://www.controlpost.eu/joomla/>
- Anonymous, Voorschriften QLL Diertransport [Standards of the QLL Quality Assurance Scheme].
- Averos, X., T. Knowles, S. Brown, P. Warris and L. Gosálvez, 2008. Factors affecting the mortality of pigs being transported to slaughter. The Veterinary Record, September 27 (2008), 386-390
- Canadian Agri-Food Research Council (CAFRC), 2001. Recommended code of practice for the care and handling of farm animals. Transportation.
- Defra, 2007. Welfare of Animals during Transport - Advice for transporters of pigs. Defra. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69377/pb12544d-pigs-080711.pdf
- FAO, 2012. Buenas Prácticas Pecuarias (BPP) para la producción y comercialización porcina familiar. ISBN 978-92-5-306794-7. <http://www.fao.org/3/a-i2094s.pdf>
- Farm Animal Welfare Advisory Council (FAWC), 2007. Best Practice for the Welfare of Animals during transport. https://www.agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/transportofliveanimals/BestPractice_WelfareAnimalsduringTransport.pdf
- Fédération des producteurs de porcs du Québec (FPPQ), 2010. Programme des bonnes pratiques de transport des porcs. Volet biosécurité et salubrité. Manuel du transporteur. http://leseleveursdeporcsduquebec.com/upa_porcs_files/producteurs/pdf/l720_s18_20101021_manuel_transporteur_btp.pdf
- EFSA, 2011. Scientific Opinion Concerning the Welfare of Animals during Transport, EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW), European Food Safety Authority (EFSA), Parma, Italy. EFSA Journal, 2011, 9(1):1966. <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1966>
- ITG Formació Agraria, 2007. Guia de Buenas Prácticas para el Transporte de Ganado Porcino. <http://www.transportesdoctor.com/guia-de-buenas-practicas-de-transporte-de-ganado.pdf>
- Instituto Nacional de Investigaciones Forestales, Agrícolas y Pecuarias (INIFAP), 2011. Manual de responsabilidades para el transporte de cerdos. <http://www.sagarpa.gob.mx/ganaderia/Documents/MANUALES%20INIFAP/Manual%20de%20responsabilidades%20en%20el%20transporte%20de%20cerdos.pdf>

- National Animal Welfare Advisory Committee (NAWAC), 2011. Transport within New Zealand, Code of Welfare. <https://www.mpi.govt.nz/document-vault/1407>
- National Farm Animal Care Council / Canadian Pork Council (NFACC/CPC), 2014. Canadian Code of Practice for the care and handling of pigs. ISBN 978-0-9936189-3-2. <https://www.nfacc.ca/codes-of-practice/transport>
- National Pork Board, 2014. Transport Quality Assurance® Handbook, Version 5. <http://old.pork.org/filelibrary/tqa/2014-version5/tqahandbookv5.pdf>
- Nienhoff, H.J., 2015. Leitfaden Tiertransport Version 01.01.2015, QS Qualität und Sicherheit GmbH, Geschäftsführer. www.q-s.de
- North's Department of Agriculture DARD, 2015. 11 tips on transporting livestock in warm weather. <http://www.agriland.ie/farming-news/11-tips-on-transporting-livestock-in-warm-weather/>
- NVWA, 2012. Certificering van exporten vanuit en naar gebieden met extreme weersomstandigheden. https://www.google.it/?gfe_rd=cr&ei=9TguVqeCEMSg-gbvnZWYAg&gws_rd=ssl#q=https:%2F%2Fwww.nvwa.nl%2Fonderwerpen%2Fregels-voor-ondernemers-dier%2Fdossier%2Fdierwelzijn%2Fvoorschriften-dierenwelzijn-preventie-en-export
- OIE, 2015. World Organisation For Animal Health, Terrestrial Animal Health Code. Twenty-fourth edition, 2015. http://www.rr-africa.oie.int/docspdf/en/Codes/en_csat-vol1.pdf
- Pedernera C., Velarde A., Dalmau A., Ouweltj W., Messori S., Marahrens M., Steinkamp K., Chevillon P., 2014. Welfare assessment protocol for pigs during transport. Quality Transport and Control Post. Deliverable 2.2.b.
- Protection mondiale des animaux de ferme (PMAF) and Animals' Angels, 2009. Transport d'animaux vivants. Mémento de la réglementation. Un guide pour le contrôle sur route. http://www.civ-viande.org/wp-content/uploads/2015/07/brochure_transport_PMAF-1.pdf
- Quality Meat Scotland (QMS), 2014. Haulage Standards, Quality Meat Scotland Assurance Scheme <http://www.qmscotland.co.uk/sites/default/files/2014%20Haulage%20Standards.pdf>
- Qualität und Sicherheit GmbH (QS), 2015. Guideline Livestock Transport. Version: 01.01.2015. www.q-s.de/services/files/downloadcenter/4_leitfaeden/tiertransport/lf_trans_frei_01012015_en.pdf
- Pledl, M., Rabitsch, A., 2010. Handbuch Tiertransporte incl. Erleichterungen für landwirtschaftliche Transporte Stand 16.3.2010 https://www.verbrauchergesundheit.gv.at/handel_transport/tierschutz/tt_handbuch_kurzstrecke.pdf?4vgule
- Rossi P, A. Gastaldo, F. Guizzardi, 2010. Linee guida. Benessere dei suini durante il trasporto, l'attesa pre-macellazione e la macellazione. Provincia di Mantova. https://www.provincia.mantova.it/UploadDocs/4070_LineeGuida.pdf
- Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (RSPCA), 2014. Welfare standards for pigs. <http://science.rspca.org.uk/sciencegroup/farmanimals/standards/pigs>
- SCAHAW, 2002. Report of the Scientific Committee on Animal Health and Welfare - The welfare of animals during transport (details for horses, pigs, sheep and cattle). European Commission – Health and Consumer Protection Directorate-General. Directorate C–Scientific Opinions.

- UECBV EUROGROUP FOR ANIMALS, FVE, INAPORC, COPA COGECA, COOPERL ELT, ANIMALS ANGELS, IRU, 2016. Practical GUIDELINES to assess fitness for Transport of pigs.
<https://agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/transportofliveanimals/GuidelinesAssessFitnessTransportPigs050716.pdf>
- VION, 2015. SOP of VION group for transporters.
- Von Holleben, K., 2015. Personal communication. <http://www.bsi-schwarzenbek.de>
- Welfare Quality® (2009). Welfare Quality® assessment protocol for pigs (sows and piglets, growing and finishing pigs). Welfare Quality® Consortium, Lelystad, Netherlands.

ΠΩΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Δωρεάν εκδόσεις:

- έναν αντίτυπο:
από το Βιβλιοπωλείο της Ε.Ε. (<http://bookshop.europa.eu>);
 - περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τους αντιπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
από τους αντιπροσώπους της Ε.Ε. σε τρίτες χώρες
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct
(http://europa.eu/eurodirect/index_en.htm) ή καλώντας 00 800 6 7 8 9 10 11
(αριθμός χωρίς χρέωση από οπουδήποτε στην Ε.Ε.) (*).
- (*) Η παροχή πληροφοριών είναι δωρεάν, το ίδιο και η τηλεφωνική κλήση στις περισσότερες περιπτώσεις (παρόλα αυτά ορισμένοι πάροχοι, τηλεφωνικοί θάλαμοι ή ξενοδοχεία μπορεί να σας χρεώσουν)

Τιμολογημένες εκδόσεις:

- από το Βιβλιοπωλείο της Ε.Ε. (<http://bookshop.europa.eu>).